DZIENNIK URZĘDOWY
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 30 lipca 2015 r.

Poz. 6761

Elektronicznie podpisany przez:
Sławomir Parys
Data: 2015-07-30 14:51:58

UCHWAŁA NR 853/52/15
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

z dnia 30 czerwca 2015 r.

w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r. oraz dla Działania 11.1 Pomoc techniczna

Na podstawie art. 41 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. poz. 596, z późn. zm.[1)]), art. 2 pkt 25, art. 6 ust. 2, art. 8 oraz art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 - 2020 (Dz. U. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378) – uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r. oraz dla Działania 11.1 Pomoc techniczna, zwany dalej: „SZOOP”, w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. „SZOOP”, o którym mowa w § 1, podaje się do publicznej wiadomości wraz z terminem, od którego będzie on stosowany, na stronie internetowej www.funduszeeuropejskie.gov.pl oraz na portalu www.funduszedlamazowsza.eu.

§ 3. 1. Akceptuje się treść komunikatu dotyczącego „SZOOP”, o którym mowa w § 1, w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

2. Komunikat, o którym mowa w ust. 1, wymaga opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

§ 5. Traci moc uchwała Nr 691/45/15 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych (wersja 1.0) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Marszałka Województwa
Wicemarszałek:
Leszek Ruszczyk

[1)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 645 oraz z 2014 r. poz. 379 i 1072.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 853/52/15
Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 30 czerwca 2015 r.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS OSI PRIORYTETOWYCH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO na lata 2014 – 2020

(USZCZEGÓŁOWIENIE RPO WM/ SZOOP)

(projekt 1.1)

Warszawa, 30 czerwca 2015 r.

Fundusze Europejskie Program Regionalny

Mazowsze. serce Polski

Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Spis treści

I. Ogólny opis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz głównych warunków realizacji 7

I.1. Status dokumentu 7

I.2. Opis RPO WM 2014-2020....8

I.3. Finansowanie RPO WM 2014-2020....11

I.3.1 Przepływy finansowe....13

1.3.2 Formy rozliczania wydatków oraz system zaliczek 14

1.3.2.1 Dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentóww ramach RPO WM 2014-2020. 14

1.3.2.2 Dofinansowanie projektów realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe 24

1.3.2.3 Dofinansowanie projektów realizowanych przez Województwo Mazowieckie, zwanych projektami własnymi Województwa Mazowieckiego....24

1.3.2.4 Dofinansowanie projektów realizowanych przez Województwo Mazowieckie – Pomoc techniczna. 27

I.4. Kwalifikowalność wydatków 28

I.5. Nieprawidłowości i korekty finansowe 28

I.6. Instrumenty Finansowe....30

I.7. Opis zasad wyboru projektów....31

I.7.1 Podstawowe założenia oceny wniosków 31

I.7.2 Tryb konkursowy....32

I.7.3 Tryb pozakonkursowy 34

I.8. Zasady kontroli projektów....35

I.9. Działania informacyjne i promocyjne....41

II. Opis poszczególnych osi priorytetowych RPO WM 2014-2020 oraz poszczególnych działań i poddziałań 42

II.1. Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce....42

II.1.1 Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych 42

II.1.2 Działanie 1.1. Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw 43

II.2. Oś Priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza 44

II.2.1 Działanie 2.1. E-usługi.....44

II.3. Oś Priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości 50

II.3.1 Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu.....50

II.3.2 Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP.....51

II.3.3 Działanie 3.3 Innowacje w MŚP.....51

II.4. Oś IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną.....52

II.4.1 Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE) 52

II.4.2 Działanie 4.2 Efektywność energetyczna 53

II.4.3 Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza 54

II.5. Oś Priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku 55

II.5.1 Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu.....56

II.5.2 Działanie 5.2 Gospodarka odpadami.....61

II.5.3 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe 61

II.5.4 Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności 61

II.6. Oś Priorytetowa VI – Jakość życia 62

II.6.1 Działanie 6.1 Jakość usług zdrowotnych 62

II.6.2 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych 63

II.7. Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego 64

II.7.1 Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa 64

II.7.2 Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa 64

II.8. Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy.....65

II.8.1 Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP.....66

II.8.2 Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo.....72

II.8.3 Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 72

II.9. Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.....73

II.9.1 Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu....74

II.9.2 Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej....85

II.9.3 Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej....86

II.10. Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu....95

II.10.1 Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży....96

II.10.2 Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych....111

II.10.3 Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe....112

II.11. Oś Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna....127

III. Indykatywny plan finansowy....134

IV. Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji....137

IV.1. Wymiar terytorialny - formy obligatoryjne....137

IV.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach RPO WM 2014-2020....137

IV.1.1.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego....137

IV.1.1.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne....137

IV.1.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach ZIT....138

IV.1.2.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego....138

IV.1.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT wojewódzki....139

IV.1.3 Obszary wiejskie....139

IV.1.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego....139

IV.1.3.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty realizowane na obszarach wiejskich lub projekty, których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich lub realizowana infrastruktura obejmuje obszary wiejskie....141

IV.2. Wymiar terytorialny - formy fakultatywne....143

IV.2.1. RLKS....143

IV.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju innych obszarów miejskich niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (w tym ZIT, instrumenty spełniające kryteria art. 36 rozporządzenia ogólnego oraz art. 7 rozporządzenia EFRR)....143

IV.2.2.1.Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego....143

IV.2.2.2 Alokacja i wkład krajowy 143

IV.2.3 Wsparcie ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (instrumenty spełniające kryteria art. 36 rozporządzenia ogólnego inne niż obszary miejskie) 143

IV.2.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego 143

IV.2.3.2 Alokacja i wkład krajowy 143

IV.2.4 Inne instrumenty terytorialne 144

IV.2.4.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego 144

IV.2.4.2 Alokacja i wkład krajowy 148

V. Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji RPO WM 2014-2020 149

V.1. Wykaz dokumentów krajowych i unijnych 149

V.1.1. Wykaz rozporządzeń, decyzji i komunikatów UE 149

V.1.2. Wykaz ustaw, rozporządzeń, strategii i innych dokumentów krajowych 151

V.2. Wykaz wytycznych 151

V.2.1. Wykaz wytycznych UE 151

V.2.2. Wykaz krajowych wytycznych horyzontalnych 151

V.3. Wykaz wytycznych programowych 153

VI. Załączniki 154

VI.1. Załącznik 1 do SZOOP 154

VI.2. Załącznik 2 do SZOOP 159

VI.3. Załącznik 3 do SZOOP 186

VI.4. Załącznik 4 do SZOOP 194

VII. Inne 198

VII.1. Wykaz stosowanych skrótów i symboli 198

VII.2. Wykaz definicji 200

I. Ogólny opis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz głównych warunków realizacji

I.1. Status dokumentu

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) został opracowany na podstawie pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020, przedstawionego przez Komisję Europejską KE w 2011 r. oraz dokumentów europejskich i krajowych o charakterze strategicznym (*Strategia Europa 2020*, *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030*, *Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020* wraz z dziewięcioma strategiami horyzontalnymi, Umowa Partnerstwa 2014-2020). Jego treść wpisuje się również w założenia polityki terytorialnej Rządu, adresowanej do obszarów miejskich, wyrażonej w *Założeniach Krajowej Polityki Miejskiej*.

Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 była przede wszystkim *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze*, a także ustalenia przyjęte w projekcie aktualizacji *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*. Program uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane w art. 9 rozporządzenia ogólnego, a także priorytety inwestycyjne określone w rozporządzeniu EFRR oraz w rozporządzeniu EFS.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 12 lutego 2015 r.[1]

Ze względu na ramowy charakter programów wynegocjowanych z KE, wynikający z konieczności zastosowania szablonu[2] opracowanego przez KE, instytucje zarządzające (IZ) opracowują dodatkowy dokument w celu uszczegółowienia zapisów poszczególnych programów. Zgodnie z art. 2 pkt 25 ustawy wdrożeniowej, szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego określający w szczególności zakres działań lub poddziałań realizowanych w ramach poszczególnych osi priorytetowych programu operacyjnego, jest przyjmowany przez instytucję zarządzającą programem operacyjnym oraz

[1] Decyzja Wykonawcza Komisji z dnia 12 lutego 2015 r. przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego" do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach celu „ Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" dla regionu mazowieckiego w Polsce (CCI 2014PL16M2OP007)

[2] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające zasady, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w odniesieniu do wzoru dla programów operacyjnych w ramach celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" w odniesieniu do wzoru dla programów EWT w ramach celu "Europejska współpraca terytorialna" (Dz. Urz. UE L 87 z 22.03.2014, str.1)

zatwierdzany w zakresie kryteriów wyboru projektów przez komitet monitorujący. W myśl art. 6 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, SZOOP stanowi jeden z podstawowych elementów systemu realizacji programu operacyjnego.

W celu ujednolicenia zapisów poszczególnych SZOOP, do wszystkich programów operacyjnych (krajowych i regionalnych), zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju *Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020*[3].

SZOOP RPO WM 2014-2020 jest przyjmowany uchwałą przez Zarząd Województwa Mazowieckiego i obowiązuje od dnia przyjęcia przez okres realizacji Programu. Projekt SZOOP lub jego zmian jest przekazywany przez IZ do zaopiniowania przez Instytucję Koordynującą Umowę Partnerstwa pod kątem zgodności z UP i wytycznymi horyzontalnymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego obowiązującymi w okresie realizacji Programu na lata 2014-2020. Natomiast Komitet Monitorujący RPO WM 2014-2020 analizuje i zatwierdza kryteria wyboru projektów.

Zarówno SZOOP, jak i jego zmiany są podawane przez IZ do publicznej wiadomości wraz z datą, od której SZOOP lub jego zmiany są stosowane.

I.2. Opis RPO WM 2014-2020

RPO WM 2014-2020 stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Specyfika Mazowsza wynika w znacznym stopniu ze stołecznego charakteru regionu. Rola Warszawy, będącej stolicą państwa oraz gospodarczą lokomotywą kraju warunkuje rozwój całego Mazowsza i stanowi siłę, która przekłada się na regionalną konkurencyjność. Wsparcie skierowane na wzmacnianie konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza i wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie. RPO WM 2014-2020 zakłada dalsze podnoszenie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowanie zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w RPO WM 2014-2020. Interwencje w ramach Programu będą uzupełniać rozwój obszarów wiejskich wspierany

[3] MIR/H 2014-2020/2(01)/02 /2015;
http://www.mir.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/Wytyczne_2014_2020/Obowiazujace/Documents/wytyczne_SZOOP_2014_2020_300115.pdf

głównie przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich[4] i Europejski Fundusz Morski i Rybacki w ramach właściwych programów[5].

Cel główny RPO WM 2014-2020, tj. inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy osiągany będzie poprzez **cele strategiczne** stanowiące odpowiedź na trzy podstawowe wyzwania *Strategii Europa 2020*, w kontekście wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego, jak i włączającego:

- ***Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach.***

  Wzrost działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorczości w celu podniesienia konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy zostanie zapewniony poprzez wspieranie inicjatyw w ramach CT 1 i 3. Bardzo dużą rolę odegra tu Warszawa i jej obszar funkcjonalny, jako terytorium o największym potencjale innowacyjnym w kraju. W znacznej mierze warunkuje możliwość osiągnięcia przez Polskę poziomu wydatków na B+R na poziomie 1,7% PKB w 2020 r. Wraz z interwencjami na rzecz działań w zakresie e-usług i usług TIK, tj. CT 2, zapewniona została tu najwyższa koncentracja środków w wysokości 31% alokacji Programu. Ponadto w CT 4 możliwe będzie wykorzystanie środków FS, zgodnie z mechanizmem suplementacji, określonym w art. 4 ust. 3 rozporządzenia EFRR, co przyczyni się do jeszcze większej koncentracji środków na CT 1-.

- ***Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.*** Zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy, wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja w regionie opierają się na wsparciu grup defaworyzowanych, a także na ukierunkowaniu zatrudnienia na włączenie społeczne. Ponadto, znaczącą rolę odgrywają działania służące dostosowaniu edukacji do potrzeb rynku pracy. Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na wzrost wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego Mazowsza, a tym samym zwiększenie spójności i konkurencyjności regionu dzięki wsparciu przedsięwzięć w ramach CT 8-10. Ponadto realizowane będzie wsparcie regionalnych OSI problemowych (określonych w SRWM) poprzez regionalne inwestycje terytorialne dla 5 subregionów. RIT pozwala na wzmocnienie potencjału województwa mazowieckiego poprzez rozwinięcie funkcji społeczno-gospodarczych obszarów regionalnych oraz subregionalnych, które uzupełniają metropolitarne funkcje ośrodka centralnego. Kolejnym mechanizmem przeciwdziałającym dysproporcjom regionalnym są preferencje określone na poziomie każdego PI.

[4] Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020)
[5] Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 (PO RYBY 2014-2020)

- ***Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu***.

  Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO_2 i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójność, gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Funduszu Spójności. Zrównoważony rozwój środowiska zostanie zapewniony dzięki interwencjom przewidzianym w ramach CT 5-6 i 9 oraz wsparciu inwestycji transportowych finansowanych w CT 7. Specyfika doboru interwencji na Mazowszu pozwoli zmaksymalizować efektywność podejmowanych przedsięwzięć z zachowaniem zasady koncentracji wsparcia, ograniczając ich spektrum i gwarantując tym samym wpływ na cele *Strategii Europa 2020* określone w KPR i przedstawione w UP. W celu nierozpraszania interwencji, przy tak ograniczonych środkach na CT 5-6, zdecydowano się na wspieranie niektórych obszarów jedynie z poziomu krajowego (zgodnie z zasadami poziomu krajowego), np. budowa sieci wodno-kanalizacyjnych (powyżej 2000 RLM). Zawężono również interwencję w ramach poszczególnych PI, aby zwiększyć jej efektywność, np. wsparcie z poziomu regionalnego w ramach PI 5b nie obejmuje doposażenia wszystkich potencjalnych służb.

Działania Programu zaprojektowane zostały w taki sposób, aby skierować największą pulę środków na wsparcie obszarów najskuteczniej realizujących cele i rezultaty określone w Programie. Położony został nacisk na zapewnienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć, komplementarności projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich przy zachowaniu zasady koncentracji CT. Uzasadnienie alokacji dla każdego celu tematycznego i priorytetu inwestycyjnego zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej, ugruntowane zostało w wynikach ewaluacji ex-ante.

Pozytywny wpływ realizowanych działań na środowisko będzie wzmocniony również m.in. dzięki preferencjom przyjmowanym na poziomie poszczególnych PI.

Wybrane obszary do RPO WM 2014-2020 są najistotniejsze z punktu widzenia celów rozwojowych regionu, ściśle korelują z SRWM, są dobrze zdiagnozowane a możliwe do określenia efekty interwencji przyniosą widoczną zmianę w województwie. Selekcji PI dokonano z uwagi na dysproporcje w poziomie rozwoju poszczególnych subregionów, ich znaczne potrzeby i zapóźnienia infrastrukturalne, w tym z zakresu infrastruktury środowiska. Wybór PI został dokonany w celu osiągnięcia widocznych efektów, mając świadomość, iż konieczna była rezygnacja z pewnych PI (sieci gazowe, środowisko) możliwych do zrealizowania ze środków FS na poziomie krajowym.

RPO WM 2014-2020 realizowany będzie w jedenastu Osiach Priorytetowych (OP) w tym dziesięciu osiach tematycznych i jednej osi dedykowanej pomocy technicznej:

I. Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce
II. Wzrost e-potencjału Mazowsza
III. Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
IV. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
V. Gospodarka przyjazna środowisku
VI. Jakość życia
VII. Rozwój regionalnego systemu transportowego
VIII. Rozwój rynku pracy
IX. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
X. Edukacja dla rozwoju regionu
XI. Pomoc Techniczna

I.3. Finansowanie RPO WM 2014-2020

RPO WM 2014-2020 jest programem finansowanym z dwóch funduszy europejskich: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszarem realizacji Programu jest obszar województwa mazowieckiego. Województwo jest zaliczone do regionów lepiej rozwiniętych o specjalnym statusie wynikającym z rozporządzenia 1303/2013 jako były region słabo rozwinięty.

Podział środków pomiędzy kraj a region zapewnia udział w ramach RPO WM 2014-2020 59% środków EFRR oraz 47% środków EFS. Środki na Program stanowią około 55% alokacji dla regionu, co oznacza odpowiednio wysokość alokacji EFRR w kwocie 1 544 686 317 euro oraz EFS w kwocie 545 153 821 euro. Ogółem w ramach RPO WM 2014-2020 przewidywana alokacja wynosi 2 089 840 138 euro. Relacja EFRR do EFS to odpowiednio: 74% do 26%, zaś poziom współfinansowania ze środków unijnych wynosi do 80% na Oś Priorytetową. Minimalne zaangażowanie środków krajowych - szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia 1303/2013 zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS będzie wynosić 522 460 035 euro. W realizację Programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych, na zamknięcie Programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach Programu. Podział ilościowy i jakościowy środków między CT i PI został zdeterminowany wymogami koncentracji tematycznej UP, zaś minimalne poziomy koncentracji środków dla regionu lepiej rozwiniętego zostały określone przez MIiR indywidualnie dla każdego regionalnego programu operacyjnego na podstawie zapisów UP.

Limity określone na poziomie RPO WM 2014-2020 kształtują się następująco:

- na podstawie art. 7(4) rozporządzenia EFRR na wsparcie działań zintegrowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego w ramach ZIT, wynoszą 165 756 619 euro;
- na podstawie art. 4(3)a rozporządzenia EFS zapewniono 436 374 628 euro, co stanowi 80% alokacji EFS;
- środki na pomoc techniczną na podstawie art. 119(2) rozporządzenia ogólnego, wynoszą 72 991 719 (3,5% alokacji);
- środki na wspieranie sfery B+R i innowacji oraz rozwoju MŚP i zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE wynoszą 62,8% alokacji EFRR, w tym 21,0% alokacji EFRR na cele związane z efektywnością energetyczną i OZE;
- na podstawie art. 4(2) rozporządzenia EFRR przyjęto 31,6% alokacji na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem;
- łączny poziom wydatków na obszary wiejskie, minimum 11% alokacji programu zostaje dedykowanych ww. celowi;
- na cele mitygacji i adaptacji do zmian klimatu przeznacza się 18,0% alokacji Programu;
- środki EFS przekazane na poziom regionalny w ramach transferu (ok. 180 mln euro) zostaną ukierunkowane jako dodatkowe wsparcie dla obszarów województwa znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej (co do zasady cały obszar województwa bez Warszawy).

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. W Programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR oraz 6% jego całkowitej alokacji EFS. Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS. Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej Programu w jednakowej proporcji do jej wartości, z wyjątkiem Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna (finansowanej wyłącznie z EFS). Z uwagi na konieczność zachowania 6% poziomu rezerwy dla każdego funduszu na poziomie Programu, w pozostałych osiach finansowanych z EFS wymagane jest dokonanie odpowiedniego zwiększenia udziału rezerwy w danej osi. W ramach projektów RPO WM 2014-2020 przewiduje się zastosowanie finansowania krzyżowego (cross-financing) na poziomie określonym w opisach poszczególnych osi priorytetowych jako mechanizmu zapewniającego integrację wsparcia. Oznacza to możliwość finansowania, w sposób komplementarny działań objętych zakresem pomocy z innego funduszu (EFRR lub EFS), pod warunkiem że są one konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią powiązane, z zastrzeżeniem pułapu 10% finansowania wspólnotowego każdej osi priorytetowej programu operacyjnego. Zasadniczo zatem powinny być to wydatki związane z zakresem merytorycznym projektu .

I.3.1 Przepływy finansowe

Komisja Europejska przekazuje Polsce środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Środki przekazywane we wspomnianej wyżej formie wpływają na wyodrębniony rachunek bankowy prowadzony w euro i zarządzany przez Ministra Finansów. Z tego rachunku środki, po przewalutowaniu na złote, przekazywane są na centralny rachunek dochodów budżetu państwa, na podstawie dyspozycji Ministra Finansów i stanowią dochód budżetu państwa. Następnie środki przekazywane są z budżetu państwa na finansowanie programu. Finansowanie projektów oparte jest na budżecie środków europejskich, czyli wyodrębnionej części budżetu państwa, zasilanej transferami z KE, z której następnie dokonywane są płatności na rzecz beneficjentów w kwocie odpowiadającej przyznanemu dofinansowaniu unijnemu. Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa, przekazywane jest przez właściwego dysponenta części budżetowej w formie dotacji celowej.

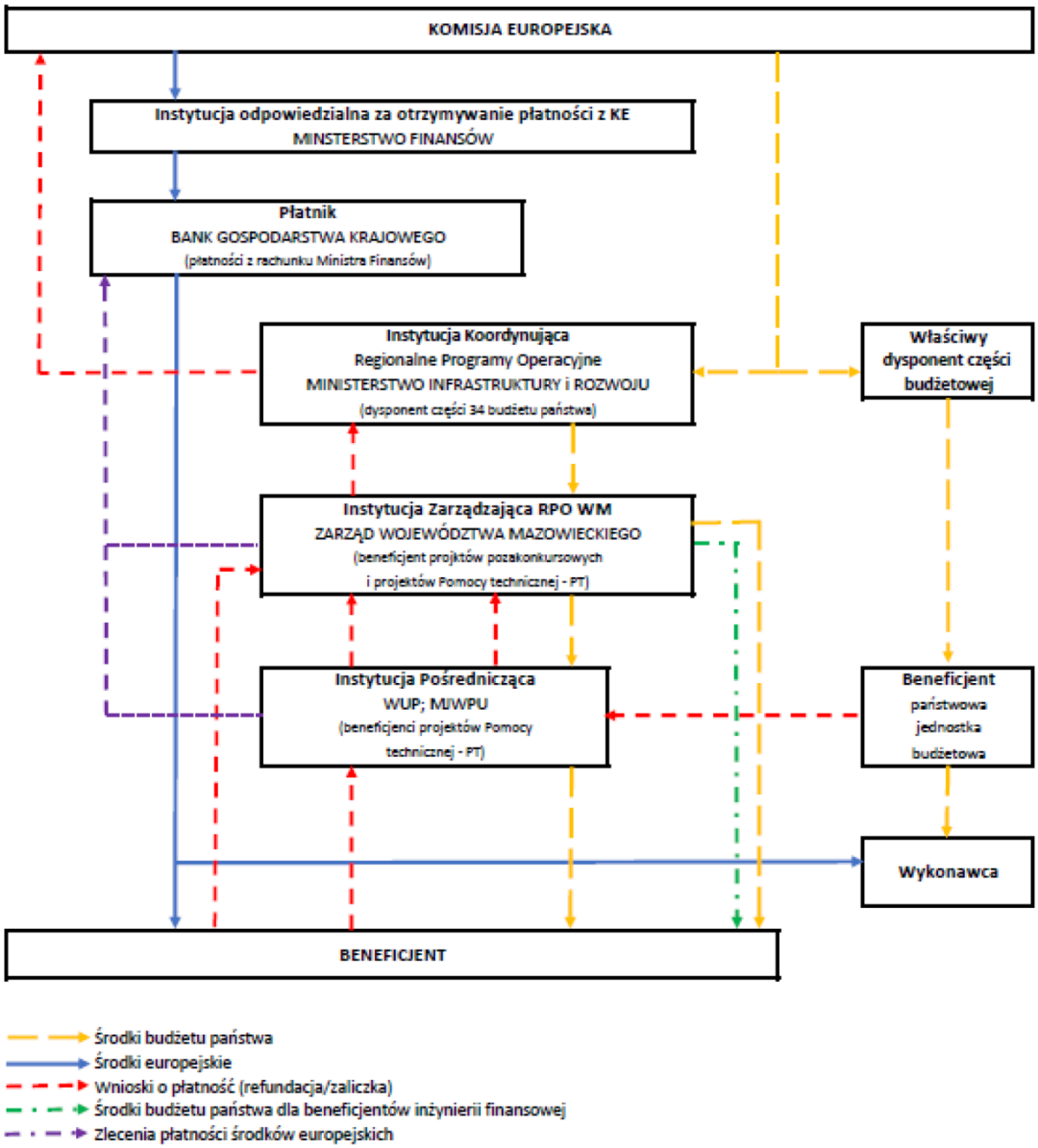
Instytucją dokonującą płatności ze środków budżetu środków europejskich jest BGK (Płatnik). Podstawą dokonania płatności dla beneficjenta jest zlecenie płatności (z wyjątkiem pomocy technicznej) wystawione przez instytucję, z którą została zawarta umowa o dofinansowanie / wydana decyzja o dofinansowaniu projektu (ZWM, MJWPU, WUP). Wypłata środków dokonywana jest na podstawie podpisanej umowy o dofinansowanie projektu oraz pozytywnie zweryfikowanego wniosku o płatność. Środki w ramach współfinansowania są wypłacane beneficjentom za pośrednictwem instytucji, z którą beneficjent zawarł umowę o dofinansowanie (Samorząd Województwa Mazowieckiego, MJWPU, WUP).

Wypłata na rzecz beneficjenta zarówno w części środków europejskich, jak i współfinansowania krajowego z budżetu państwa może mieć formę płatności zaliczkowych bądź zwrotu poniesionych przez beneficjenta wydatków (refundacji). Środki na rzecz beneficjentów są przekazywane na podstawie umowy o dofinansowanie projektu oraz wniosku beneficjenta o płatność, z uwzględnieniem wcześniejszych wypłat. W przypadku projektów własnych Samorządu Województwa Mazowieckiego, środki będą przekazywane na podstawie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego oraz wniosku o płatność beneficjenta.

Projekty pomocy technicznej (XI OP RPO WM 2014-2020) finansowane są ze środków budżetu państwa przekazywanych w formie dotacji celowej, których źródłem pochodzenia są środki EFS.

Kontrakt terytorialny dla województwa mazowieckiego określa wysokość środków przeznaczonych na realizację RPO WM 2014-2020 oraz procedury dot. wnioskowania oraz rozliczania otrzymanych środków.

Schemat przepływów finansowych RPO WM 2014-2020

1.3.2 Formy rozliczania wydatków oraz system zaliczek

1.3.2.1 Dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentów[6] w ramach RPO WM 2014-2020.

W RPO WM 2014-2020 dofinansowanie realizacji projektów udzielane jest przez Województwo Mazowieckie w formie refundacji poniesionych wydatków, wypłaty zaliczki lub przekazania środków na utworzenie lub wniesienie wkładu do funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, funduszy gwarancyjnych

[6] Z wyłączeniem beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi, Województwem Mazowieckim, wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi (wsjo) posiadającymi osobowość prawną.

i funduszy pożyczkowych, funduszy na rzecz rozwoju obszarów miejskich oraz funduszy powierniczych, o których mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Beneficjent realizujący projekt, który będzie korzystał z dofinansowania w formie zaliczki z EFRR, zobowiązany jest do prowadzenia dwóch rachunków bankowych, tj.:

- dla środków otrzymanych w formie zaliczki,
- dla środków własnych beneficjenta, na który wpłynie również refundacja.

Beneficjent realizujący projekt, który będzie korzystał z dofinansowania wyłącznie w formie refundacji poniesionych wydatków w ramach EFRR, będzie zobowiązany prowadzić wyłącznie jeden rachunek bankowy dla środków własnych beneficjenta, na który wpłynie również refundacja. Podobnie jest w stosunku do Beneficjentów realizujących projekt, który będzie korzystał z dofinansowania wyłącznie w formie zaliczki z EFS, a mianowicie zobowiązanie do prowadzenia jednego rachunku bankowego.

1) Refundacja wydatków kwalifikowalnych poniesionych wcześniej przez beneficjenta – dofinansowanie z EFRR.

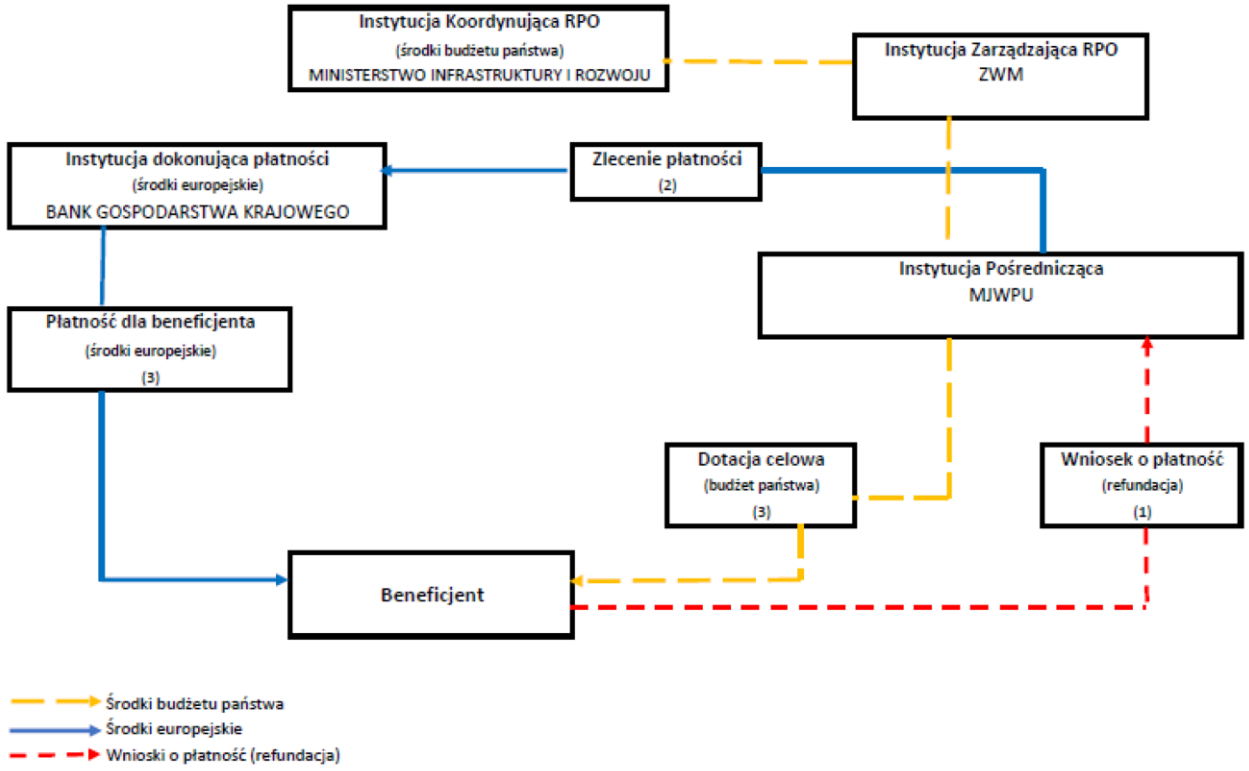
Refundacja wydatków będzie dokonywana na warunkach określonych umową o dofinansowanie projektu, zgodnie z harmonogramem wydatków w niej określonym oraz na podstawie *Wniosku o płatność,* składanego nie rzadziej niż raz na trzy miesiące[7]. Odnosi się do wydatków faktycznie poniesionych. Refundacja dokumentowana będzie załączonymi do *Wniosku o płatność* dokumentami, szczegółowo określonymi w wykazie wymaganych załączników do tego dokumentu.

Instytucja Pośrednicząca weryfikuje *Wniosek o płatność* i w przypadku pozytywnej weryfikacji wystawia *Zlecenie płatności* do BGK, w terminie 15 dni roboczych od dnia wpłynięcia wniosku o płatność. Wyjątek stanowi *Wniosek o płatność*, w ramach którego weryfikowana jest dokumentacja dotycząca zamówień publicznych. Wtedy termin ten ulega wydłużeniu do 20 dni roboczych. Płatność na rzecz beneficjenta następuje w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich* obowiązującym w danym roku budżetowym, dostępnym na stronie internetowej BGK.

W przypadku projektów, w których występuje współfinansowanie z budżetu państwa, środki te przekazywane są beneficjentowi w formie dotacji celowej i wypłacane przez IP zgodnie z terminami płatności BGK.

[7] Rekomenduje się, aby okres rozliczeniowy projektu ustalany był w sposób elastyczny i indywidualny oraz niekoniecznie stanowił pełny miesiąc bądź kwartał kalendarzowy, tak aby obciążenie opiekunów projektów wynikające z weryfikacji wniosków o płatność zostało rozłożone w czasie.

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie refundacji w ramach RPO WM 2014 – 2020 – EFRR, (projekty bez/z współfinansowaniem z budżetu państwa)

(1) beneficjent występuje o środki *Wnioskiem o płatność,*

(2) IP weryfikuje i wystawia *Zlecenie płatności* w terminie 15 dni roboczych od momentu złożenia poprawnej wersji *Wniosku* przez beneficjenta, które przekazuje do BGK. Wyjątek stanowi *Wniosek o płatność*, w ramach którego weryfikowana jest dokumentacja dotycząca zamówień publicznych, Wtedy termin ten ulega wydłużeniu do 20 dni roboczych,

(3) BGK dokonuje płatności (środki europejskie) na rachunek beneficjenta, w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich*. W przypadku występowania środków budżetu państwa Właściwa IP wypłaca środki dotacji celowej (budżet państwa) zgodnie z terminami płatności BGK.

2) Zaliczka finansowana z EFRR wypłacana jest beneficjentowi na realizację bieżącego zadania lub jego etapu, określonego w harmonogramie rzeczowo - finansowym. Ta forma przekazywania beneficjentowi środków umożliwi mu realizację projektu bez konieczności zaciągania kredytów czy pożyczek na ten cel.

Dofinansowanie w formie zaliczki pochodzącej z EFRR dokonywane jest:

- na warunkach określonych umową o dofinansowanie projektu,
- zgodnie z harmonogramem rzeczowo – finansowym,
- na podstawie składanego do IP *Wniosku o płatność zaliczkową*, zgodnie z *Harmonogramem wydatków*. W przypadku projektów, w których wystąpi współfinansowanie z budżetu państwa, ostatni *Wniosek o płatność zaliczkową* w danym roku winien być złożony do 30 listopada,
- wypłata środków w formie zaliczki może być udzielona maksymalnie do wysokości 95% całkowitej wartości dofinansowania, pozostałe 5% środków zostanie wypłacone w formie refundacji poniesionych przez beneficjenta wydatków, zgodnie z umową o dofinansowanie projektu (nie dotyczy jednostek sektora finansów publicznych),

- beneficjent składa *Wniosek o płatność zaliczkową* w momencie rzeczywistego zapotrzebowania na środki na dane zadanie lub etap zadania, określony w harmonogramie rzeczowo - finansowym. Będzie to podlegało weryfikacji przy rozliczaniu wydatków i może skutkować podjęciem działań dyscyplinujących, zgodnie z zapisami umowy.

Kwota zaliczki wykazana przez beneficjenta we *Wniosku o płatność zaliczkową* winna odzwierciedlać rzeczywisty koszt zadania, na którego realizację beneficjent wnioskuje o zaliczkę.

IP weryfikuje *Wniosek o płatność zaliczkową* i w przypadku jego pozytywnej weryfikacji wystawia *Zlecenie płatności*, które przekazuje do BGK w terminie 5 dni roboczych od dnia wpłynięcia wniosku o płatność. BGK dokonuje przelewu środków na rachunek wskazany w *Zleceniu płatności,* w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich* obowiązującym w danym roku budżetowym, dostępnym na stronie internetowej BGK. Następnie beneficjent po otrzymaniu zaliczki, reguluje zobowiązania wobec kontrahenta i rozlicza zaliczkę w terminie do 10 dni roboczych od jej otrzymania, poprzez złożenie *Wniosku o płatność* wraz z wymaganymi załącznikami w systemie SL2014. Za datę rozliczenia przyjmuje się datę złożenia *Wniosku* w systemie SL2014 wraz z potwierdzeniem zwrotu niewykorzystanej części zaliczki. Przy czym jeżeli termin złożenia wniosku o płatność przypadałby w dzień wolny od pracy wówczas uznaje się, że wniosek o płatność jest złożony terminowo, jeśli zostanie przekazany w pierwszym dniu roboczym przypadającym po dniu wolnym od pracy.

Wypłata kolejnych transz środków, zarówno w formie zaliczki, jak i refundacji, uwarunkowana jest rozliczeniem w 100% środków poprzednio otrzymanych transz. W każdym przypadku przed wypłatą kolejnych środków, musi zostać zatwierdzony przez właściwą IP *Wniosek o płatność* lub *Wniosek o płatność zaliczkową*. W przypadku niewykorzystania pełnej kwoty zaliczki, beneficjent zobowiązany jest zwrócić środki na wskazany przez właściwą IP rachunek bankowy.

Za prawidłowo rozliczoną zaliczkę uznaje się:

- złożenie wniosku o płatność w terminie 10 dni roboczych od dnia otrzymania środków (czyli od daty wpływu środków na rachunek beneficjenta, udokumentowanej wyciągiem bankowym załączonym do wniosku o płatność);
- złożenie wniosku o płatność na kwotę otrzymanej zaliczki, co oznacza, że beneficjent winien wykazać we wniosku o płatność wydatki kwalifikowalne, udokumentowane w sposób wynikający z zasad obowiązujących w ramach Programu;
- zwrócenie części niewykorzystanej zaliczki w terminie nie późniejszym niż w dniu złożenia wniosku o płatność tj. w terminie 10 dni roboczych od dnia otrzymania środków.

Rozliczenie zaliczki poprzez zwrot całości otrzymanych środków nie będzie traktowane jako wykorzystanie środków niezgodnie z przeznaczeniem, skutkujące naliczeniem odsetek w sposób określony w art. 207 ustawy o finansach publicznych, wyłącznie w sytuacji, gdy beneficjent udowodnił, że nie mógł ich wykorzystać zgodnie z celem, na który je otrzymał.

Jeśli beneficjent nie złożył wniosku o płatność w terminie lub/i nie zwrócił niewykorzystanej części zaliczki, od środków pozostałych do rozliczenia nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia:

- złożenia wniosku o płatność, jeśli zwrot środków nastąpił przed złożeniem wniosku o płatność (zgodnie z art. 189 ust. 3 ustawy o finansach publicznych);
- faktycznego zwrotu środków, jeśli zwrot nastąpił po dniu złożenia wniosku o płatność (zgodnie z art. 67 ustawy o finansach publicznych).

Beneficjent, który rozliczył zaliczkę nieprawidłowo, następne transze dofinansowania będzie mógł uzyskać jedynie w formie refundacji. Jednakże w uzasadnionych przypadkach tj. nieterminowego przekazania wniosku o płatność nie z winny Beneficjenta, Dyrektor IP (na podstawie stosownego upoważnienia) może wyrazić zgodę na utrzymanie systemu zaliczkowego.

Jeżeli w trakcie weryfikacji wydatków wykazanych przez beneficjenta we wniosku o płatność rozliczającym wypłaconą wcześniej zaliczkę, zostaną stwierdzone okoliczności, o których mowa w art. 207 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, należy naliczyć odsetki w sposób określony w tym artykule mając na uwadze art. 67 ustawy o finansach publicznych, tzn. od dnia przekazania środków beneficjentowi do dnia faktycznego zwrotu środków.

W przypadku projektów, w których wystąpi współfinansowanie ze środków budżetu państwa, płatność na rzecz beneficjenta będzie dokonywana w dwóch formach: płatność odpowiadająca wkładowi UE oraz dotacji celowej.

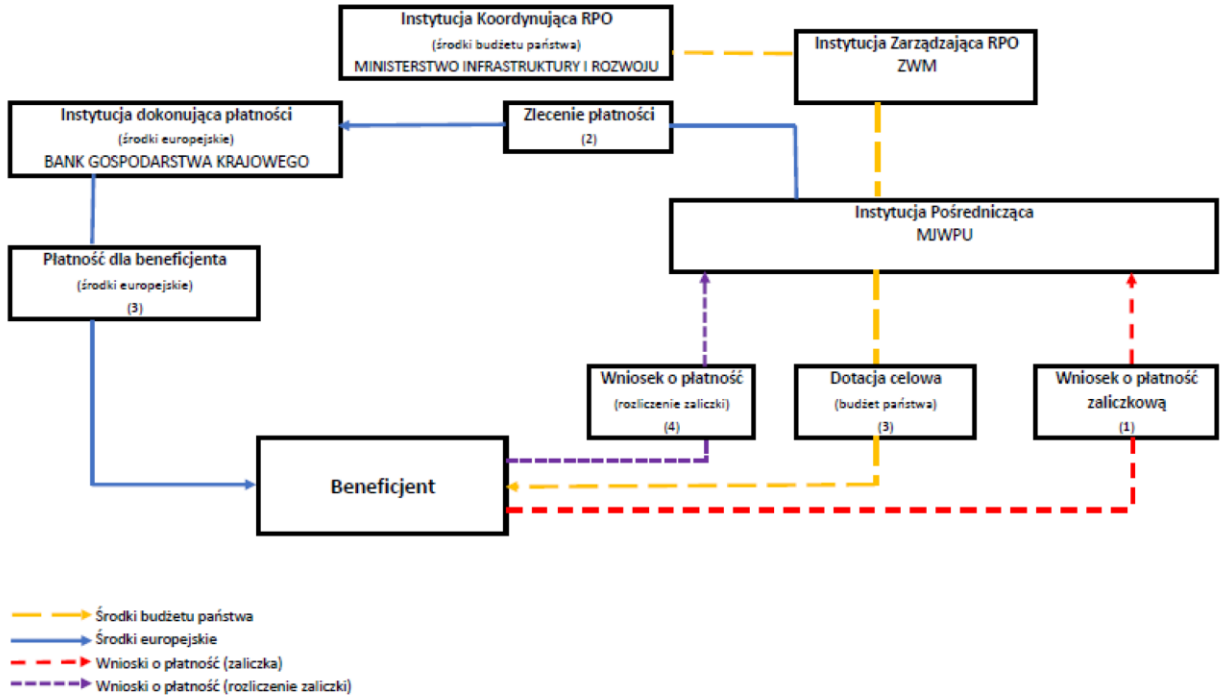
W przypadku niewydatkowania środków z końcem roku budżetowego tj. do 31 grudnia danego roku, niezależnie od przyjętego systemu wnioskowania o środki, środki dotacji celowej i środki europejskie, beneficjent zobowiązany jest zwrócić w terminie do 10 stycznia roku następnego;

Beneficjent winien określić w umowie z wykonawcą sposób rozliczeń, umożliwiający mu wywiązanie się ze zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie projektu, zawartej z właściwą IP.

Odsetki bankowe narosłe od przekazanych beneficjentowi transz zaliczek, zgromadzone na rachunku bankowym beneficjenta, podlegają zwrotowi na rachunek bankowy wskazany przez właściwą IP lub są potrącane z kolejnej kwoty dofinansowania przekazanej beneficjentowi[8].

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie zaliczki w ramach RPO WM – EFRR, (projekty bez/z współfinansowaniem z budżetu państwa)

[8] Nie dotyczy JST, dla których odsetki narosłe na rachunkach bankowych są dochodami własnymi (zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.)

(1) beneficjent występuje o środki w ramach dofinansowania w formie zaliczki *Wnioskiem o płatność zaliczkową,*
(2) IP weryfikuje *Wniosek o płatność zaliczkową* i wystawia *Zlecenie płatności* w terminie 5 dni roboczych od dnia złożenia poprawnej wersji *Wniosku o płatność zaliczkową* przez beneficjenta,
(3) BGK dokonuje płatności (środki europejskie) na rachunek beneficjenta dla środków wypłacanych w formie zaliczki, w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich*. W przypadku występowania środków budżetu państwa właściwa IP wypłaca środki dotacji celowej (budżet państwa) zgodnie z terminami płatności BGK na rachunek beneficjenta dla zaliczki,
(4) beneficjent zobowiązany jest do rozliczenia środków przekazanych w formie zaliczki do 10 dni roboczych od momentu otrzymania środków.

3) Zaliczka finansowana z EFS wypłacana jest na realizację projektu, przy czym dofinansowanie to wypłacane jest na rzecz beneficjenta w ramach dwóch równoległych strumieni, tj. w formie:

- płatności budżetu środków europejskich w części odpowiadającej finansowaniu ze środków EFS oraz
- dotacji celowej w części odpowiadającej współfinansowaniu krajowemu[9].

Przedmiotowe środki wpływają dwoma strumieniami na wyodrębniony rachunek bankowy, specjalnie utworzony dla danego projektu, wskazany w umowie o dofinansowanie projektu. Odsetki zgromadzone przez beneficjenta na przedmiotowym rachunku bankowym od środków otrzymanego dofinansowania stanowią dochód budżetu państwa i z końcem roku podlegają zwrotowi[10] w pełnej wysokości na wskazany przez właściwą IP rachunek[11] .

Powyższe nie dotyczy sytuacji, gdy zgodnie z odrębnymi ustawami odsetki stanowią dochód beneficjenta (np. w przypadku beneficjentów będących jednostkami samorządu terytorialnego).

[9] O ile współfinansowanie krajowe z budżetu państwa jest przewidziane w ramach danego projektu.
[10] Chyba, że IP wyznaczy inny termin zwrotu przedmiotowych odsetek.
[11] Ewentualne odsetki bankowe narosłe od przekazanego beneficjentowi dofinansowania nie są wykazywane we wniosku o płatność. Jednocześnie nie ma możliwości zakładania lokat terminowych ze środków dofinansowania otrzymywanego przez beneficjenta na realizację projektu. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego dopuszcza się zakładanie lokat bankowych wyłącznie w przypadku, gdy wynika to z umowy zawartej przez jednostkę samorządu terytorialnego z bankiem obsługującym rachunki tej jednostki.

O ile to możliwe, wydatki w ramach projektu powinny być regulowane za pośrednictwem tego rachunku[12]. W przypadku ponoszenia wydatków z innych niż wyodrębniony na cele projektu rachunków bankowych, beneficjent jest zobowiązany do refundacji poniesionych wydatków z przekazanych mu środków w części odpowiadającej dofinansowaniu.

Do umowy o dofinansowanie projektu załączony jest harmonogram płatności wskazujący zakładane wartości zaliczek dla beneficjenta w poszczególnych okresach rozliczeniowych, wypłacanych zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie projektu.

Pierwsza transza (n) środków na realizację projektów jest wypłacana w wysokości i terminie określonym w harmonogramie płatności. W uzasadnionych przypadkach (np. w przypadku projektów krótkich lub o bardzo niskiej wartości) wysokość pierwszej transzy może dotyczyć 100% wartości dofinansowania na dany projekt. Decyzję w tym zakresie podejmuje instytucja zawierająca umowę o dofinansowanie projektu. Wypłata środków w ramach pierwszej transzy dokonywana jest na podstawie wniosku o płatność zaliczkową. Niemniej jednak, pierwsza transza może zostać przekazana dopiero po złożeniu przez beneficjenta zabezpieczenia, o którym mowa w umowie o dofinansowanie projektu, chyba że beneficjent jest zwolniony ze złożenia zabezpieczenia[13].

Warunkiem przekazania drugiej transzy (n+1) jest złożenie wniosku o płatność rozliczającego pierwszą transzę (n), jego zweryfikowanie przez właściwą IP oraz spełnienie następujących warunków:

- wykazanie wydatków kwalifikowalnych rozliczających co najmniej 70% łącznej kwoty transz dofinansowania otrzymanych na dzień odsyłania do poprawy wniosku i wydatki w tej wysokości nie wymagają składania przez beneficjenta dalszych wyjaśnień;
- brak przesłanek do rozwiązania umowy z danym beneficjentem w trybie natychmiastowym.

W związku z powyższym, przekazanie kolejnej transzy środków na dofinansowanie projektu może nastąpić albo po zatwierdzeniu wniosku o płatność (w przypadku gdy wniosek o płatność jest prawidłowy) albo po odesłaniu beneficjentowi wniosku do poprawy (w przypadku gdy wniosek o płatność wymaga dalszych korekt), przy spełnieniu warunków, o których mowa powyżej.

Przekazanie kolejnej transzy zaliczki (n+2) jest możliwe po spełnieniu następujących warunków:

- zatwierdzenie wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę (n);
- złożenie przez beneficjenta i zweryfikowanie przez właściwą IP pierwszej wersji wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę (n+1), w którym wykazano wydatki kwalifikowalne w wysokości co najmniej 70% łącznej kwoty transz dofinansowania otrzymanych na dzień odsyłania do poprawy wniosku i wydatki w tej wysokości nie wymagają składania przez beneficjenta dalszych wyjaśnień;
- nie stwierdzono przesłanek do rozwiązania umowy z danym beneficjentem w trybie natychmiastowym.

Kolejne transze dofinansowania są przekazywane z odpowiednim uwzględnieniem powyższego schematu.

[12] Powyższe nie dotyczy wydatków objętych stawkami jednostkowymi.
[13] Z obowiązku zwolnione są jednostki sektora finansów publicznych, fundacje, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego (na podstawie art. 206 ust. 4 UFP).

Jednocześnie, na podstawie art. 189 ust. 3 UFP w przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę[14] lub w terminie określonym przez beneficjenta w zaakceptowanym harmonogramie płatności (co do zasady nie dłuższym jednak niż 3 miesiące), od środków pozostałych do rozliczenia naliczane będą odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność rozliczającego dany wydatek.

Harmonogram płatności może podlegać aktualizacji w dowolnym momencie realizacji projektu (ale nie później niż 30 dni przed planowanym końcem okresu realizacji projektu) lub w terminie wskazanym przez IP, pod warunkiem akceptacji zmienionego harmonogramu przez instytucję akceptującą wniosek o płatność. Zmiana harmonogramu w tym trybie nie wymaga formy aneksu do umowy o dofinansowanie projektu.

Weryfikacja wniosków o płatność beneficjenta przez właściwą instytucję odbywa się zgodnie z następującymi zasadami:

- Okres weryfikacji każdego wniosku o płatność wynosi **do 20 dni roboczych od dnia jego wpłynięcia do właściwej instytucji**, przy czym okres ten dotyczy pierwszej przedłożonej wersji wniosku oraz do 15 dni roboczych w stosunku do każdej kolejnej wersji wniosku. W przypadku gdy w ramach projektu:
    - jest dokonywana kontrola i złożony został końcowy wniosek o płatność lub
    - IP zleciła kontrolę doraźną w związku ze złożonym wnioskiem o płatność,

  termin weryfikacji ulega wstrzymaniu do dnia przekazania do instytucji weryfikującej wniosek informacji o wykonaniu /zaniechaniu wykonania przez beneficjenta zaleceń pokontrolnych.

  Niezatwierdzenie wniosku o płatność nie stanowi podstawy do wstrzymania weryfikacji wniosku za kolejny okres rozliczeniowy. Każdy wniosek o płatność, który wpłynął do IP, powinien zostać zweryfikowany we wskazanym powyżej terminie, a beneficjent poinformowany o wynikach weryfikacji.

- Weryfikacja każdej wersji wniosku o płatność powinna zostać udokumentowana w formie listy kontrolnej. Zasadniczo lista kontrolna sporządzana jest odrębnie dla każdej wersji wniosku o płatność. Możliwe jest jednak przygotowanie jednej listy kontrolnej do danego wniosku, na której odnotowane będą weryfikacje wszystkich wersji danego wniosku o płatność.

Wniosek o płatność powinien zostać zweryfikowany w całości – zgodnie z listą kontrolną – przede wszystkim przez pracownika właściwej instytucji wyznaczonego jako opiekun projektu. Zgodnie z zasadą „dwóch par oczu", zweryfikowany przez opiekuna wniosek podlega akceptacji przez bezpośredniego przełożonego opiekuna projektu, który sprawdza, czy weryfikacja dokonana przez opiekuna projektu została przeprowadzona prawidłowo. Sposób postępowania przy weryfikacji wniosków o płatność powinien zostać szczegółowo opisany w odpowiedniej instrukcji wykonawczej właściwej instytucji. Opiekun projektu dokonuje weryfikacji wydatków wykazanych we wniosku o płatność nie tylko pod kątem ich zgodności z wnioskiem o dofinansowanie projektu z uwzględnieniem zasady elastyczności szczegółowego budżetu projektu.

We wniosku o płatność beneficjent wykazuje wydatki poniesione w danym okresie rozliczeniowym z otrzymanych środków dofinansowania oraz w ramach wkładu własnego. Niemniej

[14] Beneficjent ma prawo złożyć wniosek o płatność, w którym rozliczanych jest mniej niż 70% środków dotychczas przekazanych, o ile wynika to z harmonogramu płatności zaakceptowanego przez IP / IW (IP2).

jednak, w uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy beneficjent realizuje projekt zgodnie z zakładanym harmonogramem i zmuszony jest finansować podejmowane działania z własnych środków z uwagi na nieotrzymanie kolejnych transz dofinansowania na realizację projektu, we wniosku o płatność mogą być wykazywane wydatki sfinansowane z własnych środków beneficjenta.

Rozliczając poniesione wydatki we wnioskach o płatność beneficjent nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem procedury wprowadzania zmian do projektu. Należy jednak zaznaczyć, że poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu, przedkładanym i weryfikowanym na etapie wyboru projektu. Beneficjent jest bowiem rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu. Beneficjent może zatem ponosić i rozliczać wydatki, które nie zostały uwzględnione w szczegółowym budżecie pod warunkiem, że są one niezbędne do realizacji i związane z zadaniami wskazanymi w budżecie projektu oraz są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WM 2014-2020*. W przeciwnym razie IP może odrzucić wymienione wydatki lub w przypadku wątpliwości zażądać dodatkowych wyjaśnień od beneficjenta.

Zgodnie z art. 189 ust. 3 UFP, w przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę lub w terminie określonym przez beneficjenta w zaakceptowanym harmonogramie płatności, od środków pozostałych do rozliczenia naliczane będą odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność rozliczającego dany wydatek, przy czym za dzień:

- przekazania środków uznaje się dzień wypłaty środków przez właściwe instytucje na rzecz beneficjenta, tj. dzień obciążenia rachunku bankowego instytucji wypłacającej środki na rzecz beneficjenta;
- złożenia wniosku o płatność do właściwej IP uznaje się termin przekazania przedmiotowego dokumentu w systemie SL2014, przy czym jeżeli termin złożenia wniosku o płatność przypadałby w dzień wolny od pracy wówczas uznaje się, że wniosek o płatność jest złożony terminowo, jeśli zostanie przekazany w pierwszym dniu roboczym przypadającym po dniu wolnym od pracy.

W przypadku naliczania odsetek zgodnie z art. 189 ust. 3 UFP za złożenie wniosku po terminie odsetki nalicza się od dnia przekazania ostatniej transzy, którą beneficjent otrzymał w okresie do ostatniego dnia okresu rozliczeniowego obejmującego wniosek o płatność.

Zapisy art. 189 ust. 3 UFP nie odnoszą się do:

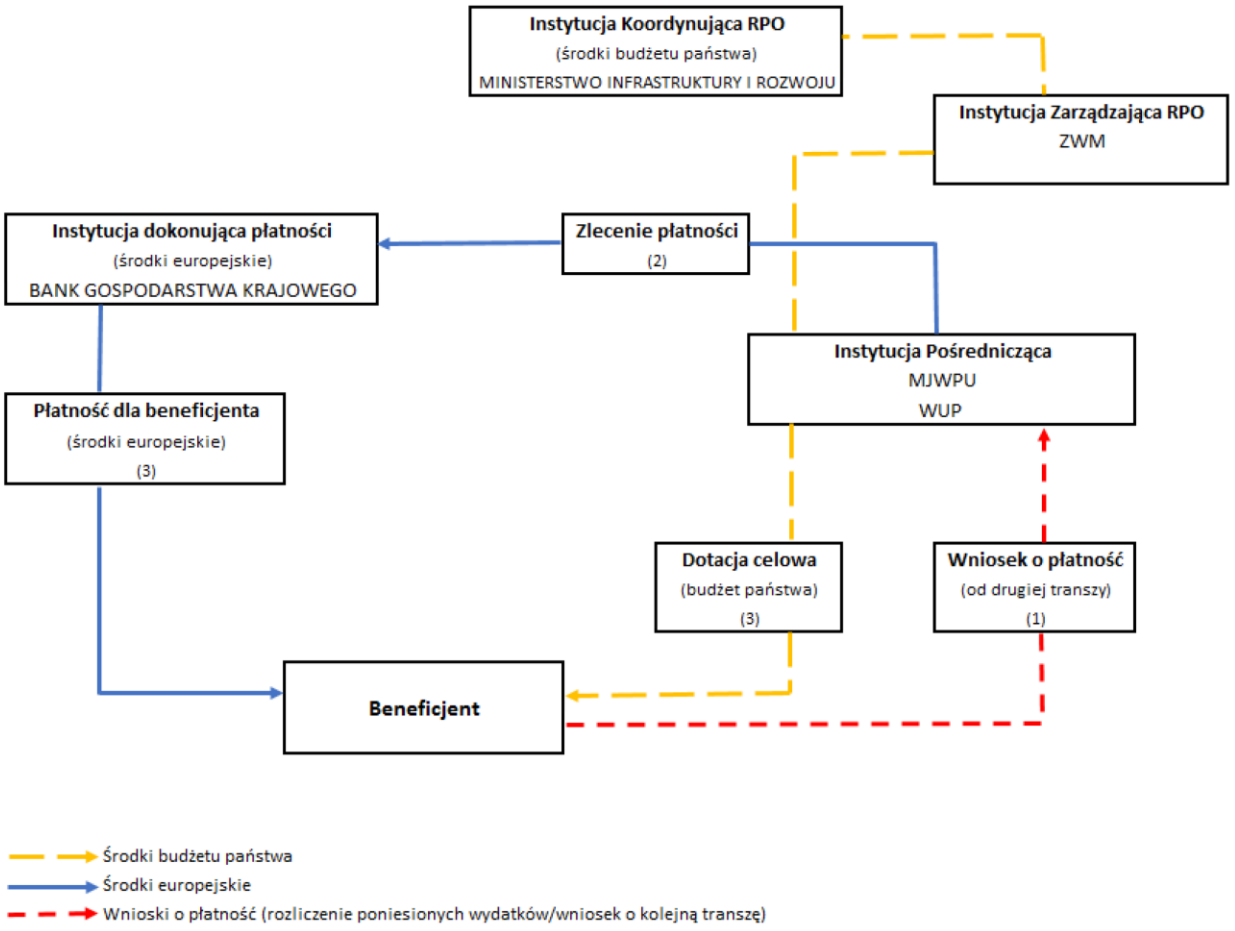
- beneficjentów nie otrzymujących zaliczki np. państwowych jednostek budżetowych i powiatowych urzędów pracy w ramach projektów pozakonkursowych realizowanych w Działaniu 8.1;
- innych podmiotów zaangażowanych w realizację projektu nie będących beneficjentami nawet, gdy otrzymują zaliczkę, w szczególności partnerów projektu – chyba, że odpowiednie zapisy nakładające naliczanie odsetek, o których mowa w art. 189 ust. 3 UFP zostały zawarte w umowie partnerskiej.

Za złożenie wniosku o płatność zgodnie z art. 189 ust. 3 uznaje się złożenie wniosku o płatność wnioskującego o kolejną transzę zaliczki lub wniosku o płatność końcową (tj. każdego wniosku o płatność poza wnioskiem tzw. „cząstkowym”):

- na kwotę pozwalającą na kumulatywne rozliczenie co najmniej 70% zaliczek otrzymanych do końca danego okresu rozliczeniowego (tj. ostatniego dnia danego okresu)[15], oraz
- w terminie wynikającym z zaakceptowanego harmonogramu płatności.

Możliwe jest składanie przez beneficjenta wniosków „cząstkowych" nie rozliczających 70% środków i nie wnioskujących o przekazanie kolejnej transzy, przy czym ich zatwierdzenie nie stanowi podstawy do przekazania środków dla beneficjenta i tym samym nie powoduje naliczania odsetek, o których mowa powyżej.

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie zaliczki w ramach RPO WM 2014 – 2020 – EFS, (projekty bez/z współfinansowaniem z budżetu państwa)

(1) beneficjent występuje o środki w ramach dofinansowania w formie zaliczki począwszy od drugiej transzy poprzez złożenie *Wniosku o płatność,*

(2) IP weryfikuje *Wniosek o płatność* w ciągu 20 dni roboczych, przy czym okres ten dotyczy pierwszej przedłożonej wersji wniosku oraz do 15 dni roboczych w stosunku do każdej kolejnej wersji wniosku, i wystawia *Zlecenie płatności* w terminie 5 dni roboczych od momentu zatwierdzenia poprawnej wersji *Wniosku o płatność*,

(3) BGK dokonuje płatności (środki europejskie) na rachunek beneficjenta dla środków wypłacanych w formie zaliczki, w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich*; W przypadku występowania środków budżetu państwa właściwa IP wypłaca środki dotacji celowej (budżet państwa) na rachunek beneficjenta w terminie zbliżonym do tego wynikającego z *Terminarza płatności środków europejskich*,

[15] Zwrot środków przez beneficjenta przed upływem okresu rozliczeniowego jest uwzględniany przy wyliczaniu co najmniej 70% otrzymanych zaliczek.

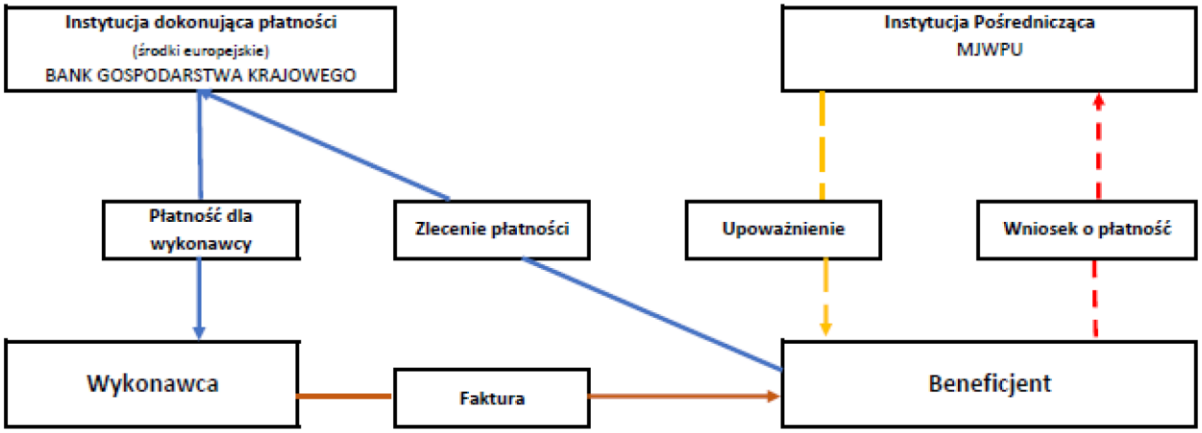
4) Przekazanie środków na utworzenie lub wniesienie wkładu do funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, funduszy gwarancyjnych i funduszy pożyczkowych, funduszy na rzecz rozwoju obszarów miejskich oraz funduszy powierniczych, o których mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego dokonywane jest:,

- zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (w przygotowaniu),
- na warunkach określonych umową o dofinansowanie projektu,
- na podstawie składanego do IZ *Wniosku o płatność*,
- wypłata środków może być udzielona maksymalnie do wysokości 100% całkowitej wartości dofinansowania.

1.3.2.2 Dofinansowanie projektów realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe

Beneficjent będący PJB otrzymuje od wykonawcy fakturę za wykonaną usługę/dostarczony towar. Beneficjent na podstawie upoważnienia od właściwej IP, wystawia *Zlecenie płatności* i przekazuje je do BGK. *Zlecenie* winno opiewać na kwotę wynikającą z faktury. Jednocześnie beneficjent przesyła stosowną informację do właściwego dysponenta części budżetowej. BGK dokonuje płatności na rzecz wykonawcy, który wystawił fakturę dla państwowej jednostki budżetowej. Beneficjent po upewnieniu się, że faktura została zapłacona, składa do właściwej IP *Wniosek o płatność* wraz z załączonymi dokumentami poświadczającymi poniesione wydatki. Właściwa IP weryfikuje *Wniosek o płatność* w terminie 15 dni roboczych od dnia wpłynięcia wniosku o płatność. Wyjątek stanowi *Wniosek o płatność*, w ramach którego weryfikowana jest dokumentacja dotycząca zamówień publicznych. Wtedy termin ten ulega wydłużeniu do 20 dni roboczych.

Schemat - Rozliczenie wydatków w ramach RPO WM - państwowe jednostki budżetowe

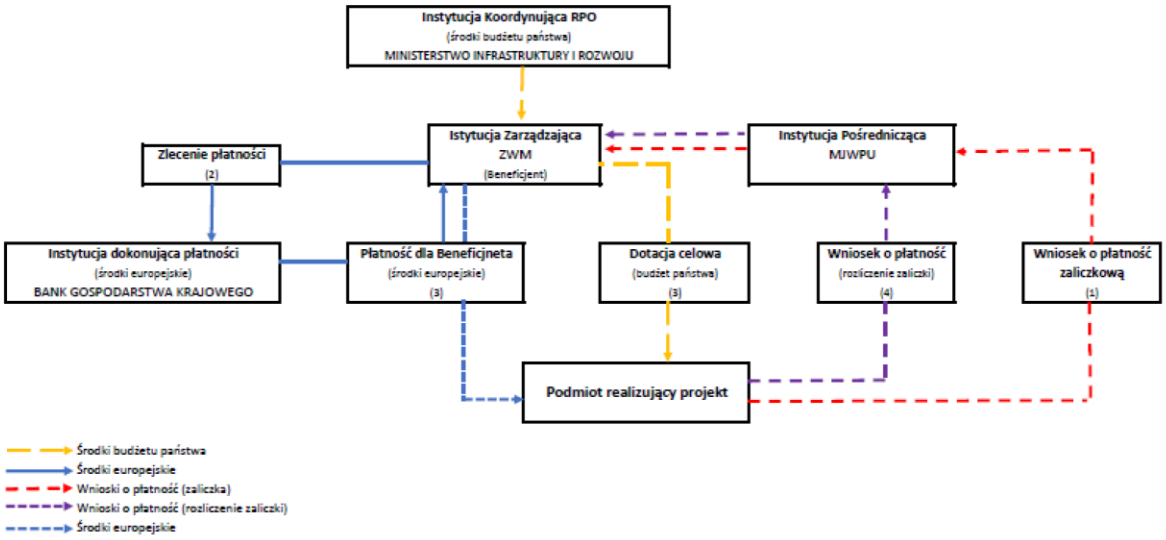

1.3.2.3 Dofinansowanie projektów realizowanych przez Województwo Mazowieckie, zwanych projektami własnymi Województwa Mazowieckiego.

Dofinansowanie projektów własnych **finansowanych z EFRR**, dokonywane jest na zasadach określonych w punkcie 1 w zakresie otrzymania dofinansowania z EFRR w formie zaliczki oraz z zastrzeżeniem, że:

- środki na projekt wypłacane są na podstawie decyzji Zarządu Województwa Mazowieckiego w formie podjętej uchwały,
- zaliczka może być udzielona do 100% wartości dofinansowania,
- płatność ze środków dotacji celowej (budżet państwa) wypłacana jest z rachunku Województwa.

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie zaliczki w ramach RPO WM 2014 - 2020 - projekty pozakonkursowe realizowane przez Województwo Mazowieckie – EFRR, (projekty bez/z współfinansowaniem z budżetu państwa)

(1) Podmiot realizujący projekt występuje o środki w ramach dofinansowania w formie zaliczki *Wnioskiem o płatność zaliczkową.* IP weryfikuje *Wniosek o płatność zaliczkową* i przekazuje informację do Instytucji Zarządzającej (Województwo Mazowieckie), która wystawia *Zlecenie płatności* i przekazuje do BGK, w terminie 5 dni roboczych od momentu złożenia poprawnej wersji *Wniosku o płatność zaliczkową*,
(2) BGK dokonuje płatności (środki europejskie) na rachunek Beneficjenta, w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich*,
(3) Beneficjent (Województwo Mazowieckie) przekazuje środki europejskie oraz jeżeli występują środki dotacji celowej otrzymanej z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Podmiotowi realizującemu projekt,
(4) Podmiot realizujący projekt zobowiązany jest do rozliczenia środków przekazanych w formie zaliczki do 10 dni roboczych od momentu otrzymania środków.

Dofinansowanie projektów własnych **finansowanych z EFS**, dokonywane jest na zasadach w punkcie 1 w zakresie otrzymania dofinansowania z EFS w formie zaliczki oraz z zastrzeżeniem, że:

- środki na projekt wypłacane są na podstawie decyzji Zarządu Województwa Mazowieckiego w formie podjętej uchwały,
- płatność ze środków dotacji celowej (budżet państwa) wypłacana jest z rachunku Województwa.

Dodatkowo, o ile wymaga tego specyfika projektu oraz kryteria określone w kryteriach wyboru projektu współfinansowanie ww. projektów może pochodzić ze środków jednostki samorządu terytorialnego w ramach wkładu własnego beneficjenta.

Środki na finansowanie projektów własnych samorządu województwa, pochodzące z budżetu środków europejskich są wypłacane przez BGK na podstawie zleceń płatności wystawianych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego lub inny podmiot upoważniony przez niego (na podstawie art. 188 ust. 1

UFP). Zlecenia płatności są wystawiane na realizację płatności zaliczkowej zgodnie z zaakceptowanym harmonogramem realizacji projektu własnego samorządu województwa. Środki przekazywane są na wskazany rachunek samorządu województwa.

Jednocześnie ze środków dotacji celowej na współfinansowanie komponentu regionalnego samorząd województwa przekazuje na wyodrębniony rachunek projektu część współfinansowania krajowego z budżetu państwa.

Transze na realizację projektu własnego samorządu województwa przekazywane są na wyodrębniony rachunek bankowy projektu po spełnieniu warunków, o których mowa w pkt.1 dotyczącym projektów finansowanych z EFS.

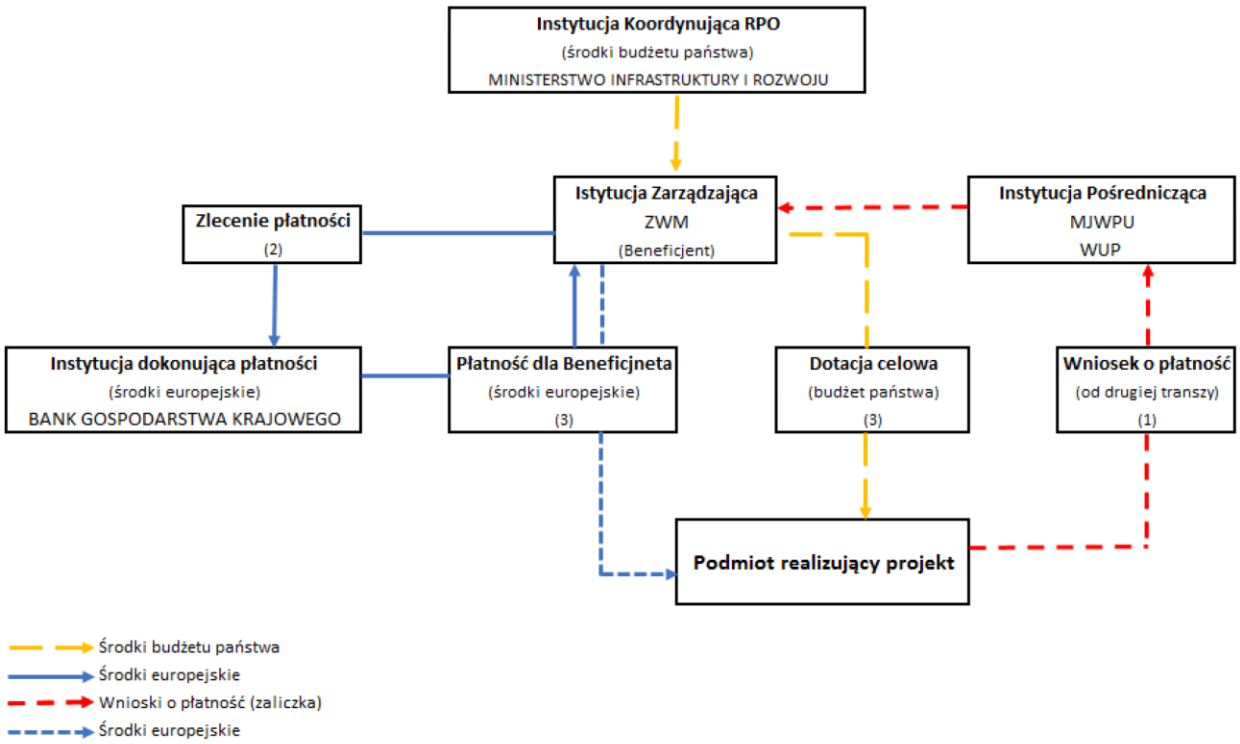
W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę[16] lub w terminie określonym przez beneficjenta w zaakceptowanym harmonogramie płatności (nie dłuższym jednak niż 3 miesiące), od środków pozostałych do rozliczenia naliczane będą odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność rozliczającego dany wydatek.

Odsetki bankowe od środków przekazanych na rachunek samorządu województwa oraz rachunek wyodrębniony na cele projektu stanowią dochód samorządu województwa i nie są wykazywane we wniosku o płatność.

W przypadku zwrotów, środki przekazywane są z wyodrębnionych rachunków na konto samorządu województwa a następnie przekazywane są na rachunek w BGK – w wysokości odpowiadającej zwracanej płatności oraz na rachunek Ministra Infrastruktury i Rozwoju w wysokości odpowiadającej zwracanej dotacji celowej oraz dotacji rozwojowej. Jednakże dotacja celowa z bieżącego roku może być przeznaczona na bieżące wypłaty dokonywane przez samorząd województwa w ramach projektów RPO WM finansowanych w EFS.

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie zaliczki w ramach RPO WM - projekty pozakonkursowe realizowane przez Województwo Mazowieckie – EFS, (projekty bez/z współfinansowaniem z budżetu państwa)

[16] Beneficjent ma prawo złożyć wniosek o płatność, w którym rozliczanych jest mniej niż 70% środków dotychczas przekazanych, o ile wynika to z harmonogramu płatności zaakceptowanego przez IP.

(1) beneficjent występuje o środki w ramach dofinansowania w formie zaliczki począwszy od drugiej transzy poprzez złożenie *Wniosku o płatność,*

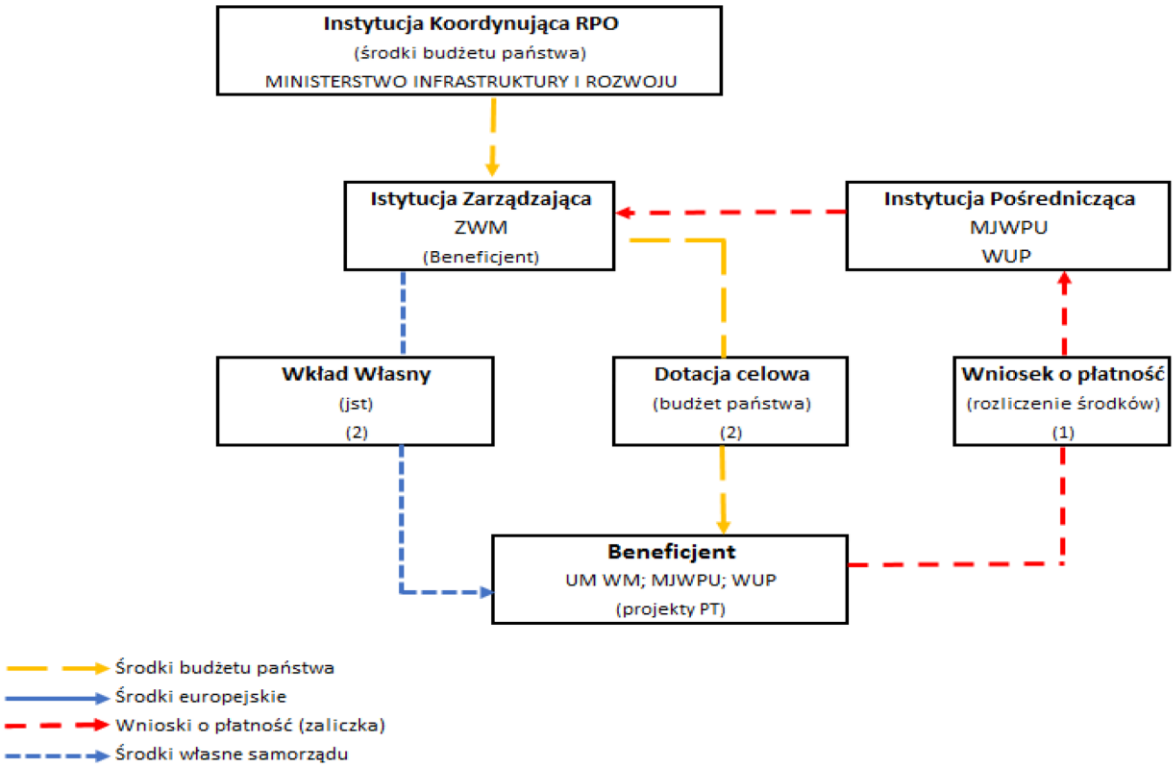
(2) IP weryfikuje *Wniosek o płatność* w ciągu 20 dni roboczych od momentu wpłynięcia poprawnej wersji *Wniosku o płatność*,

(3) BGK dokonuje płatności (środki europejskie) na rachunek beneficjenta dla środków wypłacanych w formie zaliczki, w terminie wynikającym z *Terminarza płatności środków europejskich*; W przypadku występowania środków budżetu państwa Zarząd Województwa Mazowieckiego (Beneficjent) wypłaca środki dotacji celowej (budżet państwa) na rachunek Podmiotu realizującego projekt w terminie zbliżonym do tego wynikającego z *Terminarza płatności środków europejskich*,

1.3.2.4 Dofinansowanie projektów realizowanych przez Województwo Mazowieckie – Pomoc techniczna.

Projekty Pomocy technicznej realizowane w ramach RPO WM 2014 - 2020, ZWM finansuje ze środków otrzymanych od MIiR w formie dotacji celowej. Beneficjentem PT jest ZWM, a w jego imieniu czynności zastrzeżone dla beneficjenta wykonuje UMWM, WUP, MJWPU. Projekty te realizowane są na podstawie decyzji o dofinansowaniu projektów w ramach OP XI RPO WM 2014 - 2020. Ponadto ich realizacja jest zatwierdzana przez Zarząd Województwa Mazowieckiego w oparciu o Plany Działań. Środki na ich realizację przekazywane są na podstawie *Wniosku o przekazanie środków finansowych na realizację projektu w ramach PT RPO WM 2014 - 2020*. Beneficjent rozlicza otrzymane środki składając *Wniosek o płatność*, w którym przedstawia poniesione wydatki. Wszystkie wydatki realizowane w ramach projektu powinny być ponoszone z wyodrębnionego dla projektu rachunku bankowego, zgodnie z *Instrukcją dotyczącą szczegółów realizacji projektu w ramach PT RPO WM 2014-2020*.

Schemat - Płatność dla beneficjenta w formie zaliczki w ramach RPO WM 2014 – 2020 – PT

I.4. Kwalifikowalność wydatków

Projekty w ramach Działań i Poddziałań zdefiniowanych w SZOOP realizowane są zgodnie z ustawą wdrożeniową. W umowie o dofinansowanie projektu zostanie zawarta informacja, w formie załącznika do przedmiotowej umowy, z katalogiem wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych.[17]

I.5. Nieprawidłowości i korekty finansowe

Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, *nieprawidłowością jest każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczące stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem*. Naruszenie prawa oznacza nie tylko naruszenie przepisów aktów prawnych, takich jak ustawy czy rozporządzenia, ale również zasad określonych w dokumentach, których obowiązek stosowania wynika z umowy o dofinansowanie projektu, decyzji o dofinansowaniu projektu lub kontraktu terytorialnego.

IZ oraz IP są zobowiązane do zapobiegania powstawaniu nieprawidłowości i ich wykrywania, dokonywania korekt finansowych i odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie oraz, w razie potrzeby, do prowadzenia innych działań naprawczych w

[17] Zgodnie z Wytycznymi MIR w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 a w przypadku Działania 8.1 także z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015. 149 z późn. zm.)

związku z popełnionymi nieprawidłowościami. Naruszenia prawa lub nieprawidłowości w projektach mogą być zgłaszane do IZ lub IP przez każdy podmiot lub instytucję zewnętrzną.

Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości wiąże się z koniecznością podjęcia działań korygujących. Sposób postępowania z nieprawidłowymi wydatkami uzależniony jest od momentu ich stwierdzenia i polega na pomniejszaniu wydatków kwalifikowalnych we wniosku o płatność lub na nałożeniu korekty finansowej.

Podstawą do nałożenia korekty finansowej są przepisy rozporządzenia ogólnego, ustawa oraz umowa o dofinansowanie projektu, w której beneficjent zobowiązuje się realizować projekt zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi, krajowymi, w tym w szczególności z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 – zwaną dalej ustawą, oraz wytycznymi, o których mowa w art. 2 pkt 32 ustawy.

Celem korekty finansowej jest doprowadzenie do sytuacji, w której 100% wydatków objętych wnioskiem o płatność skierowanym do KE będzie zgodnych z regulacjami UE i krajowymi. W odniesieniu do projektu korekta wiąże się z obniżeniem kwoty współfinansowania przyznanej temu projektowi.

Stwierdzenie nieprawidłowości może mieć miejsce zarówno przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, jak również w trakcie realizacji projektu oraz w okresie trwałości.

Stwierdzenie nieprawidłowości może wiązać się z następującymi konsekwencjami:

a) zwrotem środków otrzymanych na realizację projektu wraz z odsetkami;
b) rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu;
c) wykluczeniem z prawa otrzymania dofinansowania na okres trzech lat liczonych od dnia dokonania zwrotu środków;
d) pozbawieniem, ograniczeniem wolności lub grzywną – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z popełnieniem przestępstwa, o którym mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny lub z tytułu popełnienia przestępstwa/ wykroczenia skarbowego, o których mowa w ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy;
e) zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi, karą pieniężną, naganą, upomnieniem – jeżeli nieprawidłowość wiąże się z którymś z naruszeń dyscypliny finansów publicznych.

Ogólne zasady postępowania w przypadku wystąpienia nieprawidłowości oraz raportowania o nieprawidłowościach określone są w dokumentach – *Wytycznych MIR w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020* (projekt) oraz *Procedurze informowania KE o nieprawidłowościach w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w latach 2007-2013*[18]

[18] Obowiązuje dla okresu 2014-2020 do czasu opracowania nowej procedury.

przygotowanej przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę RP lub UE.

I.6. Instrumenty Finansowe

W celu wdrożenia instrumentów finansowych o których mowa w Tytule IV Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Instytucja Zarządzająca może:

a) inwestować w kapitał już istniejących lub nowo utworzonych podmiotów prawnych, w tym podmiotów finansowanych z innych EFSI, zajmujących się wdrażaniem instrumentów finansowych zgodnie z celami odpowiednich EFSI, które podejmą się zadań wdrożeniowych; wsparcie takich podmiotów jest ograniczone do kwot niezbędnych do wdrożenia nowych inwestycji zgodnych z art. 37 Rozporządzenia 1303/2013;
b) powierzyć zadanie wdrożeniowe:
   i. Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu,
   ii. międzynarodowej instytucji finansowej, w których państwo członkowskie jest akcjonariuszem lub instytucji finansowej z siedzibą w państwie członkowskim, które mają na celu realizację interesu publicznego pod kontrolą władzy publicznej,
   iii. podmiotom prawa publicznego lub prywatnego;
c) podjąć się zadań wykonawczych bezpośrednio, w przypadku instrumentów finansowych składających się wyłącznie z pożyczek lub gwarancji.

W celu wybrania podmiotów o których mowa w pkt. a, b lit. (ii) i (iii), IZ, zgodnie z art. 7 rozporządzenia delegowanego KE (UE) nr 480/2013 z dnia 3 marca 2014 r., dokonuje wyboru podmiotu/podmiotów w oparciu o przejrzysty i obiektywnie uzasadniony proces, który nie może prowadzić do powstania konfliktu interesów. W procesie tym wykorzystane zostaną co najmniej następujące kryteria:

a) solidność i wiarygodność metodyki w celu identyfikacji i oceny pośredników finansowych lub odbiorców ostatecznych, o ile ma to zastosowanie;
b) poziom kosztów zarządzania i opłat za wdrażanie instrumentu finansowego oraz metodyka zaproponowana do ich obliczenia;
c) zasady i warunki stosowane odnośnie do wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców, w tym polityka cenowa;
d) zdolność pozyskania środków na inwestycje na rzecz odbiorców ostatecznych, obok wkładów z programu;
e) zdolność wykazania dodatkowej działalności w porównaniu z obecną działalnością;

f) w przypadkach gdy podmiot wdrażający instrument finansowy przeznacza swoje własne środki finansowe na instrument finansowy lub dzieli się ryzykiem, proponowane środki w celu zapewnienia zgodności interesów oraz zmniejszenia możliwego konfliktu interesu.

Szczegółowe informacje dotyczące wykorzystania instrumentów finansowych dostępne są w badaniu ewaluacyjnym pt. „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020" oraz w opisach osi priorytetowych.

Instytucja Zarządzająca odpowiada bezpośrednio za wdrażanie instrumentów finansowych, w tym za przeprowadzenie procedury wyboru Beneficjentów, która została opisana powyżej.

I.7. Opis zasad wyboru projektów

I.7.1 Podstawowe założenia oceny wniosków

1. Podstawowym trybem wyboru projektów w ramach RPO WM jest tryb **konkursowy**.
2. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 38 ust 2 i 3 ustawy tj.:
   - wnioskodawcą danego projektu, ze względu na jego charakter lub cel, może być wyłącznie podmiot jednoznacznie określony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie;
   - dany projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju lub regionu, lub obszaru objętego realizacją ZIT, lub dotyczy realizacji zadań publicznych;

oraz gdy zapisy RPO WM 2014-2020 przewidują taką możliwość, dopuszcza się wybór projektów w **trybie pozakonkursowym.**

3. Konkursy mogą obejmować pełen zakres interwencji Działania lub jego część (np. rodzaj projektów, grupa wnioskodawców). Konkursy mogą również być ograniczone obszarowo lub odnosić się do wybranych inwestycji terytorialnych.
4. Rolę Instytucji Organizującej Konkurs pełnią:
   - MJWPU dla Działań realizowanych w ramach Celów Tematycznych: 1 – 7 i 9 – 10,
   - WUP dla Działań realizowanych w ramach Celu Tematycznego 8,
   - w przypadku Poddziałań dotyczących ZIT, rolę IOK współdzieli IP ZIT wraz z MJWPU lub WUP (w zależności od CT, którego dotyczy konkurs).

Za przeprowadzenie naboru oraz ocenę projektów do dofinansowania odpowiedzialne będą, zgodnie z zawartymi Porozumieniami, wymienione powyżej Instytucje Organizujące Konkurs (IOK).

I.7.2 Tryb konkursowy

Harmonogram konkursów

1. IZ przyjmuje indykatywny harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym, których przeprowadzenie planowane jest na kolejny rok kalendarzowy. Harmonogram publikowany jest do dnia 30 listopada każdego roku[19] w serwisie RPO WM: www.funduszedlamazowsza.eu oraz na portalu: www.funduszeeuropejskie.gov.pl

2. Harmonogram konkursów jest zgodny z obowiązującym wzorem, stanowiącym Załącznik nr 3 do *Wytycznych w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020*. Harmonogram może zawierać również dodatkowe informacje, np. ewentualne ograniczenie do inwestycji terytorialnych.

3. Aktualizacja harmonogramu nie może dotyczyć konkursu, w ramach którego nabór wniosków o dofinansowanie został zaplanowany w okresie krótszym niż 3 miesiące od aktualizacji.

Ramy konkursów

Ramy konkursów w uzasadnionych przypadkach uzupełniają informacje zawarte w Harmonogramie, min. o[20]:

- minimalne i maksymalne wartości projektów;
- minimalne wymogi dotyczące realizacji wskaźników;
- graniczne terminy rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektów;
- ograniczenia poziomu dofinansowania projektów.

Ocena i wybór projektów

W przypadku EFS, przed dokonaniem oceny Wnioskodawca, którego wniosek o dofinansowanie nie spełnia wymogów formalnych lub zawiera oczywiste omyłki wzywany jest do uzupełnienia wniosku w terminie nie krótszym niż 7 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, zgodnie z art. 43 ustawy[21]. Wezwanie do uzupełnienia wniosku może mieć również miejsce na dalszych etapach oceny, w przypadku ich stwierdzenia.

Ocena formalna*:*

- dokonywana jest przez co najmniej dwóch członków Komisji Oceny Projektów (KOP) na podstawie kryteriów formalnych oraz kryteriów dostępu, zaakceptowanych przez Komitet

[19] Nie dotyczy konkursów na 2015 r.
[20] Przesłanki te będą uwzględnione w kryteriach oceny projektów
[21] Ustawa zdefiniowana w SZOOP w słowniku

Monitorujący, zawartych w załączniku do SZOOP. Spełnienie kryteriów weryfikowane jest z użyciem Kart Oceny.

- liczba dni na ocenę jest uzależniona w szczególności od liczby złożonych wniosków i określona jest w regulaminie prac KOP. Co do zasady, ocena trwa do 45 dni, z zastrzeżeniem, że w uzasadnionych przypadkach, na wniosek IOK, IZ może podjąć decyzję o przedłużeniu oceny.
- w trakcie oceny wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie w ramach EFRR ma możliwość poprawy i uzupełnienia wniosku zgodnie z uwagami IOK, w terminie wskazanym w piśmie IOK, nie krótszym niż 7 dni od momentu otrzymania informacji z IOK. Ocena formalna wniosków, które podlegały uzupełnieniu lub poprawie, jest dokonywana w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia złożenia przez wnioskodawcę poprawionego wniosku o dofinansowanie.
- po zakończeniu oceny formalnej, IOK zamieszcza w serwisie RPO WM: www.funduszedlamazowsza.eu listę projektów zakwalifikowanych do oceny merytorycznej.
- w przypadku oceny negatywnej informacja o wyniku oceny (wraz z uzasadnieniem oceny) zawiera pouczenie dotyczące możliwości wniesienia protestu na zasadach określonych w art. 53 i 54 ustawy i wysyłana jest do wnioskodawcy w ciągu 7 dni od zakończenia oceny wniosku, tj. od daty oceny ostatniego z oceniających.
- informacja o projektach zakwalifikowanych do kolejnego etapu oceny zamieszczana jest na serwisie RPO WM: www.funduszedlamazowsza.eu

Ocena merytoryczna*:*

- dokonywana jest na podstawie kryteriów merytorycznych, zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący, zawartych w załączniku do SZOOP. Spełnienie kryteriów weryfikowane jest z użyciem Kart Oceny.
- ocena może przyjąć formę:
  - niezależnej oceny danego projektu przez co najmniej dwóch członków KOP,
  - panelową - wspólną ocenę danego projektu przez członków KOP.
- w przypadku konkursów realizowanych w ramach EFS, gdy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie będzie mogła być rozdysponowana w całości na projekty ocenione bezwarunkowo[22] pozytywnie, wniosek może zostać skierowany do negocjacji.
- liczba dni na ocenę jest uzależniona w szczególności od liczby złożonych wniosków i określona jest w regulaminie prac KOP. Co do zasady, ocena trwa do 120[23] dni w przypadku EFS, oraz do 60 dni w przypadku EFRR, z zastrzeżeniem, że w uzasadnionych przypadkach, na wniosek IOK, IZ może podjąć decyzję o przedłużeniu oceny.

[22] Zgodnie z Podrozdziałem 10.4 Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014 – 2020 MIiR z 31.03. 2015 r,
[23] Wskazany termin obejmuje przeprowadzenie negocjacji.

- w trakcie oceny wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie ma możliwość uzupełnienia wniosku, zgodnie z art. 43 ustawy, w terminie wskazanym w piśmie IOK, nie krótszym niż 7 dni od momentu otrzymania informacji z IOK.
- po zakończeniu oceny wszystkich wniosków o dofinansowanie projektu, KOP przygotowuje listę ocenionych projektów zawierającą wyniki oceny, wskazując projekty, które spełniły kryteria wyboru projektów.

Wybór projektów do dofinansowania

- w oparciu o wyniki przeprowadzonej oceny, Zarząd WM zatwierdza listę projektów, które spełniły kryteria wyboru i uzyskały wymaganą liczbę punktów, z wyróżnieniem tych, które zostały wybrane w ramach dostępnej alokacji. Projekty są uszeregowane wg kolejności od największej do najmniejszej liczby uzyskanych punktów;
- po rozstrzygnięciu konkursu, IOK udostępnia opinii publicznej w serwisie RPO WM: www.funduszedlamazowsza.eu oraz na portalu: www.funduszeeuropejskie.gov.pl listę ww. projektów;
- w sytuacji, gdy dostępne środki nie są wystarczające do dofinansowania wszystkich projektów, które spełniły kryteria wyboru w pełnej kwocie, Zarząd WM może zaproponować wnioskodawcy (lub wnioskodawcom, którzy otrzymali tę samą liczbę punktów), przyznanie obniżonego dofinansowania, którego wysokość wynika z dostępności środków. W przypadku odrzucenia propozycji przez Wnioskodawcę, dofinansowanie możliwe jest, w szczególności w przypadku powstania oszczędności, bądź zwiększenia alokacji.
- o wynikach oceny wnioskodawca jest informowany niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni od zatwierdzenia listy wniosków, przy czym dopuszcza się możliwość wcześniejszego informowania wnioskodawcy w przypadku oceny negatywnej. Informacja zawiera:
  - w przypadku wybrania projektu do dofinansowania, listę załączników niezbędnych do podpisania umowy,
  - w przypadku projektu nie wybranego do dofinansowania, pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach określonych w art. 53 i 54 ustawy.

I.7.3 Tryb pozakonkursowy

1. Zastosowanie trybu pozakonkursowego możliwe jest wyłącznie w przypadku Priorytetów Inwestycyjnych, dla których tryb ten został wskazany w RPO WM 2014 – 2020, oraz przy spełnieniu warunków określonych w art. 38 ust 2 i 3 ustawy.

2. Zidentyfikowane projekty zarówno z EFS jak i EFRR, zamieszczone są w *Wykazie Projektów Pozakonkursowych,* stanowiącym załącznik do SZOOP.
3. *Proces identyfikacji wniosku* w celu wprowadzenia go do *Wykazu Projektów Pozakonkursowych,* stanowiącego załącznik do SZOOP *określają Zasady tworzenia i modyfikacji Wykazu Projektów Pozakonkursowych RPO WM 2014-2020.*[24]

Ocena projektów od momentu złożenia wniosku przebiega analogicznie do oceny projektów konkursowych z następującymi wyjątkami:

1. W ramach oceny formalnej weryfikowana jest zgodność projektu z Formularzem projektu pozakonkursowego RPO WM 2014 – 2020[25] stanowiącym postawę ujęcia projektu w *Wykazie Projektów Pozakonkursowych* min. w zakresie celów, maksymalnego poziomu dofinansowania, minimum realizacji wskaźników oraz maksymalnego terminu realizacji projektów.
2. W przypadku projektów PUP, dodatkowe kryterium dotyczy zgodności z Kartą Zgłoszenia projektu PUP.
3. Ocena projektów Powiatowych Urzędów Pracy dokonywana jest zgodnie z *„Warunkami uruchomienia naboru wniosków Powiatowych Urzędów Pracy RPO WM 2014 – 2020"*

I.8. Zasady kontroli projektów

Instytucja Zarządzająca zgodnie z art. 125 rozporządzenia ogólnego odpowiedzialna jest za zarządzanie RPO WM 2014-2020 i jego realizację zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. IZ RPO WM 2014-2020 m.in. odpowiada za prowadzenie kontroli realizacji Programu, w tym weryfikację prawidłowości wydatków ponoszonych przez beneficjentów.

IZ będzie przeprowadzać kontrole systemowe w IP (w tym porozumienia ZIT WOF). IZ przeprowadza kontrolę systemową zadań delegowanych lub powierzonych, określonych w art. 125 rozporządzenia ogólnego. Celem kontroli systemowej jest uzyskanie pewności, że wszystkie delegowane lub powierzone funkcje są realizowane w odpowiedni sposób, a system zarządzania i kontroli programu operacyjnego funkcjonuje prawidłowo, skutecznie i zgodnie z prawem. Delegowanie lub powierzanie zadań dokonywane jest na podstawie porozumienia, w którym zawarte jest zobowiązanie IP do poddania się kontroli systemowej. W ramach weryfikacji zadań IZ może poddać kontroli próbę projektów. IZ przeprowadza kontrolę systemową w każdej IP co najmniej raz w każdym roku obrachunkowym.

[24] W 2015 r. nie dotyczy projektów PUP realizowanych z udziałem Funduszu Pracy. W 2015 r. nabór projektów pozakonkursowych PUP odbywa się zgodnie z *„Warunkami uruchomienia naboru wniosków Powiatowych Urzędów Pracy RPO WM 2014 – 2020"*

[25] Nie dotyczy projektów PUP

Oprócz ewentualnej kontroli próby projektów w ramach kontroli systemowej, IZ przeprowadza kontrole:

- projektów systemowych – planów działania Pomocy Technicznej IP (MJWPU i WUP),
- instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego[26]:
  a) kontrole realizacji umowy o finansowaniu[27],
  b) weryfikacji wydatków – prowadzonych przez podmioty wdrażające instrumenty finansowe,
  c) kontrole dokumentów, potwierdzające zachowanie ścieżki audytu,
  d) kontrola w momencie zamknięcia PO.
- na zakończenie realizacji projektu[28] – planu działania PT dla IZ,

oraz może:

- w zakresie nie przekazanym IP stosownym porozumieniem – przeprowadzać kontrole zdolności wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektu w ramach trybu pozakonkursowego oraz beneficjentów realizujących projekty wyłonione do dofinansowania w takim trybie do prawidłowej i efektywnej realizacji projektów, o których mowa w art. 22 ust. 3 ustawy wdrożeniowej. Kontrole te dotyczą w szczególności weryfikacji procedur obowiązujących w zakresie realizacji projektów oraz sprawdzenia potencjału administracyjnego podmiotów kontrolowanych,
- uczestniczyć w kontrolach krzyżowych koordynowanych.

Kontrole realizacji umowy o finansowaniu prowadzone są w każdej instytucji, z którą IZ zawrze umowę o finansowaniu, o której mowa w art. 38 ust. 7 rozporządzenia ogólnego przynajmniej raz w trakcie roku obrachunkowego. Zakres kontroli obejmuje prawidłowość realizacji tej umowy. Kontrole te ujmowane są w rocznych planach kontroli.

IZ w Wytycznych dotyczących kontroli oraz w umowie o finansowaniu zawartej z Funduszem Funduszy, określi szczegółowe warunki przeprowadzania kontroli instrumentów finansowych.

Pozostałe kontrole projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przeprowadzane są przez IP na podstawie porozumienia.

W ramach prowadzonej kontroli projektów IP weryfikują, czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały przez nich zapłacone oraz czy spełniają one wymagania obowiązującego prawa unijnego i krajowego, programu operacyjnego oraz

---

[26] Z wyjątkiem przypadków powierzenia przez IZ wdrożenia instrumentu finansowego Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu – w takim wypadku obowiązki IZ związane z kontrolą wynikają z art. 9 ust. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 (tj. IZ upoważnia firmę, która działa na podstawie wspólnych ram ustanowionych przez KE do przeprowadzania kontroli operacji na miejscu w rozumieniu art. 125 ust. 5 lit. b) rozporządzenia ogólnego).

[27] Z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w art. 38 ust. 4 lit. c rozporządzenia ogólnego (gdy IZ bezpośrednio podejmuje się zadań wdrożeniowych, w przypadku instrumentów finansowych obejmujących wyłącznie pożyczki lub gwarancje - w takim przypadku IZ jest uznawana za beneficjenta, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 10 ww. rozporządzenia).

[28] Zakres kontroli na zakończenie i sposób jej dokumentowania (w tym w SL2014), a także informację o obowiązku informowania beneficjenta o dacie rozpoczęcia okresu, o którym mowa w art. 140 ust. 1 rozporządzania ogólnego, określono w rozdziale 7 Wytycznych MIR w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych

warunki wsparcia operacji. Powyższe obejmuje weryfikacje administracyjne w odniesieniu do każdego złożonego przez beneficjentów wniosku o zwrot i weryfikacje operacji na miejscu realizacji. Częstość i zakres weryfikacji na miejscu są proporcjonalne do kwoty wsparcia publicznego na operację oraz poziomu ryzyka stwierdzonego w toku tych weryfikacji oraz audytów przeprowadzanych przez IA w odniesieniu do systemu zarządzania i kontroli, jako całości. W oparciu o przyjętą przez IZ metodologię będą mogły być prowadzone na wyłonionej próbie:

- projektów - kontrole na miejscu, w tym prowadzone w miejscu ich realizacji kontrole trwałości oraz wizyty monitoringowe (przeprowadzane w szczególności w projektach współfinansowanych z EFS);
- dokumentów - weryfikacje prowadzone w ramach poszczególnych rodzajów kontroli.

Systematyzując:

Kontrole realizacji RPO WM 2014-2020 obejmują:

1. kontrole systemowe służące sprawdzeniu prawidłowości realizacji zadań przez instytucje, którym IZ RPO WM 2014-2020 powierzyła zadania związane z realizacją programu operacyjnego (IP);
2. kontrole zakończonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzane przed dniem przekazania informacji o wyborze projektu do dofinansowania[29], ,
3. weryfikacje wydatków służące sprawdzeniu prawidłowości i kwalifikowalności poniesionych wydatków:
   a) przybierające formę kontroli administracyjnej składanego przez beneficjenta wniosku o płatność (w tym kontrole PZP, o których mowa wyżej),
   b) mogące przybrać formę wizyty monitoringowej w miejscu realizacji, w szczególności w przypadku operacji współfinansowanych z EFS jest to narzędzie weryfikacji rzeczywistej realizacji projektu oraz faktycznego postępu rzeczowego (np. w miejscu szkolenia, stażu, konferencji),
   c) mogące przybrać formę kontroli PZP ex – ante (po podpisaniu umowy o dofinansowanie lecz przed podpisaniem umowy o udzielenie zamówienia publicznego),
   d) mogące przybrać formę kontroli projektu w miejscu jego realizacji, które mogą być prowadzone również po zakończeniu realizacji projektu,
   e) mogące przybrać formę kontroli krzyżowych programu i horyzontalnych służących zapewnieniu, że wydatki ponoszone w projektach nie są podwójnie finansowane,

[29] Beneficjent jest zobowiązany złożyć zgodny z odpowiednim wzorem i aktualizować w wyznaczonym terminie harmonogram zakończonych i planowanych zamówień związanych z realizacją projektu. Ponadto Beneficjent składa oświadczenie o zgodzie na udostępnienie dokumentów i poddanie się kontroli ww. postępowań w okresie do dnia otrzymania informacji o dofinansowaniu projektu.

f) przybierające formę kontroli na zakończenie realizacji projektu służące sprawdzeniu kompletności dokumentów potwierdzających właściwą ścieżkę audytu, o której mowa w art. 125 ust. 4 lit. d Rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do zrealizowanego projektu;

4. kontrole trwałości, o której mowa w art. 71 Rozporządzenia ogólnego.

Kontrole przeprowadzane przez IZ RPO WM 2014-2020 mogą ponadto obejmować kontrole zdolności wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektu w ramach trybu pozakonkursowego oraz beneficjentów realizujących projekty wyłonione do dofinansowania w takim trybie do prawidłowej i efektywnej realizacji projektów, o których mowa w art. 22 ust. 3 ustawy wdrożeniowej. Kontrole te dotyczą w szczególności weryfikacji procedur obowiązujących w zakresie realizacji projektów oraz sprawdzenia potencjału administracyjnego podmiotów kontrolowanych.

Weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu dostarczenia towarów i usług oraz wykonania robót budowlanych współfinansowanych w ramach projektów, faktycznego poniesienia wydatków oraz ich zgodności z RPO WM 2014-2020 oraz zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Proces weryfikacji wydatków obejmuje:

- weryfikację wniosków beneficjenta o płatność;
- kontrolę projektu w miejscu realizacji lub w siedzibie beneficjenta;
- kontrolę krzyżową.

Weryfikacja wniosków beneficjenta o płatność

Celem weryfikacji wniosku o płatność beneficjenta jest potwierdzenie kwalifikowalności wydatków w nim ujętych, a w konsekwencji refundacja poniesionych przez beneficjenta wydatków lub rozliczenie wcześniej przekazanej zaliczki. Instytucje kontrolujące wnioski są zobowiązane, w szczególności, do sprawdzenia w trakcie tej weryfikacji, czy:

a) wniosek o płatność został przekazany w wymaganej formie;
b) wniosek o płatność jest prawidłowy pod kątem formalnym;
c) wydatki ujęte we wniosku o płatność, przedstawione do refundacji lub rozliczenia, są wydatkami kwalifikowalnymi, w szczególności czy zostały poniesione w oparciu o prawidłowo przeprowadzane postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (jeśli dotyczy).
d) wniosek o płatność jest poprawny pod kątem rachunkowym.

Weryfikacji podlega każdy złożony przez beneficjenta wniosek o płatność wraz z załącznikami.

Kontrola zdolności realizacji projektu

Wykonywana przez IZ lub przez IP (w zakresie wynikającym z porozumienia). Typ kontroli nieobligatoryjny. Skala prowadzenia takich kontroli zostanie ustalona na etapie zatwierdzania Rocznych Planów Kontroli IP.

Kontrola postępowań przed przekazaniem informacji o wyborze projektu do dofinansowania

Wykonywana przez IP. Dotyczy wszystkich postępowań (w trybie regulowanym przez ustawę PZP albo przez zasadę konkurencyjności), dla których zawarto umowę o udzielenie zamówienia przed dniem przekazania informacji o wyborze projektu do dofinansowania. W przypadku wykrycia nieprawidłowości skutkującej koniecznością nałożenia korekty finansowej lecz jednocześnie pozwalającej na realizację projektu, zostanie ona uwzględniona w wysokości dofinansowania przed sporządzeniem listy rankingowej.

Postępowania zakończone do dnia przekazania informacji o wyborze projektu a nie skontrolowane (np. z uwagi na dopuszczenie kontroli na próbie) oraz pozostałe zakończone po dniu przekazania informacji o wyborze projektu (w tym zakończone już po podpisaniu umowy o dofinansowanie) podlegają kontroli po podpisaniu umowy o dofinansowanie a przed dniem zatwierdzenia pierwszego wniosku o płatność rozliczającego wydatek z danego postępowania.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące kontroli PZP przed podpisaniem umowy zostaną zawarte w oparciu o doświadczenia z perspektywy 2007-2013 Wytycznych IZ dot. kontroli.

Wizyta monitoringowa

Wykonywana przez IP. Służy weryfikacji rzeczywistej realizacji projektu oraz faktycznego postępu rzeczowego (np. w miejscu szkolenia, stażu, konferencji) współfinansowanego w ramach EFS. Możliwe są również doraźne wizyty monitoringowe projektów finansowanych z EFRR, dla których np. opiekun projektu uzna za zasadną konieczność weryfikacji rzeczowej realizacji projektu na miejscu. Co do zasady wizyta będzie częścią kontroli na miejscu dla projektów współfinansowanych z EFS oraz uproszczoną w stosunku do kontroli na miejscu formą weryfikacji projektu współfinansowanego z EFRR. Szczegółowe rozwiązania dotyczące wizyt monitoringowych zostaną zawarte w Wytycznych IZ dot. kontroli.

Kontrola PZP ex - ante

Wykonywana przez IP. Jest to kontrola prawidłowości przebiegu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych) wykonywana przed podpisaniem umowy o udzielenie zamówienia. Rozwiązanie stosowane pilotażowo w perspektywie 2007-2013 umożliwiające wykrycie niezgodnego z prawem prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i zalecenie działań naprawczych pozwalających uniknięcia korekty finansowej. Planowane jest stosowanie tego typu kontroli w pierwszej kolejności dla projektów własnych Samorządu Województwa Mazowieckiego, a w zakresie dostępnego potencjału administracyjnego również dla pozostałych projektów dużych i kluczowych lub innych ryzykownych, wytypowanych w oparciu o

zatwierdzoną przez IZ metodologię. Szczegółowe rozwiązania dotyczące kontroli PZP ex – ante zostaną zawarte w Wytycznych IZ dot. kontroli.

Kontrola w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie beneficjenta

Wykonywana przez IP z wyjątkiem ew. próby projektów w ramach kontroli systemu, kontroli PT, oraz Instrumentów Finansowych wdrażanych przez IZ. Kontrola projektów w miejscu ich realizacji lub w siedzibie beneficjenta jest formą weryfikacji wydatków potwierdzającą, że współfinansowane towary i usługi zostały dostarczone, a roboty budowlane wykonane, że faktyczny stan realizacji projektu odpowiada informacjom ujętym we wnioskach o płatność oraz że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów w związku z realizowanymi projektami zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z wymaganiami RPO WM 2014-2020 oraz z zasadami unijnymi i krajowymi.

Kontrola wykonywana w trakcie realizacji projektu (np. na zakończenie, tj. po złożeniu wniosku o płatność końcową ale przed jego zatwierdzeniem) oraz w okresie trwałości.
Szczegółowy sposób monitorowania projektów w okresie **trwałości** oraz typowania projektów do tej kontroli, a także zakres kontroli w okresie trwałości zostanie określony w Wytycznych IZ dot. kontroli trwałości.

IZ zakłada, iż kontrole projektów w miejscu ich realizacji lub w siedzibie beneficjenta mogą być prowadzone na próbie projektów, z zachowaniem zasady proporcjonalności, o której mowa w art. 125 ust. 5 Rozporządzenia ogólnego.

IZ zatwierdza metodologię doboru próby projektów do kontroli zawartą w Rocznych Planach Kontroli IP. Przyjęta metodologia zapewni odpowiednią wielkość próby oraz uwzględni poziom ryzyka charakterystyczny dla różnych typów beneficjentów i projektów, w celu osiągnięcia wystarczającej pewności w zakresie zgodności z prawem i prawidłowości transakcji będących podstawą wydatków.

Kontrola krzyżowa

IZ odpowiada za sposób realizacji kontroli krzyżowej RPO WM 2014-2020 oraz horyzontalnej z PROW 2014 – 2020 i PO RYBACTWO I MORZE 2014 – 2020. Szczegółowe warunki prowadzenia kontroli krzyżowej zawarto w Instrukcji Wykonawczej IZ/IP oraz w Wytycznych IZ dot. kontroli.

Kontrola na zakończenie na dokumentach

Wykonywana dla 100 % projektów. Służy sprawdzeniu kompletności dokumentów potwierdzających właściwą ścieżkę audytu, o której mowa w art. 125 ust. 4 lit. d Rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do zrealizowanego projektu. Szczegółowo zakres i sposób przeprowadzania ww. kontroli określono w Instrukcjach Wykonawczych IZ/IP.

I.9. Działania informacyjne i promocyjne

W ramach RPO WM 2014 - 2020 beneficjenci prowadzą działania informacyjne i-promocyjne zgodne z art. 115 oraz załącznikiem XII rozporządzenia ogólnego.

Zadania te muszą być realizowane przy zachowaniu zasad wskazanych w *Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji* oraz w pozostałych dokumentach wskazanych przez instytucję organizującą konkurs w regulaminach konkursu, umieszczonych na portalu RPO WM 2014-2020 (www.funduszedlamazowsza.eu), a w szczególności w umowie o dofinansowanie projektu.

Instytucje Pośredniczące RPO WM 2014 – 2020, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą, prowadzą zadania skierowane do beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów zgodnie z art. 115-116 rozporządzenia ogólnego oraz Strategią komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

II. Opis poszczególnych osi priorytetowych RPO WM 2014-2020 oraz poszczególnych działań i poddziałań

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.1. Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększone urynkowienie działalności badawczo – rozwojowej *Cel szczegółowy 2: Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw*

3. Syntetyczny opis osi	Celem I Osi Priorytetowej jest zwiększenie nakładów na działalność B+R, zarówno w obszarze nauki, jak i gospodarki. Dzięki zaprogramowanym interwencjom zwiększony zostanie potencjał jednostek naukowych na Mazowszu, w celu kształtowania doskonałości naukowej oraz wykorzystania gospodarczego i rozwoju inteligentnych specjalizacji, jak również nastąpi wzrost innowacyjności i konkurencyjności mazowieckich przedsiębiorców.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	278 217 130
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.1.1 Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

II.1.2 Działanie 1.1. Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.2. Oś Priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest zwiększanie liczby oraz jakości usług, udostępnianych w formie elektronicznej. Biorąc pod uwagę potrzeby oraz skalę koniecznych do podjęcia działań na Mazowszu w obszarze e-usług, najważniejszą priorytetową e-usługą jest e-zdrowie, aby dostosować podmioty lecznicze do wymogów regulacji prawnych. Następnie e-administracja (w tym geoinformacja) i kontynuowanie działań podjętych w latach 2007-2013, ze szczególnym naciskiem na tworzenie i rozwój e-usług publicznych skierowanych do obywateli i przedsiębiorców. Na trzecim miejscu jest e-kultura, jako promowanie Mazowsza, zwiększenie oferty kulturalnej napędzającej gospodarkę i popyt w tym obszarze oraz wsparcie informatyczne uczelni wyższych.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	153 599 843
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.2.1 Działanie 2.1. E-usługi

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 2.1	E-usługi
	Poddziałanie 2.1.1	E-usługi dla Mazowsza
	Poddziałanie 2.1.2	E-usługi dla Mazowsza w ramach ZIT
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 2.1	*Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych* Poprzez wykorzystanie nowoczesnych TIK nastąpi rozwój e-usług o jak najwyższym stopniu dojrzałości, z których korzystać będą zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 2.1	1. Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych

9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 2.1.1	1. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego 2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja 3. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 4 –transakcja
	Poddziałanie 2.1.2	1. Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w instytucjach publicznych 2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja
10. Typy projektów	Poddziałanie 2.1.1	▪ informatyzacja służby zdrowia, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie elektronicznej dokumentacji medycznej, dostosowującej działalność podmiotów leczniczych do znowelizowanych przepisów prawa. W ramach poddziałania istnieje możliwość realizowania projektów z zakresu świadczenia usług on-line, takich jak np. rejestracja wizyt, elektroniczne skierowanie, elektroniczna recepta czy elektroniczny dostęp do dokumentacji medycznej. Premiowane będą projekty zawierające usługi publiczne o stopniu dojrzałości minimum 3 – dwustronna interakcja. ▪ elektroniczna administracja: zapewnienie interoperacyjności publicznych systemów teleinformatycznych, zinformatyzowanie dostępu do informacji publicznej oraz udostępnienie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem, czyli możliwość całkowitego załatwienia danej sprawy na odległość. Dodatkowo realizowane będą projekty w obszarze geoinformacji, mające na celu rozbudowywanie funkcjonalności już istniejących systemów. Istotne znaczenie będą miały działania niewprowadzające wprost nowych usług, ale tworzące dla nich warunki w celu poprawy ich jakości. Jednocześnie premiowany będzie dodatkowy efekt w postaci profesjonalnego przygotowania danych z rejestrów do ponownego ich wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorców; ▪ e-kultura - projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy przedstawiać społeczeństwu w formie interaktywnej wydarzenia kulturalne Mazowsza. Dodatkowo w ramach poprawy dostępu do zasobów kultury, planowane jest wsparcie informatyzacji bibliotek celem świadczenia e-usług dla obywateli; wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych, celem świadczenia usług drogą elektroniczną, aby podnieść dostępność, jakość i efektywność kształcenia w regionie, jak np. rekrutacja przez Internet, czy e-learning. Projekty w zakresie e-kultury będą możliwe do realizacji w ramach PI 6c. jedynie jako element projektu.
	Poddziałanie 2.1.2	▪ stworzenie systemu mikrolokalizacji ułatwiającego dostęp do informacji w przestrzeni publicznej poprzez mobilne aplikacje dostępna bezpłatnie dla wszystkich potencjalnych użytkowników (w tym mieszkańców i turystów). ▪ digitalizacja dokumentów znajdujących się w archiwach urzędów gmin; ▪ zaprojektowanie i budowa systemu wsparcia usług opiekuńczych w oparciu o rozwiązania informatyczne i teleinformatyczne;

		informatyzacja oraz ujednolicenie zarządzania zasobami i usługami bibliotek publicznych i szkolnych.
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 2.1.1	• administracja rządowa; • jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - posiadające kontrakt z NFZ; • spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny; • uczelnie wyższe; • instytucje kultury; • organizacje pozarządowe; • kościoły i związki wyznaniowe.
	Poddziałanie 2.1.2	JST funkcjonujące w ramach Porozumienie gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 2.1	• osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 2.1.1	MJWPU
	Poddziałanie 2.1.1	MJWPU oraz m.st. Warszawa
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 2.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 2.1	153 599 843
	Poddziałanie 2.1.1	125 708 369
	Poddziałanie 2.1.2	27 891 474
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 2.1.2	Projekty realizowane w ramach ZIT
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 2.1.1	RIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1 4
	Poddziałanie 2.1.2	ZIT – szczegółowy opis w rozdziale IV2.4.1

18. Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 2.1.1	Konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
	Poddziałanie 2.1.2	Pozakonkursowy Będą realizowane projekty wprost wynikające ze Strategii ZIT WOF. Zakres kompetencyjny jednostek samorządowych sprawia, że inne podmioty nie mogą realizować inwestycji w planowanym zakresie. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków - MJWPU oraz m.st. Warszawa
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	-
	Poddziałanie 2.1.2	-
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 2.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 2.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.
	Poddziałanie 2.1.2	Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 2.1.1	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.
	Poddziałanie 2.1.2	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.

24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 2.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną i pomoc de minimis, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia. Szczegółowe informacje na temat możliwych podstaw prawnych, zostaną opublikowane w ramach ogłoszenia o konkursie.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Działanie 2.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowanych inwestycji Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie ze schematami pomocy publicznej
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 2.1	Ogółem 80% UE

27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 2.1	20% lub na poziomie wynikającym z właściwego rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w przypadku wystąpienia pomocy publicznej.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
	Poddziałanie 2.1.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 2.1.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
	Poddziałanie 2.1.2	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 2.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 2.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 2.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 2.1	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.3. Oś Priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Ulepszone warunki do rozwoju MŚP
Cel szczegółowy 2: Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP
Cel szczegółowy 3: Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP

3. Syntetyczny opis osi	W ramach Osi Priorytetowej III udzielane będzie dofinansowanie przedsięwzięć w dwóch głównych obszarach tj. w zakresie bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzmocnienia ich otoczenia instytucjonalnego, a także w obszarze komercjalizacji badań naukowych. W odniesieniu do bezpośredniego wsparcia sektora małych i średnich przedsiębiorstw przewiduje się m.in. udzielanie dotacji na inwestycje rozwojowe w MŚP, wsparcie przedsiębiorstw służące promowaniu produktów i procesów przyjaznych dla środowiska, wsparcie powstawania i rozwoju wspólnych przedsięwzięć kooperacji i sieci powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami, w tym klastrów, wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu działających na rzecz sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności świadczących specjalistyczne usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, a także wsparcie finansowe rozbudowy systemu zewnętrznych, pozabankowych źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw, w tym wsparcie tworzenia nowych i wzmacniania istniejących funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. W odniesieniu do komercjalizacji badań naukowych wspierane będą biznesowe wykorzystanie dostępnych na rynku pomysłów, zwłaszcza na wdrażanie projektów B+R wypracowanych w PI 1b.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	213 369 786
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.3.1 Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac.

II.3.2 Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac

II.3.3 Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.4. Oś IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii
Cel szczegółowy 2: Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym
Cel szczegółowy 3: Lepsza jakość powietrza

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest zmniejszenie emisyjności gospodarki. W ramach działań będzie można ubiegać się o wsparcie na inwestycje związane z wytwarzaniem energii elektrycznej i cieplnej pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z budową oraz modernizacją sieci dystrybucyjnych. Zakres wsparcia obejmuje również projekty z zakresu kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych W ramach Osi wspierane będą także inwestycje z zakresu rozwoju zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej oraz ograniczenia niskiej emisji poprzez poprawę efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	324 359 153
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.4.1 Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE)

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac

II.4.2 Działanie 4.2 Efektywność energetyczna

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac

II.4.3 Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.5. Oś Priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków
Cel szczegółowy 2: Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu
Cel szczegółowy 3: Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu
Cel szczegółowy 4: Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie

3. Syntetyczny opis osi	W zakresie gospodarki wodnej, podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego. W ramach gospodarki odpadami interwencja polegać będzie na poprawie efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie województwa mazowieckiego. Ponadto, stwierdzono niewystarczające zaawansowanie techniczne i technologiczne regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, których moce przerobowe nie wystarczą do właściwego zagospodarowania całego strumienia odpadów komunalnych. Wsparcie w ramach kultury przyczyni się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Zasadniczym zadaniem w ramach obszaru przyrody jest wzmocnienie ochrony różnorodności biologicznej.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	91 442 566
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.5.1 Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 5.1	Dostosowanie do zmian klimatu
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 5.1	*Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków* Podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego zgodnie z założeniami Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Interwencja RPO WM 2014-2020 w zakresie przedmiotowego obszaru wpłynie przede wszystkim na wzrost poziomu bezpieczeństwa powodziowego zamieszkałej w dolinach rzek ludności, a także przyczyni się do wzrostu możliwości retencjonowania wody w dobie niekorzystnych zmian klimatu. W związku z wysokim ryzykiem występowania pożarów lasów oraz innych negatywnych zjawisk atmosferycznych w województwie mazowieckim zauważa się konieczność doposażenia Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), które stanowią istotny element systemu reagowania i ratownictwa w przypadku wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Ponadto, zostaną podjęte działania w zakresie rozwoju systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania przed katastrofami w celu ochrony ludności zamieszkującej teren województwa mazowieckiego.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 5.1	1. Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej. 2. Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przed pożarami lasów.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 5.1	1. Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania 2. Pojemność obiektów małej retencji 3. Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego ratowniczo-gaśniczego
10. Typy projektów	Działanie 5.1	▪ **rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych;** W ramach niniejszego typu projektu przewidziano wsparcie inwestycji mających na celu ochronę obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z mapami ryzyka powodziowego), które będą polegać np. na wykonaniu zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiórki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu). Realizacja powyższych projektów będzie uzależniona od spełnienia podstawowego warunku realizacji jakim jest zapewnienie ich pełnej zgodności z RDW oraz Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia

		23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L 288/27 z dnia 6 listopada 2007 r.). Ponadto, w ramach typu projektu przewidziano wsparcie dla projektów które będą realizowane zgodnie z dobrymi praktykami opracowanymi w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) 2007-2013 (wytyczne do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach, Lasy Państwowe). Realizacja projektów polegać będzie np.: na budowie i/lub tworzeniu budowli piętrzących na kanałach i małych ciekach w granicach ekosystemów od wód zależnych (głównie progi lub stopnie), renaturyzacji cieków oraz obszarów podmokłych (przywracanie naturalnego kształtu cieku, przywracanie ciągłości biologicznej cieku, przywracanie funkcji obszarom mokradłowym, budowie mikrozbiorników (oczek wodnych, stawów). ▪ **systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi;** Wsparciem zostanie objęta budowa systemu złożonego z zestawu syren alarmowych wraz z wyposażeniem. ▪ **wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych.** Zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych. Istotnym elementem doposażenia ww. jednostek będzie również możliwość pozyskania sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo - ratowniczych. Ponadto, w ramach Programu możliwe będzie doposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Preferowane będą: ▪ projekty realizowane na terenach wiejskich; ▪ projekty zawierające elementy związane z podnoszeniem świadomości postępowania ludności w przypadku występowania zjawisk katastrofalnych.
11. Typ beneficjenta	Działanie 5.1	▪ JST, ich związki i stowarzyszenia; ▪ jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; ▪ podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; ▪ podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013r., poz. 907 z późn. zm.); ▪ spółki wodne i ich związki; ▪ PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; ▪ OSP i ich związki.

12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 5.1	▪ osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; ▪ przedsiębiorstwa
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 5.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 5.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 5.1	29 490 483
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 5.1	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 5.1	Nie dotyczy
18. Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 5.1	Konkursowy Podmiotu odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 5.1	W ramach poprawy systemu zarządzania ryzykiem powodziowym współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 RDW, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 RDW w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy (PGWD). Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności

		z RDW drugiego cyklu PGWD przez KE. Powyższe ograniczenie dotyczy projektów mających wpływ na hydromorfologię cieków wodnych.
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 5.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 5.1	Nie dotyczy
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 5.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 5.1	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna	Działanie 5.1	Projekty realizowane bez pomocy publicznej.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 5.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji
	Działanie 5.1	Ogółem

26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		80 % UE
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 5.1	20%
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 5.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 5.1	Nie dotyczy

32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 5.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 5.1	Nie dotyczy

II.5.2 Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

II.5.3 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

II.5.4 Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.6. Oś Priorytetowa VI – Jakość życia

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach
Cel szczegółowy 2: Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych

3. Syntetyczny opis osi	W ramach VI OP udzielane będzie dofinansowanie przedsięwzięć w z zakresu ochrony zdrowia i rewitalizacji, stanowiących ważne obszary jakości życia mieszkańców regionu. W ramach obszaru ochrony zdrowia wspierane będą inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia służącą w szczególności leczeniu schorzeń stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy, jak również przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym. Wsparcie w ramach Działania 6.1 ma na celu podwyższenie jakości oraz efektywności świadczonych usług opieki zdrowotnej. W zakresie infrastruktury szpitalnej dofinansowane będą inwestycje wynikające z deficytów zidentyfikowanych na podstawie map potrzeb opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia[30]. Działania rewitalizacyjne będą zaplanowanymi i skoordynowanymi procesami ukierunkowanymi na odwrócenie negatywnych trendów zachodzących w obszarach kryzysowych. Będą one wykazywać pozytywny wpływ na sytuację na wyznaczonym obszarze o słabych wskaźnikach rozwoju społeczno-gospodarczego.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	116 411 947
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.6.1 Działanie 6.1 Jakość usług zdrowotnych

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

[30] Zgodnie z harmonogramem opracowania map potrzeb (rozdz. VIII RPO WM 2014 – 2020), terminy powstania poszczególnych map są następujące: kardiologia i onkologia: 31 grudnia 2015 r., pozostałe schorzenia 31 grudnia 2016 r.

II.6.2 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.7. Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T, poprawa dostępności wewnętrznej i zewnętrznej regionu oraz zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób a także poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym. W ramach planowanych działań będzie można ubiegać się o wsparcie na inwestycje związane z budową i przebudową regionalnej i lokalnej infrastruktury drogowej oraz inwestycje z zakresu infrastruktury linii kolejowych o znaczeniu regionalnym a także zakupu i modernizacji taboru kolejowego wraz z infrastrukturą do jego obsługi.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFRR	367 285 892
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.7.1 Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

II.7.2 Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.8. Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy

Cel szczegółowy 2: Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest wspieranie mieszkańców Mazowsza w aktywności zawodowej. Pomimo przynależności województwa mazowieckiego do regionów o najlepszej sytuacji na rynku pracy, boryka się on z wieloma problemami w niniejszym obszarze. Do najpoważniejszych należą: największa w Polsce liczba osób bezrobotnych, znaczący udział w strukturze bezrobotnych osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, duże zróżnicowanie poziomu bezrobocia w regionie, wysoki udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców terenów wiejskich, mobilność przestrzenna ludności głównie w kierunku Warszawy i miast subregionalnych. Istotnym problem, który powoduje dezaktywację zawodową, stanowi także mała dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Interwencja zaplanowana w przedmiotowej Osi ukierunkowana jest na wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia, przy uwzględnieniu zróżnicowania wewnątrzregionalnego, a także umożliwienie powrotu do zatrudnienia prawującym opiekę nad dziećmi do lat 3 i ograniczenie tym samym zjawiska wychodzenia z rynku pracy.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	137 885 055
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.8.1 Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 8.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 8.1	*Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy* Celem jest objęcie wsparciem osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób o niskich kwalifikacji i osób długotrwale bezrobotnych, by w konsekwencji udzielonego wsparcia znalazły zatrudnienie. Interwencja będzie realizowana w przedmiotowym Działaniu poprzez projekty PUP. Ze względu na demarkację z PO WER, przedmiotowe Działanie dedykowane jest osobom w wieku 30 lat i powyżej.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.1	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: a. liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie; b. liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie; c. liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): a. liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie; b. liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie. 3. Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 4. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 8.1	1. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w ramach programu. 3. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie. 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu. 5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które otrzymały wsparcie w ramach programu. 6. Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie.

10. Typy projektów	Działanie 8.1	Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w *Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,* przy czym Działanie nie obejmuje robót publicznych. Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia osób bezrobotnych przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety. Przynależność do poszczególnych grup defaworyzowanych definiowana będzie na podstawie ww. *Ustawy*. Nie uwzględniono osób pomiędzy 18 a 29 rokiem życia, ponieważ wsparcie dla nich prowadzone będzie na poziomie krajowym. W ramach Pakietu przewiduje się: ✓ Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe); Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD) a także identyfikację profilu pomocy. W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do aktywizacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia. Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji. ✓ Podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy; Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i przyznaniu im nowych kwalifikacji zapewniających zwiększenie szans na aktywizację zawodową. Działania będą kierowane do osób defaworyzowanych, dla których został ustalony II profil pomocy, a w uzasadnionych przypadkach również dla osób, dla których został ustalony I profil pomocy (w sytuacji kiedy dla efektywnej aktywizacji wystarczające będzie np. jedynie odnowienie posiadanych uprawnień) i osobom o niskich kwalifikacjach zawodowych. ✓ Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego; Będzie polegała na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. Przedmiotowe wsparcie kierowane w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia, o niskich kwalifikacjach oraz dla osób, dla których został ustalony I lub II profil pomocy. ✓ Wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy;

		W ramach niniejszego typu operacji planuje się pomoc w postaci dotacji bezzwrotnych na założenie działalności gospodarczej połączonej z modułem doradztwa i szkoleń (o ile wynika to z IPD) przygotowujących do jej uruchomienia oraz utrzymania. Pomoc ta skierowana zostanie do osób ze wszystkich grup defaworyzowanych dla których IPD wskazało ją jako najskuteczniejsze narzędzie. Przewidziano także środki na wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, a także na organizowanie prac interwencyjnych dla osób bezrobotnych z grup defaworyzowanych. Priorytetowymi branżami dla tego typu działań będzie gospodarka biała i zielona w szczególności recyclingowa. Wsparcie zakłada możliwość sfinansowanie zakupu środków trwałych o ile będą one stanowiły niezbędne wyposażenie uruchamianego stanowiska pracy lub warunkowały samozatrudnienie. Dzięki zaplanowanemu wsparciu zwiększy się wykorzystanie potencjału w dziedzinie przedsiębiorczości. Osłabiony zostanie także stereotyp funkcjonujący na regionalnym rynku pracy o niskiej przydatności osób bezrobotnych w procesie pracy. ✓ Wspieranie mobilności, w tym na poziomie międzynarodowym w ramach sieci EURES poprzez realizację ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy. **<u>Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów jest elementem obligatoryjnym we wszystkich projektach.</u>**
11. Typ beneficjenta	Działanie 8.1	Powiaty/Powiatowe Urzędy Pracy
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.1	Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędzie pracy, dla których został ustalony I lub II profil pomocy, w wieku 30 lat i powyżej, z grup defaworyzowanych: osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.1	WUP
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
		Region lepiej rozwinięty

15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.1	104 409 977
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.1	**Pozakonkursowy** Przewidziany jest dla części alokacji ukierunkowanej na osoby zarejestrowane jako bezrobotne (w ramach *Pakietu* na *rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy* w stosunku do osób bezrobotnych). Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków – WUP Nie przewiduje się stosowania procedury odwoławczej w przypadku projektów pozakonkursowych.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.1	Wielkość alokacji na założenie działalności gospodarczej w wysokości min. 30% kosztu kwalifikowalnego projektu. Szczegółowe informacje zostaną określone w *Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym*. Wsparcie nie obejmuje osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy.
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Działanie 8.1	Nie dotyczy.

jako % wydatków kwalifikowalnych		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.1	Nie dotyczy.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 8.1	W przypadku projektów PUP kwalifikujących się do objęcia pomocą publiczną należy stosować rozporządzenia wykonawcze do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wydane przez MPIPS w tym zakresie.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 8.1	80% W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 ustawy wdrożeniowej.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE +		Ogółem
	Działanie 8.1	100% Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych finansowana jest z Funduszu Pracy.

ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.1	Ogółem W przypadku projektów Powiatowych Urzędów Pracy brak możliwości wnoszenia wkładu własnego.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 8.1	Ogółem Nie dotyczy
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Działanie 8.1	Ogółem Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Działanie 8.1	Ogółem Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze	Działanie 8.1	Nie dotyczy.

warunki przyznawania		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.1	Nie dotyczy.

II.8.2 Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

II.8.3 Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.9. Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań

3. Syntetyczny opis osi	Działania na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem są jednym z celów w zakresie poprawy spójności społecznej i terytorialnej, a także jednym z priorytetowych kierunków działań realizowanych w ramach RPO WM 2014-2020. Na Mazowszu wykluczeniem społecznym zagrożonych jest około 20 % ludności. Utrzymuje się duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej – przede wszystkim z powodu ubóstwa i bezrobocia, chorób, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ochrony macierzyństwa, wielodzietności, bezdomności. W związku z tym zaplanowano w ramach IX Osi Priorytetowej kompleksowe, zindywidualizowane, poprzedzone szczegółową diagnozą wsparcie, które ma zapewnić większą efektywność działań. Ponieważ ubóstwo i wykluczenie społeczne są zróżnicowane terytorialnie, przewidziano priorytetowe wsparcie dla obszarów najbardziej zaniedbanych. W celu dotyczącym zwiększenia szans na zatrudnienie oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu zaplanowano działania służące zarówno włączeniu społecznemu, jak też aktywizacji zawodowej. W ramach IX Osi Priorytetowej realizowane będą 3 Działania, odpowiadające 4 celom szczegółowym Osi. W ramach Działania 9.1 realizowane będzie wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych, a także wsparcie zapobiegające ubóstwu. Interwencja na rzecz włączenia społecznego w Działaniu 9.2 polega na ułatwieniu dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, przez realizację dwóch celów szczegółowych – dotyczących usług społecznych (Poddziałanie 9.2.1) oraz usług opieki zdrowotnej (Poddziałanie 9.2.2). W ramach Poddziałania 9.2.1 wspierany będzie rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i młodzieży, osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym oraz podnoszenie jakości usług środowiskowych, a tym samym deinstytucjonalizacja tych usług. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Poddziałania 9.2.2 będą służyły poprawie dostępności do programów zdrowotnych, w szczególności służących wczesnemu wykrywaniu wad rozwojowych i cukrzycy, rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami. Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, będzie służyło podniesieniu jakości i dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych.

	W Działaniu 9.3 wspierany będzie rozwój ekonomii społecznej służący zwiększeniu liczby PES, rozwojowi istniejących podmiotów, a tym samym zwiększeniu zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększeniu zakresu zadań realizowanych przez PES.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	172 375 061
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.9.1 Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania	Działanie 9.1	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 9.1	*Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa* Zatrudnienie jest najskuteczniejszą formą walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dlatego działania zwiększające szansę uzyskania zatrudnienia, połączone z działaniami na rzecz włączenia społecznego są głównym kierunkiem interwencji w ramach IX Osi Priorytetowej. Jej efektem będzie wzrost samodzielności, zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrost zatrudnienia. Efektem realizacji celu będzie także poprawa współpracy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej z instytucjami rynku pracy oraz zwiększenie potencjału PES o charakterze integracyjnym. Istotne dla osiągnięcia zaplanowanego celu jest ograniczenie możliwości znalezienia się w zasięgu zjawiska ubóstwa nowych osób. Dlatego zaplanowane zostały działania zapobiegające ubóstwu, ukierunkowane na pomoc rodzinom.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.1	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu; 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu; 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek); 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

9. Lista wskaźników produktu	Działanie 9.1	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie; 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
10. Typy projektów	Działanie 9.1	1. Integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową, w tym: ✓ integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej, ✓ aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowana przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS), ✓ integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będzie z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym. Proces wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie na podstawie ścieżki reintegracyjnej, określonej indywidualnie dla każdej osoby i rodziny, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, potencjału, predyspozycji i potrzeb. W ramach ścieżki reintegracyjnej, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne[31], jeżeli wynika to z indywidualnych potrzeb i konieczności zapewnienia kompleksowego wsparcia, a także usługi realizowane w PI 9v, związane z przygotowaniem określonej osoby do zatrudnienia w przedsiębiorstwie społecznym. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej nie mogą stanowić pierwszego elementu realizacji ścieżki reintegracyjnej. Realizowane będą kompleksowe, dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsięwzięcia w zakresie **integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej**, w postaci Programów Aktywizacja i Integracja, dla osób pracy zakwalifikowanych do III profilu pomocy, tj. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających w pierwszej kolejności wsparcia w zakresie integracji społecznej. Realizowanie PAI odbywać się będzie we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz powiatowych urzędów pracy (PUP), wspieranych działaniami urzędów administracji publicznej, NGO, PES, przedsiębiorstw i innych podmiotów. W PAI możliwe będzie wykorzystanie m.in. następujących instrumentów: • diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu; • prace społecznie użyteczne;

[31] Usługi społeczne mogą być realizowane w ramach ścieżki reintegracji, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny czy środowiska i przyczynia się do realizacji celów aktywnej integracji, przy czym wsparcie jest skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, a nie na rozwijaniu usług.

		• działania w zakresie aktywizacji zawodowej będące w kompetencji PUP (n.p. poradnictwo zawodowe, szkolenia, poradnictwo zawodowe, wsparcie motywacyjne, pośrednictwo pracy, staże, praktyki zawodowe, subsydiowane zatrudnienie) • działania w zakresie integracji społecznej w KIS, CIS (poza działaniami realizowanymi przez te podmioty na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym); • działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych, realizowane przez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie, grupy wsparcia. Formy działań w zakresie integracji społecznej stanowią katalog otwarty, co oznacza że podmioty realizujące ten zakres wsparcia w pracy z bezrobotnym mogą wykorzystywać szerokie zakres działań doradczych, działań aktywizujących, zajęć warsztatowych, które będą zmieniać postawę bezrobotnych i wspomagać proces aktywizacji zawodowej realizowany przez powiatowy urząd pracy. Wsparcie w zakresie **aktywnej integracji dla włączenia społecznego realizowane będzie przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS).** Będzie obejmować zintegrowane usługi społeczne, edukacyjne i zawodowe, zapewniające kompleksowe wsparcie, mające na celu aktywizację społeczno-zawodową. W projektach realizowanych przez OPS i PCPR możliwe będzie korzystanie z szerokiego zakresu instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej, w zależności od indywidualnych potrzeb osób i rodzin objętych wsparciem. Mogą to być, m.in. • diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu[32]; • praca socjalna; • usługi asystenckie, w tym m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta rodziny, asystenta osoby bezdomnej w procesie wychodzenia z bezdomności; • inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia (m.in. staże, praktyki zawodowe); • subsydiowane zatrudnienie, zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy; • zatrudnienie wspierane, wspomagane, usługi trenera zatrudnienia wspieranego; • poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, poradnictwo prawne i obywatelskie; • trening kompetencji i umiejętności społecznych; • poradnictwo zawodowe; • pośrednictwo pracy; • kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji; • finansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym;

[32] Diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji jest obowiązkowym elementem procesu wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w każdym projekcie realizowanym w Działaniu 9.1.

		• pomoc dla otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniająca lub odbudowująca naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne. Wsparcie mające na celu integrację społeczną oraz przygotowanie do zatrudnienia na otwartym rynku pracy i w PES będzie realizowane w typie projektów **integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami**, opierająca się przede wszystkim na usługach reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej. W ramach tego typu operacji świadczone będzie następujące wsparcie: • diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu; • usługi reintegracji społecznej i zawodowej świadczone przez CIS i KIS; • udzielanie wsparcia na tworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej w istniejących lub nowo powstających CIS i KIS; ; • usługi aktywnej integracji w ramach WTZ i ZAZ (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych), w tym usługi asystenckie oraz inne usługi aktywnej integracji (np. usługi trenera pracy) umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia;[33] • wsparcie usług rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia w ZAZ, w szczególności poprzez zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w istniejących ZAZ[34], z możliwością objęcia tych osób usługami aktywnej integracji oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami dotychczas zatrudnionych w ZAZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji ukierunkowaną na przygotowanie osób zatrudnionych w ZAZ do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ: na otwartym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; • wsparcie rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach WTZ poprzez wsparcie nowych osób w istniejących WTZ usługami aktywnej integracji lub wsparcie dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowaną na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; • tworzenie u pracodawców miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;

[33] Wsparcie dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowane jest na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej. Możliwe jest wsparcie uczestników WTZ usługami asystenckimi oraz usługami trenera pracy, wspierającymi uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia. Możliwa jest również realizacja praktyk lub staży dla uczestników WTZ.

[34] Okres zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w ZAZ po zakończeniu realizacji projektu jest co najmniej równy okresowi zatrudnienia w ramach projektu. Okres może być krótszy, wyłącznie w przypadku, gdy osoba z niepełnosprawnością podejmie w tym okresie zatrudnienie poza ZAZ.

		• poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne; • trening kompetencji i umiejętności społecznych; • poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy; • kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji; • oddziaływanie na uczestników oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniające lub odbudowujące naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne, realizacja programów aktywności lokalnej; 2. Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci. W ramach wsparcia na rzecz rodzin możliwa jest realizacja następujących działań:: • diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji[35]; • pomoc w zakresie świadomego rodzicielstwa tj. wsparcie rodzin w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa w celu zapobiegania powstawaniu trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez m.in: ✓ Zintegrowane poradnictwo rodzinne (pedagogiczne, psychologiczne, prawne ✓ Akademie rodziny, w tym zintegrowane, kompleksowe, zgodne z zapotrzebowaniem rodziny działania profilaktyczne i terapeutyczno-edukacyjne, zintegrowane działania społeczne, edukacyjne, kulturalne i sportowe; ✓ tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej o kooperację instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi; ✓ usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie • ; • działania doradcze, edukacyjne, np. w zakresie zapobiegania zadłużeniu rodzin; • wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie profilaktyki wykluczenia społecznego, np. przez tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej na kooperacji instytucji publicznych z NGO; • projekty na rzecz rodzin w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin, w tym m.in.:

[35] Diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji jest obowiązkowym elementem procesu wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w każdym projekcie realizowanym w Działaniu 9.1

		✓ wypracowanie ścieżek reintegracji dla włączenia społecznego, w tym dla osób w wieku aktywności zawodowej niekontynuujących nauki i nie objętych programami usamodzielnienia w ramach zadań PCPR; ✓ edukacja prozatrudnieniowa o formach zatrudnienia, z uwzględnieniem zatrudnienia socjalnego; ✓ współpraca z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej przy aktywizacji zawodowej dorosłych członków rodzin zdolnych do pracy; • zapobieganie procesom ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez wzmacnianie samodzielności rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi, poprzez m.in: ✓ zintegrowane poradnictwo socjalne pedagogiczne, psychologiczne, prawne; ✓ usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie; ✓ współpracę z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin mogących podjąć zatrudnienie; ✓ integrację międzypokoleniowa; • realizacja programów profilaktycznych i społecznych, które będą wynikiem wspólnego zainicjowania oraz realizacji w partnerstwie pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, szkołami i lokalnymi grupami społecznymi. • .
11. Typ beneficjenta	Działanie 9.1	Beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym: ▪ JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych; ▪ podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia; ▪ urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe; ▪ instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego; ▪ jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej (jopis); ▪ PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; ▪ partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD.

12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 9.1	Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym: ▪ osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; ▪ osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; ▪ osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; ▪ osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382); ▪ osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.); ▪ osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375); ▪ rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością; ▪ osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.); ▪ osoby niesamodzielne; ▪ osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; ▪ osoby korzystające z PO PŻ,

		• otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym[36] w zakresie niezbędnym do wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach projektu.
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 9.1	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 9.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 9.1	84 233 041
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 9.1	IZ RPO zapewnia komplementarność wsparcia z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 (PO PŻ) przez: • preferowanie do objęcia wsparciem osób lub rodzin korzystających z PO PŻ, z zastrzeżeniem, że zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ; zobowiązanie beneficjenta w umowie o dofinansowanie projektu do poinformowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji partnerskich regionalnych i lokalnych, o których mowa w PO PŻ, o prowadzonej rekrutacji do projektów realizowanych w ramach PI 9i , a także do niepowielania wsparcia, które osoba lub rodzina zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uzyskuje w ramach działań towarzyszących w PO PŻ. Ponadto w Programie zapewniona będzie komplementarność wsparcia z innymi OP, przez harmonogram naboru wniosków, kryteria wyboru projektów, a także komplementarność z takimi PO jak PO WER, PO IŚ.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 9.1	RIT – szczegółowy opis w części B.4
18. Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków	Działanie 9.1	• Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów

[36] Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym to osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Za otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym można uznać wszystkie osoby, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym należą także osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą lub kandydaci do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka i dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

oraz przyjmowanie protestów		wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU. • Pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym wybierane będą projekty w ramach *aktywnej integracji dla włączenia społecznego realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj.* projekty realizowane przez OPS, PCPR. Realizacja tych zadań przez OPS i PCPR wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.). Tryb pozakonkursowy będzie mógł być zastosowany tylko w przypadku objęcia tym trybem wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu tj. wszystkich PCPR lub wszystkich OPS. W przypadku braku takiej możliwości, stosowany będzie tryb konkursowy. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków - MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 9.1	Istotną barierą w realizacji interwencji, w typie przedsięwzięć *aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj.* projektów realizowane przez OPS, PCPR jest warunek, że tryb pozakonkursowy będzie mógł być zastosowany tylko w przypadku objęcia wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu tj. PCPR i OPS. Dotychczas nie ma instrumentów zapewniających udział w realizacji projektów wszystkich OPS i PCPR.
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 9.1	Uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFS będą nakłady inwestycyjne w ramach cross-financingu - w zakresie infrastruktury CIS, KIS, ZAZ, WTZ niezbędnej do realizacji danego wsparcia w projekcie/operacji. Zakres cross-financingu może mieć ograniczony charakter – wystąpi tylko w uzasadnionych przypadkach i będzie zgodny z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w okresie programowania 2014-2020*. Dopuszczalny poziom cross-financingu we wszystkich Działaniach w Osi nie będzie przekraczał 10% alokacji Osi.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 9.1	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w zapisach dokumentacji konkursowej IZ postanowi inaczej. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w dokumentacji konkursowej są niekwalifikowalne.

22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 9.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 9.1	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 9.1	Nie dotyczy
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.1	Projekty nie objęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowanych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Działanie 9.1	• 95% = 80% UE + 15% BP- dla projektów podmiotów niepublicznych lub innych projektów konkursowych. • 80% dla pozostałych projektów, tj. dla projektów OPS i PCPR.
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 9.1	▪ 5% dla projektów podmiotów niepublicznych lub innych projektów konkursowych ▪ 20% dla pozostałych
		Ogółem

28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 9.1	Minimalna wartość projektu 100 000. Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 9.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 9.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 9.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 9.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 9.1	Nie dotyczy

II.9.2 Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej

Do uzupełnienia na kolejnym etapie.

II.9.3 Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 9.3	Rozwój ekonomii społecznej
7. Cel szczegółowy działania	Działanie 9.3	*Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań* Celem planowanej interwencji będzie zwiększenie liczby PES i rozwój istniejących podmiotów, a tym samym zwiększenie zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez PES. Realizacja celu służyć będzie budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Sprawą istotną dla efektywności działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej jest współpraca z lokalnymi władzami, tworzenie partnerstw do realizacji określonych przedsięwzięć, dla rozwoju lokalnego oraz tworzenie PES z udziałem instytucji publicznych. Wsparcie gospodarki społecznej może przyczynić się do tworzenia nowych usług i miejsc pracy na szczeblu lokalnym, co w dłuższej perspektywie może wpłynąć na zwiększenie ich roli w rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek); 2. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych; 3. Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 9.3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 2. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem.
10. Typy projektów	Działanie 9.3	1. Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, tzn. tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane będą następujące formy wsparcia: 1) udzielanie dotacji (na podstawie biznesplanu) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu, przy czym maksymalna wysokość dotacji na stworzenie jednego miejsca pracy stanowi sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz maksymalna kwota dotacji dla jednego podmiotu stanowi

		trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Tworzenie miejsc pracy może odbywać się poprzez: ✓ tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych, ✓ tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w istniejących przedsiębiorstwach społecznych, ✓ Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w podmiotach ekonomii społecznej, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne; 2) usługi służące nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego (np. szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpraca, wizyty studyjne); 3) usługi służące nabyciu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym; 4) wsparcie w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego po zakończeniu procesu inkubacji w postaci wsparcia pomostowego w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług, w nowo tworzonych przedsiębiorstwach społecznych. Udzielanie wsparcia w formie dotacji jest obligatoryjnie powiązane z ww. usługami towarzyszącymi polegającymi na podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, wsparciu pomostowym w formie finansowej oraz zindywidualizowanych usług w formie usług doradczych/biznesowych w nowo utworzonym przedsiębiorstwie społecznym. 2. Świadczenie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, poza wymienionymi wyżej, polegających na świadczeniu usług wspierających rozwój ekonomii społecznej realizowane będą: • usługi animacji lokalnej, obejmujące m.in. działania o charakterze animacyjnym, umożliwiające tworzenie podmiotów obywatelskich i wsparcie dla ich rozwoju, budowę i wsparcie partnerstw na rzecz

		rozwoju ekonomii społecznej oraz partycypacji społecznej, działania mające na celu wspieranie liderów i animatorów lokalnych; • usługi rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) służące, nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania podmiotu ekonomii społecznej lub przedsiębiorstwa społecznego, obejmujące m.in. szkolenia i warsztaty, doradztwo prawne, biznesowe, finansowe, mentoring, coaching, tutoring, wizyty studyjne; • usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe), służące ich profesjonalizacji, obejmujące m.in.: umożliwienie dostępu do usług specjalistycznych m.in. prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, zwiększenie konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej. **Wybór projektów w ramach wymienionych dwóch typów operacji odbywać się będzie w ramach tego samego konkursu.** 3. Koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej. W celu zapewnienia skuteczności działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej realizowany będzie projekt polegający na k*oordynowanie rozwoju sektora ekonomii* społecznej, pozwalający na realizacje priorytetowych kierunków rozwoju sektora ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej oraz usług społecznych, zgodnie z diagnozowanych w województwie potrzebami. W ramach działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej mogą być realizowane jedynie następujące działania: • tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie regionu, synchronizowanie tych działań w regionie; • wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego; • tworzenie regionalnych sieci PES (klastry, franczyzy) oraz włączanie PES w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry); • tworzenie regionalnych sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ) oraz wsparcie tych podmiotów w osiąganiu standardów usług; • inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, PES o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej;

		• budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy; • organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności PES jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym; • współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej, stosowania klauzul społecznych/społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej; • wspieranie realizacji przez PES usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie; • zapewnienie funkcjonowania regionalnego komitetu do spraw ekonomii społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac; • wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej oraz analiza i koordynacja jego wdrażania; • reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej.
11. Typ beneficjenta	Działanie 9.3	Beneficjentami projektów w dwóch pierwszych typach operacji mogą być wyłącznie Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej posiadające akredytację Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Beneficjentem projektu w zakresie koordynowania rozwoju sektora ekonomii społecznej będzie Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 9.3	• osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją zawartą w *Wytycznych* Ministra Infrastruktury i Rozwoju *w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020*); • PES i ich pracownicy[37]; • osoby prawne zakładające PES; • społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; • jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne (np. OPS, POCPR, szkoły); • Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej; • instytucje rynku pracy;

[37] W przypadku ubiegania się o wsparcie w formie dotacji na utworzenie miejsca pracy podmiot ekonomii społecznej (niebędący przedsiębiorstwem społecznym) może uzyskać wparcie w tej formie wyłącznie w przypadku przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne.

		• szkoły i uczelnie wyższe, ośrodki badawcze; • organizacje pozarządowe; • przedsiębiorstwa i organizacje biznesowe. •
13. Instytucja pośrednicząca	Działanie 9.3	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 9.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 9.3	8 564 255
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 9.3	W Programie zapewniona będzie komplementarność wsparcia z innymi OP, przez harmonogram naboru wniosków, kryteria wyboru projektów, a także komplementarność z PO WER oraz zgodność z KPRES.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 9.3	RIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 9.3	1. Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. 2. Pozakonkursowy. W trybie pozakonkursowym realizowany będzie projekt związany z typem operacji *koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej.* Zadanie to - na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 j.t. z późn. zm.) – należy do samorządu województwa. Samorząd Województwa Mazowieckiego przekazał to zadanie do realizacji Mazowieckiemu Centrum Polityki Społecznej, które jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego.

		Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 9.3	Ograniczeniem w realizacji projektów może być dopuszczalny poziom cross-financingu we wszystkich Działań w Osi, który nie może przekraczać 10% alokacji Osi.
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 9.3	Uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFS będą nakłady inwestycyjne w ramach cross-financingu - w zakresie dostosowania lokali do potrzeb działalności usługowej/produkcyjnej PES zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Zakres cross-financingu może mieć ograniczony charakter – wystąpi tylko w uzasadnionych przypadkach i będzie zgodny z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w okresie programowania 2014-2020*. Dopuszczalny poziom cross-financingu we wszystkich Działaniach w Osi nie będzie przekraczał 10% alokacji Osi.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 9.3	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że w dokumentacji konkursowej IZ postanowi inaczej. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w dokumentacji konkursowej są niekwalifikowalne.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 9.3	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków	Działanie 9.3	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.

i planowany zakres systemu zaliczek		
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 9.3	Nie dotyczy
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.3	Projekty nie objęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Działanie 9.3	• 80% UE na projekty dotyczące koordynacji i monitorowania rozwoju ekonomii społecznej; • 95% = 80% UE + 15% BP- pozostałe projekty.

27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 9.3	• 20% w projektach dotyczących koordynacji i monitorowania rozwoju ekonomii społecznej; • 5% w pozostałych projektach.
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 9.3	Minimalna wartość projektu 100 000. Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 9.3	Nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 9.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 9.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 9.3	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców	Działanie 9.3	Nie dotyczy

instrumentów finansowych		

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.10. Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; *Cel szczegółowy 2: Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej;* *Cel szczegółowy 3: Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji;* *Cel szczegółowy 4: Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego;* *Cel szczegółowy 5: Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym*

3. Syntetyczny opis osi	Celem osi jest wspieranie mieszkańców Mazowsza w procesie uczenia się w okresie całego życia, tzn. począwszy od edukacji przedszkolnej, przez etap szkoły podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, a także wsparcie w zakresie kształcenia zawodowego (młodzieży) oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wykształcenia osób dorosłych. W ramach X Osi Priorytetowej realizowane będą trzy działania. Interwencje w celach szczegółowych przypisanych do Działania 10.1 służą: przygotowaniu uczniów do przyszłego zatrudnienia oraz funkcjonowania w społeczeństwie przez nabycie i rozwój kompetencji i postaw potrzebnych na rynku pracy; indywidualnemu podejściu do pracy z uczniem i wsparciu przez nauczanie eksperymentalne. Realizacja celu we wskazanym zakresie doprowadzi do pozyskania przez uczniów umiejętności/kompetencji (na wszystkich etapach edukacji - podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej) przydatnych w życiu zawodowym. Ponadto, oprócz wsparcia adresowanego do uczniów zaplanowano również wsparcie nauczycieli. Natomiast drugi cel szczegółowy w Działaniu 10.1 służy zwiększeniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej i wzrostowi jej jakości. Celem interwencji w Działaniu 10.2 jest zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym poprzez podnoszenie kompetencji kluczowych w obszarze ICT i języków obcych, a tym samym wpływ na zwiększenie szans osób z grup defaworyzowanych (czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w tym m. in. osób o niskich kwalifikacjach i osób powyżej 50 roku życia) na rynku pracy. Na wsparcie ww. grup przeznaczonych będzie 90% środków w ramach PI. W ramach Działania 10.3 realizowane będą dwa cele szczegółowe. Pierwszym jest wzrost efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej

	na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół zawodowych z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki współpracy szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym (w tym m.in. stażom/praktykom przeprowadzonym u pracodawców). Natomiast głównym celem działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych jest wzmocnienie pozycji zawodowej tych osób. W szczególności przez uczestnictwo w kształceniu/szkoleniu w formach szkolnych i pozaszkolnych zdobędą/ podwyższą swoje wykształcenie/ kompetencje/ kwalifikacje. Ponadto, oczekuje się, że zróżnicowana oferta edukacyjna adresowana do osób dorosłych będzie lepiej dopasowana do oczekiwań pracodawców i rynku pracy.	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	161 901 986
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

II.10.1 Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 10.1	Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży
	Poddziałanie 10.1.1	Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych)
	Poddziałanie 10.1.2	Edukacja ogólna w ramach ZIT
	Poddziałanie 10.1.3	Programy stypendialne
	Poddziałanie 10.1.4	Edukacja przedszkolna
7. Cele szczegółowe poddziałania	Poddziałanie 10.1.1	*Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* W zakresie kształcenia ogólnego planowane interwencje służą wspieraniu przedsięwzięć/działań rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodnicze, językowe) a także kształtowaniu właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości) począwszy od edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, po edukację ponadgimnazjalną (ogólną i zawodową). Przewidywane do realizacji działania służyć będą m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. Ww. ukierunkowanie wsparcia, na kompetencje i postawy potrzebne na rynku pracy wynika z oczekiwań pracodawców i zmian cywilizacyjnych. Pośrednio działania planowane do realizacji w przedmiotowym celu szczegółowym (w zakresie kształcenia ogólnego) wpłyną również na wyrównywanie szans uczniów z różnych środowisk (tj. ze zróżnicowanym
	Poddziałanie 10.1.2	

	Poddziałanie 10.1.3	kapitałem środowiskowym), zarówno przez np. indywidualne podejście do pracy z uczniem, nauczanie eksperymentalne, jak również rozwój kompetencji (np. cyfrowych, językowych). Uzupełnienie interwencji adresowanych do uczniów stanowić będzie wsparcie nauczycieli. Ponadto, motywacyjną rolę do dalszej nauki i rozwoju spełniają stypendia adresowane do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych tj. przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki, przedsiębiorczości.
	Poddziałanie 10.1.4	*Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej* Realizacja celu odpowiada na potrzebę upowszechnienia edukacji przedszkolnej, zwłaszcza w środowiskach, w których z braku odpowiedniej liczby miejsc (przedszkolnych) dzieci nie są objęte wychowaniem przedszkolnym oraz wyrównania szans edukacyjnych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W zależności od potrzeb danej placówki dodatkowe wsparcie może dotyczyć podnoszenia kompetencji zawodowych nauczycieli edukacji przedszkolnej, co przełoży się na podniesienie jakości wychowania przedszkolnego.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 10.1.1	1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych 3. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu 4. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS
	Poddziałanie 10.1.2	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu
	Poddziałanie 10.1.3	Brak.
	Poddziałanie 10.1.4	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 10.1.1	1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 2. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie 3. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie 4. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie

	Poddziałanie 10.1.2	1. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie
	Poddziałanie 10.1.3	1. Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium za ponadprzeciętne wyniki w nauce przedmiotów ogólnych
	Poddziałanie 10.1.4	1. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie 2. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie
10. Typy projektów	Poddziałanie 10.1.1	1. Kształcenie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw i umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej): a) doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej), w szczególności obejmujące[38]: – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne), w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER, studia podyplomowe; – wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania[39]; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami, np.: szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;

[38] Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub słuchaczy objętych wsparciem.

[39] Program wspomagania jest formą doskonalenia nauczycieli związaną z bezpośrednim wsparciem szkół lub placówek systemu oświaty. Realizacja programów wspomagania przebiega w zgodzie ze wszystkimi wskazanymi poniżej warunkami:

a. program wspomagania powinien służyć pomocą szkole lub placówce systemu oświaty w wykonywaniu przez nią zadań na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej);
b. zakres wspomagania wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły lub placówki systemu oświaty i odpowiada na specyficzne potrzeby tych podmiotów;
c. realizacja programów wspomagania obejmuje następujące etapy:
   - przeprowadzenie diagnozy obszarów problemowych związanych z realizacją przez szkołę lub placówkę systemu oświaty zadań z zakresu kształtowania i rozwijania u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej);
   - prowadzenie procesu wspomagania w oparciu o ofertę doskonalenia nauczycieli przygotowaną zgodnie z potrzebami danej szkoły lub placówki systemu oświaty, z możliwością wykorzystania ofert doskonalenia funkcjonujących na rynku, m. in. udostępnianych przez centralne i wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli;
   - monitorowanie i ocena procesu wspomagania z wykorzystaniem m. in. ewaluacji wewnętrznej szkoły lub placówki systemu oświaty.

		– wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL. b) kształtowanie i rozwijanie u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej), w szczególności obejmujące: – realizację projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem[40]; – realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów lub słuchaczy mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego; – realizację różnych form rozwijających uzdolnienia; – wdrożenie nowych form i programów nauczania; – tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych; – organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów lub słuchaczy; – nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły lub placówki systemu oświaty (w tym m. in.: przedsiębiorcami, zrzeszeniami przedsiębiorców) w celu realizacji programów edukacyjnych; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; – realizację zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą. 2. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu: a) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki[41];

[40] Interwencja ukierunkowana na realizację projektów edukacyjnych jest zgodna z następującymi warunkami:
a. zakres tematyczny projektu edukacyjnego finansowanego ze środków EFS może wykraczać poza treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
b. projekt edukacyjny finansowany ze środków EFS może być realizowany jako projekt interdyscyplinarny, łączący wiadomości i umiejętności z różnych dziedzin;
c. projekt edukacyjny finansowany ze środków EFS może być realizowany w czasie obowiązkowych zajęć edukacyjnych albo w czasie zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą.

[41] Interwencja jest zgodna z następującymi warunkami:
a. katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach wyposażenia szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych obejmuje:
– podstawowe wyposażenie pracowni (wagi, szafy laboratoryjne itp.);
– sprzęt niezbędny do przeprowadzania doświadczeń, eksperymentów, obserwacji (przyrządy pomiarowe, przyrządy optyczne, szkło laboratoryjne, szkiełka mikroskopowe itp.), w tym narzędzia TIK wraz z odpowiednimi aplikacjami tematycznymi;
– odczynniki lub substancje chemiczne;
– środki czystości;
– pomoce dydaktyczne (środki trwałe, mapy, atlasy, roczniki statystyczne itp.);

		b) doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu[42]; c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów lub słuchaczy w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki[43, 44]. 3. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych: a. wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej[45, 46]; b. podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego, w szczególności następujące zagadnienia[47]: – obsługa urządzeń cyfrowych oraz sprzętu informatycznego, w tym mobilnego, zakupionego do szkół w ramach wsparcia EFS;

b. szczegółowy katalog wyposażenia szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych został opracowany przez MEN i jest udostępniany za pośrednictwem strony internetowej www.men.gov.pl. IZ RPO zapewnia zgodność interwencji przewidzianej w ramach RPO z przedmiotowym katalogiem;
c. liczba zestawów laboratoryjnych (doświadczalnych) zakupionych w ramach wyposażenia szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych jest zależna od wielkości szkoły lub placówki systemu oświaty, mierzonej liczbą uczniów, a także liczby grup zadaniowych, które będą realizowały doświadczenia. Co do zasady, jeden zestaw laboratoryjny jest przewidziany dla grupy zadaniowej liczącej od 2 do 5 osób;
d. wyposażenie szkolnych pracowni przedmiotów przyrodniczych i matematyki powinno być dostosowane do potrzeb ich użytkowników, w tym wynikających z niepełnosprawności;
e. zakupione wyposażenie powinno być dostosowane do odpowiedniego etapu edukacyjnego i zakresu realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (podstawowego lub rozszerzonego).

[42] Interwencja może obejmować formy jak wskazane w typie operacji 1 a.

[43] Interwencja może obejmować formy jak wskazane w typie operacji 1 b.

[44] Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub słuchaczy objętych wsparciem.

[45] Interwencja jest zgodna z następującymi warunkami:
a. szczegółowy wykaz pomocy dydaktycznych oraz narzędzi TIK, na zakup których udziela się wsparcia finansowego został określony przez MEN i jest udostępniany za pośrednictwem strony internetowej www.men.gov.pl. Interwencja realizowana w ramach RPO musi być zgodna z przedmiotowym katalogiem;
b. pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK powinny być dostosowane do potrzeb ich użytkowników, w tym wynikających z niepełnosprawności;
c. maksymalna wartość wsparcia finansowego na zakup pomocy dydaktycznych i narzędzi TIK w szkole lub placówce systemu oświaty, objętej wsparciem wynosi:
   – dla szkół lub placówek systemu oświaty do 300 uczniów lub słuchaczy – 140 000 zł,
   – dla szkół lub placówek systemu oświaty od 301 uczniów lub słuchaczy – 200 000 zł;
d. wartość wsparcia finansowego na zakup pomocy dydaktycznych i narzędzi TIK w zespołach szkół lub placówek systemu oświaty, o których mowa w art. 62 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, jest uzależniona od liczby szkół lub placówek systemu oświaty tworzących zespół.

[46] Projekt w okresie do 6 miesięcy od daty zakończenia jego realizacji, określonej w umowie o dofinansowanie projektu, jest zobowiązany do osiągnięcia wszystkich funkcjonalności określonych w regulaminie konkursu.

[47] Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem form wymienionych w typie operacji 1 a.

		– wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauczaniu przedmiotowym, w tym wykorzystanie cyfrowych programów i aplikacji wspomagających nauczanie oraz dydaktycznych serwisów internetowych, również w trakcie zajęć prowadzonych z uczniami z niepełnosprawnościami oraz w kształceniu informatycznym; – nowe metody kształcenia z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych; – edukacja w zakresie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni oraz bezpiecznego korzystania ze sprzętu komputerowego lub innych mobilnych narzędzi mających funkcje komputera; – wykorzystanie zasobów dydaktycznych dostępnych w Internecie; – administracja wewnętrzną infrastrukturą sieciowo-usługową szkoły lub placówki systemu oświaty (komputerową i bezprzewodową); c. kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń[48, 49]; d. programy rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy poprzez naukę programowania, obejmujące następujące działania: – podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie programowania m. in. poprzez: szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji nauczycieli w zakresie programowania; rozwój albo budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; opracowanie scenariuszy zajęć nauki programowania, które będą realizowane w pracy z uczniami lub słuchaczami; warsztaty metodyczne[50]; – realizację nauki programowania wśród uczniów lub słuchaczy m. in. poprzez realizację dodatkowych zajęć na podstawie opracowanych scenariuszy; działalność szkolnych kółek programistycznych. 4. Indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego[51]: a. doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

[48] Wsparcie jest realizowane z wykorzystaniem form wymienionych w typie operacji 1 b.

[49] Wymienione działania będą prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów lub słuchaczy objętych wsparciem.

[50] Działania są realizowane według jednego z poniższych schematów:
a. szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji nauczycieli prowadzone przez trenerów przygotowanych w ramach PO WER do realizacji programów szkoleniowych dla nauczycieli;
b. studia podyplomowe;
c. szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji nauczycieli prowadzone przez ekspertów z dziedziny programowania;
d. szkolenia z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności nauczycieli szkół lub placówek systemu oświaty, które uczestniczyły w podobnych przedsięwzięciach.

[51] Działania w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z wyłączeniem wsparcia udzielanego na rzecz ucznia młodszego lub ucznia z niepełnosprawnością, obejmą II etap edukacyjny (klasy IV-VI szkoły podstawowej) oraz III etap edukacyjny (gimnazjum). Wsparcie ucznia młodszego oraz ucznia z niepełnosprawnością może być realizowane na wszystkich etapach edukacyjnych.

		a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania[52]; b. przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy[53]; c. wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty[54].
	Poddziałanie 10.1.2	Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.
	Poddziałanie 10.1.3	Realizacja programów stypendialnych skierowanych do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych, tj. przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki, przedsiębiorczości (projekt pozakonkursowy)[55]

[52] Doposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek systemu oświaty obejmuje zakup m. in.:
a. specjalistycznego oprogramowania;
b. materiałów do diagnozy, wspomagania rozwoju i korygowania deficytów takich jak: wady wymowy, dysleksja, wady postawy, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej;
c. materiałów do diagnozy i terapii specyficznych trudności w uczeniu się, również takich, które wynikają z potrzeb ucznia młodszego;
d. sprzętu specjalistycznego, wspierającego funkcjonowanie uczniów z niepełnosprawnością w szkole lub placówce;
e. podręczników szkolnych i materiałów dydaktycznych dostosowanych do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością.

[53] Interwencja jest zgodna z następującymi warunkami:
a. zakres wsparcia obejmuje formy wsparcia wymienione w typie operacji 1 b;
b. Wsparcie jest realizowana z wykorzystaniem lokalnych zasobów specjalistycznych placówek specjalnych, ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, poradni psychologiczno-pedagogicznych;
c. W ramach wsparcia na rzecz doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli preferowane będą działania służące poprawie kompetencji w zakresie pedagogiki specjalnej.

[54] Środki mogą zostać wykorzystane na realizację w szczególności:
a. zajęć specjalistycznych, prowadzonych w celu stymulowania rozwoju poznawczego i zmniejszania trudności w opanowaniu wiadomości i umiejętności szkolnych przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach: zajęć korekcyjno–kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
b. zajęć dydaktyczno – wyrównawczych, organizowanych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych, mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego;
c. warsztatów;
d. porad i konsultacji;
e. zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

[55] Interwencja ukierunkowana na zapewnienie pomocy stypendialnej jest zgodna z następującymi warunkami:
a. wybór projektów obejmujących pomoc stypendialną może być przeprowadzony z zastosowaniem trybu pozakonkursowego, pod warunkiem, że beneficjentem projektu będzie IZ RPO;
b. w przypadku projektów wybranych do realizacji w trybie konkursowym pomoc stypendialna jest udzielana przez szkołę lub placówkę systemu oświaty, w której kształcą się uczniowie lub słuchacze albo przez organ prowadzący szkoły lub placówki systemu oświaty;

	Poddziałanie 10.1.4	Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez[56]: a. tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w istniejących lub nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego[57] (OWP)[58]; b. dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej

c. kryterium szczególnie uzdolnionych uczniów lub słuchaczy powinno obejmować co najmniej oceny klasyfikacyjne uzyskane przez uczniów lub słuchaczy z przynajmniej jednego spośród przedmiotów: przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki lub przedsiębiorczości. Osiągnięcia w olimpiadach, konkursach lub turniejach mogą stanowić dodatkowe kryterium premiujące. Szczegółowe kryteria naboru, uwzględniające warunki określone w Wytycznych będą zawierać regulaminy programów stypendialnych;
d. wysokość pomocy stypendialnej ustala IZ RPO, jednak kwota stypendium wyliczona na bazie miesięcznej nie może przekroczyć 1000 zł brutto na jednego ucznia lub słuchacza;
e. minimalny okres na jaki jest przyznawana pomoc stypendialna wynosi 10 miesięcy i może być skrócony jedynie w przypadku naruszenia przez ucznia lub słuchacza regulaminu programu stypendialnego;
f. w trakcie otrzymywania pomocy stypendialnej uczeń lub słuchacz podlega opiece dydaktycznej nauczyciela, pedagoga szkolnego albo doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole lub placówce systemu oświaty ucznia lub słuchacza. Celem opieki dydaktycznej jest pomoc w dalszym osiąganiu jak najlepszych rezultatów, wsparcie ucznia lub słuchacza w wykorzystaniu stypendium na cele edukacyjne i monitorowanie jego osiągnięć edukacyjnych;
g. opiekun stypendysty za związane z tą funkcją obowiązki może otrzymywać wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej 30% wysokości stypendium ucznia (wg kalkulacji miesięcznej).

[56] Realizacja typów operacji wymienionych w podpunktach c), d) i e) możliwa jest jedynie jako uzupełnienie działań przewidzianych w typach operacji a) lub b).

[57] Interwencja w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego jest zgodna ze spełnionymi łącznie warunkami:
a) wsparcie umożliwia zakładanie nowych OWP albo wsparcie dla funkcjonujących OWP;
b) wsparcie skutkuje zwiększeniem liczby miejsc przedszkolnych podlegających pod konkretny organ prowadzący na terenie danej gminy/miasta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Powyższy warunek nie ma zastosowania dla typu operacji b.;
c) liczba utworzonych w ramach udzielonego wsparcia nowych miejsc wychowania przedszkolnego odpowiada faktycznemu i prognozowanemu w perspektywie 3-letniej zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej na terenie gminy/miasta, na których są one tworzone. Interwencja nie jest możliwa w sytuacji, gdy zapotrzebowanie na usługi edukacji przedszkolnej w obszarze objętym działaniami projektowymi może być zaspokojone przy dotychczasowej liczbie miejsc wychowania przedszkolnego;
d) nowe miejsca wychowania przedszkolnego są tworzone:
   - w istniejącej bazie oświatowej, w tym np.: w budynkach po zlikwidowanych placówkach oświatowych, pomieszczeniach domów kultury, żłobkach, itd., albo
   - w budynkach innych niż wymienione w punkcie powyżej, w tym np.: zlokalizowanych przy urzędach gminy, w pomieszczeniach remiz strażackich, w pomieszczeniach ośrodków zdrowia, albo
   - w funkcjonujących OWP, albo
   - w nowej bazie lokalowej;
e) w ramach projektów ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego możliwe są działania obejmujące m.in. następujące kategorie wydatków:
   - dostosowanie/adaptacja pomieszczeń, w tym m. in. do wymogów budowlanych, sanitarno-higienicznych, zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania;
   - modernizacja istniejącej bazy przedszkolnej;
   - zakup i montaż wyposażenia, w tym m. in. mebli, wyposażenia wypoczynkowego, sprzętu TIK, oprogramowania, itp.;
   - zakup pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu lub narzędzi dostosowanych do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy dydaktycznych, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania;
   - budowa, wyposażenie i montaż placu zabaw wraz z bezpieczną nawierzchnią i ogrodzeniem;
   - modyfikacja przestrzeni wspierająca rozwój psychoruchowy i poznawczy dzieci;
   - zapewnienie bieżącego funkcjonowania utworzonego miejsca wychowania przedszkolnego, w tym: koszty wynagrodzenia nauczycieli i personelu zatrudnionego w OWP, koszty żywienia dzieci;
   - inne wydatki, o ile są niezbędne do uczestnictwa konkretnego dziecka w wychowaniu przedszkolnym oraz prawidłowego funkcjonowania OWP.

[58] Ośrodek wychowania przedszkolnego (OWP) – publiczny lub niepubliczny podmiot wymieniony w art. 14 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, z uwzględnieniem art. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 827, z późn. zm.), w którym jest prowadzone wychowanie przedszkolne.

		umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności; c. rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów[59]; d. wydłużenie godzin pracy OWP; e. doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych[60].
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 10.1.1	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
	Poddziałanie 10.1.2	JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020
	Poddziałanie 10.1.3	Instytucja Zarządzająca RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

[59] Realizacja zajęć dodatkowych może odbywać się przy następujących, łącznie spełnionych warunkach:
a. realizacja dodatkowych zajęć jest działaniem uzupełniającym do działań ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego i każdorazowo musi towarzyszyć jej wzrost liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym w nowo utworzonym albo we wspartym OWP. Powyższy warunek nie ma zastosowania w przypadku realizacji dodatkowych zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami, co oznacza że realizacja dodatkowych zajęć dla tej grupy dzieci nie musi być działaniem dodatkowym w stosunku do działań ukierunkowanych natworzenie nowych miejsc przedszkolnych;
b. dodatkowe zajęcia są realizowane poza bezpłatnym czasem funkcjonowania ośrodków wychowania przedszkolnego, określonym w art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 14 ust. 5 ustawy o systemie oświaty;
c. katalog dodatkowych zajęć obejmuje wyłącznie:
   - zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532): korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym;
   - zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju w rozumieniu ustawy o systemie oświaty;
   - zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy np. gimnastyka korekcyjna;
   - zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne;
d. dodatkowe zajęcia dotyczą kwestii kluczowych z perspektywy wyrównywania deficytów w edukacji przedszkolnej w konkretnej gminie/mieście z uwzględnieniem możliwości ich kontynuacji, np. przez nauczycieli wychowania przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu;
e. dodatkowe zajęcia są prowadzone z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci objętych wsparciem;
f. dodatkowe zajęcia mogą być realizowane w OWP, w których w takim samym zakresie nie były one finansowane od co najmniej 12 miesięcy;
g. dodatkowe zajęcia mogą być adresowane do wszystkich dzieci danego OWP, niezależnie od liczby nowo utworzonych lub dostosowanych miejsc wychowania przedszkolnego. Kwota wydatków na realizację zajęć dodatkowych może stanowić nie więcej niż 30% kosztów bezpośrednich projektu. Limit nie ma zastosowania w przypadku dodatkowej oferty edukacyjnej dla dzieci z niepełnosprawnościami.

[60] W szczególności poprzez:
a. kursy i szkolenia doskonalące, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER oraz studia podyplomowe spełniające wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131);
b. wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli;
c. współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami, np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, OWP i szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami.

	Poddziałanie 10.1.4	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 10.1.1	• uczniowie i wychowankowie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi); • nauczyciele i pracownicy pedagogiczni, szkół i placówek oświatowych;
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	• uczniowie i wychowankowie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
	Poddziałanie 10.1.4	• nauczyciele i pracownicy pedagogiczni przedszkoli, • dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.); • istniejące przedszkola; • funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego[61]; • oddziały przedszkolne w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne.
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 10.1.1	MJWPU
	Poddziałanie 10.1.2	MJWPU oraz m.st. Warszawa
	Poddziałanie 10.1.3	MJWPU
	Poddziałanie 10.1.4	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 10.1	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 10.1	78 706 309
	Poddziałanie 10.1.1	50 846 410
	Poddziałanie 10.1.2	8 423 086
	Poddziałanie 10.1.3	4 000 000
	Poddziałanie 10.1.4	15 436 813

[61] W rozumieniu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. *w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania* (Dz. U. Nr 161, poz. 1080 z późn. zm.)

16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 10.1.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.2	Projekty realizowane w ramach ZIT
	Poddziałanie 10.1.3	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.4	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 10.1.1	RIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 10.1.2	ZIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.1.2.1
	Poddziałanie 10.1.3	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.1.4	RIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
18. Tryby wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 10.1.1	• konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
	Poddziałanie 10.1.2	• konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających Strategii ZIT WOF. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU oraz m.st. Warszawa.
	Poddziałanie 10.1.3	• pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami edukacyjnymi w zakresie przedmiotów ogólnych. Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków - MJWPU. Dla trybu pozakonkursowego nie jest przewidziana procedura odwoławcza.

	Poddziałanie 10.1.4	• Konkursowy W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 10.1.1	Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.: • pkt. 10 Podziałanie 10.1.3 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (tryb pozakonkursowy); • Pkt. 21-22 oraz 24-29.
	Poddziałanie 10.1.2	Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.: • pkt. 10 Podziałanie 10.1.3 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (tryb pozakonkursowy); • pkt. 21-22 oraz 24-29.
	Poddziałanie 10.1.3	Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.: • pkt. 10 Podziałanie 10.1.3 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (tryb pozakonkursowy); • pkt. 21-22 oraz 24-29.
	Poddziałanie 10.1.4	
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Poddziałanie 10.1.1	Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS. Projekty związane z wyposażeniem pracowni TIK oraz pracowni przedmiotowych będą komplementarne z zajęciami dodatkowymi dla uczniów oraz doskonaleniem nauczycieli finansowanymi ze środków publicznych (w tym EFS), a łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% alokacji na całe Działanie 10.1 (włączając cross-financing).
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	
	Poddziałanie 10.1.4	Cross-financing w przedmiotowym działaniu będzie stosowany na poziomie wynikającym z Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO 2014-2020.

		Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 10.1	Łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% alokacji na całe Działanie 10.1 (włączając cross-financing).
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 10.1	Nie dotyczy.
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 10.1	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 10.1	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną i pomoc de minimis, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia. Szczegółowe informacje na temat możliwych podstaw prawnych, zostaną opublikowane w ramach ogłoszenia o konkursie.
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 10.1	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

na poziomie projektu		
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Poddziałanie 10.1.1	95% = 80% UE + 15% BP
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	
	Poddziałanie 10.1.4	80% UE
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 10.1.1	5%
	Poddziałanie 10.1.2	
	Poddziałanie 10.1.3	
	Poddziałanie 10.1.4	20%

28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.1	Minimalna wartość projektu 100 000. Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.1	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 10.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 10.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 10.1	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 10.1	Nie dotyczy

II.10.2 Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac

II.10.3 Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
6. Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 10.3	Doskonalenie zawodowe
	Poddziałanie 10.3.1	Doskonalenie zawodowe uczniów
	Poddziałanie 10.3.2	Programy stypendialne
	Poddziałanie 10.3.3	Doskonalenie zawodowe w ramach ZIT
	Poddziałanie 10.3.4	Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych
7. Cele szczegółowe poddziałań	Poddziałanie 10.3.1	*Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego* Głównym celem działań w zakresie kształcenia zawodowego jest wzrost jego efektywności i skuteczności, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół zawodowych z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki stażom/praktykom przeprowadzonym u pracodawców. Również możliwość prowadzenia doradztwa zawodowego pozwoli zorientować uczniów na oczekiwania rynku pracy i określenie drogi zawodowej. Ponadto, w ramach zaplanowanych form wsparcia realizowane będą projekty stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych. Równolegle ze wsparciem uczniów prowadzone będzie wsparcie nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności ukierunkowane na aktualizowanie i nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych w pracy z uczniami. Znaczącym elementem w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy jest również doposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesny sprzęt (urządzenia/maszyny) i materiały dydaktyczne odpowiadające środowisku pracy u przedsiębiorców/pracodawców.
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	
	Poddziałanie 10.3.4	*Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym* Stałą potrzebą pracodawców są dobrze przygotowani do pracy, wykwalifikowani pracownicy, aktualizujący swoje kwalifikacje otwarci na kształcenie przez całe życie, a także na wyzwania jakie stawia nowoczesna gospodarka. Znajomość potrzeb rynku pracy i umiejętność odpowiadania na te potrzeby to wyzwanie jakiemu sprostać mają interwencje adresowane do dorosłych angażujących się w podwyższanie wykształcenia i kompetencji/kwalifikacji zawodowych.

8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 10.3.1	1. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu 2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS 3. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki
	Poddziałanie 10.3.2	Brak.
	Poddziałanie 10.3.3	Brak.
	Poddziałanie 10.3.4	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia
9. Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 10.3.1	1. Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego 2. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego 4. Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie 5. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie
	Poddziałanie 10.3.2	1. Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium za ponadprzeciętne wyniki w nauce przedmiotów zawodowych
	Poddziałanie 10.3.3	1. Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno - zawodowego
	Poddziałanie 10.3.4	1. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie
10. Typy projektów	Poddziałanie 10.3.1	1. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu[62];

[62] Wsparcie jest zgodne z następującymi warunkami:

a. zakres doskonalenia nauczycieli kształcenia zawodowego jest zgodny z potrzebami wynikającymi z planu rozwoju szkoły lub placówki systemu oświaty prowadzącej kształcenie zawodowe, z zapotrzebowania ww. podmiotów na nabycie przez nauczycieli kształcenia zawodowego określonych kwalifikacji lub kompetencji oraz z zapotrzebowania rynku pracy
b. realizacja różnych form doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego lub instruktorów praktycznej nauki zawodu powinna być prowadzona we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, w tym w szczególności z przedsiębiorcami lub pracodawcami działającymi na obszarze, na którym znajduje się dana szkoła lub placówka systemu oświaty;
c. realizacji wsparcia, o którym mowa pkt 7, powinna być prowadzona z wykorzystaniem doświadczenia działających na poziomie wojewódzkim i lokalnym placówek doskonalenia nauczycieli;
d. praktyki lub staże nauczycieli kształcenia zawodowego organizowane w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe powinny trwać minimum 40 godzin;
e. studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne lub szkolenia powinny umożliwić uzyskanie przygotowania pedagogicznego lub kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu zgodnie z przepisami w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;
f. studia podyplomowe realizowane w ramach RPO powinny spełniać wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela;

		a. kursy kwalifikacyjne lub szkolenia doskonalące w zakresie tematyki związanej z nauczanym zawodem, w tym organizowane i prowadzone przez kadrę ośrodków doskonalenia nauczycieli lub trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; b. praktyki lub staże w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, w tym przede wszystkim w przedsiębiorstwach lub u pracodawców działających na obszarze, na którym znajduje się dana szkoła lub placówka systemu oświaty; c. studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych albo obejmujące zakresem tematykę związaną z nauczanym zawodem (branżowe, specjalistyczne); d. budowanie lub moderowanie sieci współpracy i samokształcenia; e. realizację programów wspomagania[63]; f. programy walidacji i certyfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w pracy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem nadawania uprawnień egzaminatora w zawodzie instruktorom praktycznej nauki zawodu na terenie przedsiębiorstw; g. wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL. 2. Podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów i słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, uczniów lub słuchaczy szkół gimnazjalnych (wyłącznie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego) i ponadgimnazjalnych, szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne; a. praktyki zawodowe organizowane u pracodawców lub przedsiębiorców dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych[64];

g. IZ RPO zapewnia preferencję dla realizacji w pierwszej kolejności studiów podyplomowych lub kursów kwalifikacyjnych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela kształcenia zawodowego w ramach zawodów nowo wprowadzonych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, zawodów wprowadzonych w efekcie modernizacji oferty kształcenia zawodowego albo tworzenia nowych kierunków nauczania lub zawodów, na które występuje deficyt na regionalnym lub lokalnym rynku pracy oraz braki kadrowe wśród nauczycieli kształcenia zawodowego.

[63] Program wspomagania jest formą doskonalenia nauczycieli związaną z bezpośrednim wsparciem szkół lub placówek systemu oświaty. Realizacja programów wspomagania przebiega w zgodzie ze wszystkimi wskazanymi poniżej warunkami:
a. program wspomagania powinien służyć pomocą szkole lub placówce systemu oświaty w wykonywaniu przez nią zadań na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej);
b. zakres wspomagania wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły lub placówki systemu oświaty i odpowiada na specyficzne potrzeby tych podmiotów;
c. realizacja programów wspomagania obejmuje następujące etapy:
   - przeprowadzenie diagnozy obszarów problemowych związanych z realizacją przez szkołę lub placówkę systemu oświaty zadań z zakresu kształtowania i rozwijania u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej);
   - prowadzenie procesu wspomagania w oparciu o ofertę doskonalenia nauczycieli przygotowaną zgodnie z potrzebami danej szkoły lub placówki systemu oświaty, z możliwością wykorzystania ofert doskonalenia funkcjonujących na rynku, m. in. udostępnianych przez centralne i wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli;
   - monitorowanie i ocena procesu wspomagania z wykorzystaniem m. in. Ewaluacji wewnętrznej szkoły lub placówki systemu oświaty.

[64] Interwencja ukierunkowana na realizację praktyk zawodowych i staży zawodowych jest zgodna z następującymi warunkami:
a. w ramach RPO jest możliwa organizacja praktyk i staży u pracodawców lub przedsiębiorców, z zastrzeżeniem że:

- praktyki zawodowe organizuje się dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych w celu zastosowania i pogłębienia zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy. Praktyki zawodowe realizowane w zasadniczej szkole zawodowej nie są formą praktycznej nauki zawodu, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu;
- staże zawodowe organizowane w ramach kształcenia zawodowego praktycznego dotyczą uczniów techników i szkół policealnych, w których kształcenie zawodowe praktyczne nie jest realizowane u pracodawców lub przedsiębiorców ze względu na brak możliwości sfinansowania kosztów takiego kształcenia;
- staże zawodowe wykraczające poza zakres kształcenia zawodowego praktycznego organizuje się dla uczniów techników i szkół policealnych w celu zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych objętych podstawą programową nauczania danego zawodu;
- staże zawodowe organizowane są również dla uczniów lub słuchaczy innych szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne;

b. okres realizacji praktyki zawodowej lub stażu zawodowego wynosi minimum 150 godzin i nie więcej niż 970 godzin w odniesieniu do udziału jednego ucznia lub słuchacza w ww. formach wsparcia;

c. za udział w praktyce zawodowej lub stażu zawodowym uczniowie otrzymują stypendium. Stypendium jest wypłacane za każde kolejne przepracowane 150 godzin. W przypadku realizacji praktyki zawodowej lub stażu zawodowego w wymiarze 970 godzin wysokość stypendium wliczana jest proporcjonalnie. Wysokość stypendium określa IZ RPO, niemniej nie może ona przekroczyć połowy średniego wynagrodzenia (brutto) za pracę w danym województwie, wyliczaną na podstawie aktualnych danych GUS. W przypadku staży zawodowych realizowanych w ramach kształcenia zawodowego praktycznego, o których mowa w pkt 13 lit. a ppkt iii, wysokość stypendium nie może być niższa niż to wynika z przepisów w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania, regulujących zasady wynagradzania młodocianych w kolejnych latach nauki;

d. na czas trwania praktyki zawodowej lub stażu zawodowego jest zawierana pisemna umowa pomiędzy stronami zaangażowanymi w realizację praktyki zawodowej lub stażu zawodowego. Umowa powinna określać co najmniej wskazanie liczby godzin praktyki zawodowej lub stażu zawodowego, okres realizacji i miejsce odbywania praktyki zawodowej lub stażu zawodowego, wynagrodzenie praktykanta lub stażysty, a także zobowiązanie do wyznaczenia opiekuna praktykanta lub stażysty po stronie podmiotu przyjmującego na praktykę zawodową lub staż zawodowy;

e. praktyka zawodowa lub staż zawodowy są realizowane na podstawie programu opracowanego przez nauczyciela oraz dyrektora szkoły lub placówki systemu oświaty we współpracy z podmiotem przyjmującym uczniów na praktykę zawodowa lub staż zawodowy. Program powinien być opracowany i przygotowany w formie pisemnej oraz powinien wskazywać konkretne cele edukacyjne (kompetencje i umiejętności), które osiągnie praktykant lub stażysta, treści edukacyjne, zakres obowiązków praktykanta lub stażysty a także harmonogram realizacji praktyki zawodowej lub stażu zawodowego. Przy ustalaniu programu praktyki zawodowej lub stażu zawodowego powinny być uwzględnione predyspozycje psychofizyczne i zdrowotne, poziom wykształcenia oraz dotychczasowe kwalifikacje zawodowe praktykanta lub stażysty. Program praktyki zawodowej lub stażu zawodowego zawiera szczegółowe zasady dotyczące wyposażenia stanowiska pracy praktykanta lub stażysty podczas odbywania praktyki zawodowej lub stażu zawodowego oraz procedur wdrażania praktykanta lub stażysty do pracy i monitorowania stopnia realizacji treści i celów edukacyjnych;

f. podmiot przyjmujący na praktykę zawodową lub staż zawodowy:
- zapewnia odpowiednie stanowisko pracy praktykanta lub stażysty, wyposażone w niezbędne sprzęty, narzędzia i zaplecze, udostępnia warsztaty, pomieszczenia, zaplecze techniczne, zapewnia urządzenia i materiały zgodnie z programem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego i potrzebami praktykanta lub stażysty wynikającymi ze specyfiki zadań wykonywanych przez praktykanta lub stażystę, wymogów technicznych miejsca pracy, a także z niepełnosprawności lub stanu zdrowia;
- szkoli praktykanta lub stażystę na zasadach przewidzianych dla pracowników w zakresie BHP, przepisów przeciwpożarowych oraz zapoznaje go z obowiązującym regulaminem pracy na stanowisku, którego dotyczy praktyka zawodowa lub staż zawodowy;
- sprawuje nadzór nad odbywaniem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego w postaci wyznaczenia opiekuna praktyki lub stażu;
- monitoruje postępy i nabywanie nowych umiejętności przez praktykanta lub stażystę, a także stopień realizacji treści i celów edukacyjnych oraz regularnie udziela praktykantowi lub stażyście informacji zwrotnej;
- wydaje praktykantowi lub stażyście - niezwłocznie po zakończeniu praktyki zawodowej lub stażu zawodowego - dokument potwierdzający odbycie praktyki zawodowej lub stażu zawodowego. Dokument potwierdzający odbycie praktyki zawodowej lub stażu zawodowego zawiera co najmniej następujące informacje: datę rozpoczęcia i zakończenia praktyki zawodowej lub stażu zawodowego, cel i program praktyki zawodowej lub stażu zawodowego, opis zadań wykonywanych przez praktykanta lub stażystę, opis kompetencji uzyskanych przez praktykanta lub stażystę w wyniku praktyki zawodowej lub stażu zawodowego oraz ocenę praktykanta lub stażysty dokonaną przez opiekuna praktyki lub stażu;

g. katalog wydatków przewidzianych w ramach projektu może uwzględniać koszty związane z odbywaniem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego (np. koszty dojazdu, koszty zakupu odzieży roboczej, wyposażenie stanowiska pracy, koszty eksploatacji materiałów i narzędzi, szkolenia BHP praktykanta lub stażysty itp.) w wysokości nieprzekraczającej 5 000 zł na 1 osobę odbywającą praktykę zawodową lub staż zawodowy. Powyższa kwota może zostać zwiększona jedynie w sytuacji konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z udziałem uczniów w praktyce zawodowej lub stażu zawodowym, wynikających ze zwiększonego wymiaru czasu trwania ww. form wsparcia;

h. na etapie przygotowań do realizacji programu praktyki zawodowej lub stażu zawodowego są wyznaczani opiekunowie praktykantów lub stażystów. Każdy przyjęty praktykant lub stażysta ma przydzielonego opiekuna. Na jednego opiekuna praktyki lub stażu nie może przypadać jednocześnie więcej niż 6 praktykantów lub stażystów. Opiekun praktykanta lub stażysty jest wyznaczany po stronie podmiotu przyjmującego ucznia na praktykę zawodową lub staż zawodowy;

i. do zadań opiekuna praktykanta lub stażysty należy w szczególności:
- diagnoza kompetencji i kwalifikacji praktykanta lub stażysty (we współpracy z nauczycielem);
- określenie celu i programu praktyki lub stażu (we współpracy z nauczycielem);

		b. staże zawodowe obejmujące realizację kształcenia zawodowego praktycznego we współpracy z pracodawcami lub przedsiębiorcami lub wykraczające poza zakres kształcenia zawodowego praktycznego[65]; c. wdrożenie nowych, innowacyjnych form kształcenia zawodowego; d. dodatkowe zajęcia specjalistyczne realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, umożliwiające uczniom i słuchaczom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych; e. organizowanie kursów przygotowawczych na studia we współpracy ze szkołami wyższymi oraz organizowanie kursów i szkoleń przygotowujących do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich; f. udział w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych; g. wsparcie uczniów lub słuchaczy w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy; h. programy walidacji i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się zdobytych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej oraz kształcenia nieformalnego, prowadzące do zdobycia kwalifikacji zawodowych, w tym również kwalifikacji mistrza i czeladnika w zawodzie; i. doradztwo edukacyjno-zawodowe (w tym dla uczniów szkół gimnazjalnych); j. wykorzystanie rezultatów projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; k. przygotowanie zawodowe uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe w charakterze młodocianego pracownika organizowane u pracodawców, obejmujące naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy, o ile nie jest ono finansowane ze środków Funduszu Pracy. Realizacja ww. formy wsparcia powinna być przeprowadzona w zakresie i na zasadach określonych

- udzielenie praktykantom lub stażystom informacji zwrotnej w trakcie realizacji oraz po zakończeniu praktyki zawodowej lub stażu zawodowego;
- nadzór nad prawidłową realizacją i harmonogramem praktyki zawodowej lub stażu zawodowego;

j. koszty wynagrodzenia opiekuna praktykanta lub stażysty u pracodawcy powinny uwzględniać jedną z opcji:
- refundację pracodawcy wynagrodzenia opiekuna praktykanta lub stażysty w zakresie odpowiadającym częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu go od świadczenia pracy na rzecz realizacji zadań związanych z opieką nad grupą praktykantów lub stażystów, o której mowa w lit. h, przez okres 150 godzin praktyki zawodowej lub stażu zawodowego, w wysokości obliczonej jak za urlop wypoczynkowy, ale nie więcej niż 5000 zł brutto. Wysokość wynagrodzenia nalicza się proporcjonalnie do liczby godzin praktyki zawodowej lub stażu zawodowego zrealizowanych przez uczniów;
- refundację pracodawcy dodatku do wynagrodzenia opiekuna praktykanta lub stażysty, w sytuacji, gdy nie został zwolniony od świadczenia pracy, w wysokości nieprzekraczającej 10% jego zasadniczego wynagrodzenia wraz ze wszystkimi składnikami wynagrodzenia wynikającego ze zwiększonego zakresu zadań (opieka nad grupą praktykantów lub stażystów, o której mowa w lit. h, ale nie więcej niż 500 zł brutto, za realizację 150 godzin praktyki zawodowej lub stażu zawodowego. Wysokość wynagrodzenia nalicza się proporcjonalnie do liczby godzin praktyki zawodowej lub stażu zawodowego zrealizowanych przez uczniów);
- refundację pracodawcy wynagrodzenia opiekuna praktykanta lub stażysty, który będzie pełnił funkcję instruktora praktycznej nauki zawodu i dla którego praca z uczniami będzie stanowić podstawowe zajęcie – do wysokości wynagrodzenia określonego w § 9 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu;

k. wynagrodzenie przysługujące opiekunowi praktykanta lub stażysty jest wypłacane z tytułu wypełnienia obowiązków, o których mowa w pkt 13 lit. i, nie zależy natomiast od liczby uczniów, wobec których te obowiązki świadczy. IZ RPO w uzasadnionych przypadkach może podjąć decyzję o innej kwocie wynagrodzenia opiekunów praktykantów lub stażystów.

l.

[65] J.w.

		w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 432). 3. Tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe* (tj. centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego i/lub jednostek systemu oświaty realizujących zadania** ckziu) warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów – wyłącznie jako element projektu; a. wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego w sprzęt i materiały dydaktyczne[66]. 4. Rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym[67]: a. włączenie pracodawców lub przedsiębiorców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz kwalifikacje mistrza i czeladnika w zawodzie, w tym m. in.: tworzenie przez pracodawców lub przedsiębiorców ośrodków egzaminacyjnych dla poszczególnych zawodów lub kwalifikacji, upoważnionych przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, udział pracodawców lub przedsiębiorców w egzaminach potwierdzających kwalifikacje w zawodach w charakterze egzaminatorów; b. tworzenie klas patronackich w szkołach; c. współpracę w dostosowywaniu oferty edukacyjnej w szkołach i w formach pozaszkolnych do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy;

[66] Interwencja jest zgodna z następującymi warunkami:
a. Szczegółowy katalog wyposażenia pracowni lub warsztatów szkolnych dla 190 zawodów został opracowany przez MEN i jest udostępniony za pośrednictwem strony internetowej www.koweziu.edu.pl. IZ RPO zapewnia zgodność interwencji przewidzianej w ramach RPO z przedmiotowym katalogiem;
b. Wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych jest dokonywane na podstawie indywidualnie zdiagnozowanego zapotrzebowania szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe w tym zakresie, a także posiadanego przez nie wyposażenia. Diagnoza powinna uwzględniać rekomendacje instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe;
c. inwestycje infrastrukturalne są kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione łącznie poniższe warunki:
- nie jest możliwe wykorzystanie istniejącej infrastruktury;
- potrzeba wydatkowania środków została potwierdzona analizą potrzeb;
- infrastruktura została zaprojektowana zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania.

* Zgodnie z art. 2 pkt 3a i art. 62a *ustawy o systemie oświaty* placówki te to: placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego oraz centra kształcenia zawodowego i ustawicznego. W PI 10iv możliwe jest wspieranie *szkół i placówek kształcenia zawodowego* oraz *podmiotów realizujących zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego*. Zatem ww. interwencja wpływa na realizację wskaźnika pn."Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego" (wskaźnik zawiera szkoły i placówki kształcenia zawodowego, a także podmioty realizujące zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego). Ujęcie we wskaźniku pn. *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego* zarówno szkół/placówek jak również podmiotów realizujących zadania ckziu (czyli placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego, zawodowego oraz ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego) jest możliwe.

** Zatem (oprócz CKZiU) podmiotami mogącymi realizować zadania CKZiU mogą być jednostki oświatowe prowadzące kształcenie zawodowe: Centra Kształcenia Zawodowego (CKZ);Centra Kształcenia Praktycznego (CKP);Centra Kształcenia Ustawicznego (CKU); Ośrodki Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego oraz technika, szkoły zawodowe, szkoły policealne.

[67] Otoczenie społeczno-gospodarcze szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe należy rozumieć jako pracodawców, organizacje pracodawców, przedsiębiorców, organizacje przedsiębiorców, instytucje rynku pracy, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, partnerów społecznych oraz innych interesariuszy zidentyfikowanych w diagnozie.

		d. opracowanie lub modyfikację programów nauczania; e. wykorzystanie rezultatów projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; f. współpracę szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z uczelniami wyższymi. 5. Rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego: a. uzyskiwanie kwalifikacji doradców edukacyjno - zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji doradców edukacyjno - zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach; b. tworzenie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, centrach kształcenia ustawicznego, CKZiU lub innych zespołach realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU Szkolnych Punktów Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiających realizację doradztwa edukacyjno – zawodowego dla uczniów, słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty i osób dorosłych; c. zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno - zawodowego[68].

[68] Interwencja na rzecz realizacji zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego jest zgodna z następującymi warunkami:

a. program zewnętrznego wsparcia powinien przyczynić się do zwiększenia dostępu do usług doradztwa edukacyjno-zawodowego opartych na rzetelnej informacji edukacyjno - zawodowej;
b. zapewnienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej może obejmować tworzenie regionalnych systemów informacji edukacyjno-zawodowej;
c. zakres wsparcia wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły lub placówki systemu oświaty i odpowiada na jej specyficzne potrzeby;
d. realizacja programów zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno – zawodowego na poziomie regionalnym obejmuje następujące etapy:
   - współpracę z KOWEZiU w zakresie doskonalenia kadry systemu doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego, w tym m.in. wykorzystania zasobów doradztwa na potrzeby regionu, gromadzenia i udostępniania informacji edukacyjno-zawodowej;
   - współpracę z instytucjami wojewódzkimi na rzecz rozwoju doradztwa edukacyjno - zawodowego w regionie, w tym tworzenie i rozwój wojewódzkiej sieci współpracy doradców i instytucji;
   - zapewnienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej na poziomie regionu, w tym dostępnej on-line;
   - doskonalenie kadry doradców-konsultantów w oparciu o programy szkoleń przygotowane przez KOWEZiU;
   - koordynowanie i monitorowanie działań z zakresu doradztwa zawodowego podejmowanych na poziomie lokalnym;
   - współorganizowanie we współpracy z doradcami-konsultantami, instytucjami tworzącymi sieć wsparcia doradztwa zawodowego, regionalnymi/lokalnymi pracodawcami lub przedsiębiorcami przedsięwzięć na rzecz rozwoju doradztwa edukacyjno-zawodowego, np. targi edukacyjne, targi pracy, festiwale zawodów.
e. osobą realizującą program zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego na poziomie regionalnym jest konsultant wojewódzki. Konsultant wojewódzki jest to specjalista zewnętrzny (spoza szkoły) bezpośrednio współpracujący z doradcami-konsultantami w realizacji zewnętrznego wsparcia na poziomie powiatu. Konsultant wojewódzki to osoba zatrudniona w wojewódzkim ośrodku doskonalenia nauczycieli lub w centrum kształcenia zawodowego;
f. realizacja programów zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno – zawodowego na poziomie lokalnym obejmuje następujące etapy:
   - przeprowadzenie diagnozy stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole, w celu identyfikacji potrzeb szkoły w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego;
   - opracowanie planu zewnętrznego wsparcia szkoły w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego przez doradców-konsultantów;
   - wdrożenie i realizacja planu wsparcia szkoły w zakresie doradztwa edukacyjno - zawodowego;
   - tworzenie i rozwój sieci doradców edukacyjno – zawodowych oraz sieci instytucji;
   - monitorowanie i ewaluacja zadań realizowanych w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach i placówkach systemu oświaty;
g. osobą realizującą program zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego jest doradca-konsultant. Doradca–konsultant jest to specjalista zewnętrzny (spoza szkoły) bezpośrednio współpracujący z placówką w realizacji zewnętrznego wsparcia na poziomie powiatu. Doradca–konsultant to osoba zatrudniona w poradni psychologiczno – pedagogicznej, powiatowej placówce doskonalenia nauczycieli, w centrum kształcenia praktycznego lub centrum kształcenia ustawicznego;
h. do zadań doradcy-konsultanta należy pomoc w diagnozie potrzeb szkoły oraz dostosowanie oferty doskonalenia do zdiagnozowanych potrzeb, a następnie pomoc w zbudowaniu planu wspomagania i jego realizacji;

	Poddziałanie 10.3.2	Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych (tryb pozakonkursowy)[69]

i. na podstawie wyników diagnozy doradca – konsultant, we współpracy ze szkołą lub placówką systemu oświaty, opracowuje plan wparcia ww. podmiotów. Plan powinien zawierać propozycję działań i rozwiązań ukierunkowanych na podniesienie jakości usług świadczonych w szkole lub placówce systemu oświaty z zakresu doradztwa edukacyjno zawodowego, czyli tzw. formy doskonalenia doradztwa edukacyjno-zawodowego;
j. plan wsparcia szkoły powinien uwzględniać konieczność wykorzystania potencjału i zasobów szkoły. Wśród realizatorów zadań określonych w planie wsparcia szkoły wyróżnić należy: kadrę szkoły, doradców-konsultantów oraz instytucje zewnętrzne wspierające szkolne doradztwo zawodowe (w tym poradnie psychologiczno–pedagogiczne, Ochotnicze Hufce Pracy, powiatowe urzędy pracy);
k. katalog działań możliwych do zrealizowania w ramach planu wsparcia szkoły obejmuje:
   - udzielanie pomocy doradcom edukacyjno - zawodowym w organizowaniu szkolnych spotkań, konkursów itp. poświęconych doradztwu edukacyjno – zawodowemu;
   - współpracę przy organizacji spotkań poświęconych doradztwu edukacyjno – zawodowemu z uczniami, rodzicami, radami pedagogicznymi, zespołami wychowawców oraz przedstawicielami pracodawców lub przedsiębiorców;
   - inicjowanie współpracy z zewnętrznymi instytucjami wspierającymi szkolne doradztwo edukacyjno – zawodowe;
   - udostępnianie informacji, np. o instytucjach zewnętrznych wspierających doradztwo edukacyjno – zawodowe, opisanych w mapie lokalnej sieci doradztwa edukacyjno - zawodowego lub możliwościach pozyskania materiałów z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;
   - inicjowanie i koordynowanie konkursów, konferencji i innych przedsięwzięć z dziedziny doradztwa edukacyjno - zawodowego o zasięgu lokalnym;
   - wspieranie aktywności szkoły w środowisku lokalnym poprzez udział w targach szkolnych, organizacji lub udziale w tzw. drzwiach otwartych;
   - organizacja wspólnych warsztatów, spotkań oraz konferencji z udziałem przedstawicieli instytucji zajmujących się doradztwem w powiecie, władz lokalnych, przedstawicieli pracodawców lub przedsiębiorców czy szkół wyższych;
l. działania związane z tworzeniem i rozwojem sieci doradców edukacyjno – zawodowych i instytucji mają na celu:
   - identyfikację osób zajmujących się problematyką doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach, placówkach systemu oświaty i instytucjach danego powiatu;
   - inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć umożliwiających wymianę doświadczeń osobom zainteresowanym doradztwem edukacyjno – zawodowym (dyrektorom, doradcom zawodowym, pedagogom, psychologom, nauczycielom);
   - podejmowanie działań integrujących środowisko osób zajmujących się w szkołach i innych instytucjach problematyką doradczą;
   - budowanie współpracy osób odpowiedzialnych za doradztwo edukacyjno – zawodowe w powiecie;
   - organizacja warsztatów dla członków sieci doradców edukacyjno – zawodowych z terenu powiatu, z uwzględnieniem problematyki doradztwa edukacyjno – zawodowego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wymianę informacji, np. o wydarzeniach powiatowych dotyczących doradztwa, informacji z regionalnego rynku pracy, oferty edukacyjnej szkół, badań i analiz dotyczących lokalnego rynku pracy i dobrych praktyk, propagowanie działań doradczych.

[69] Pomoc stypendialna jest realizowana z uwzględnieniem następujących warunków:
a. wybór projektów obejmujących pomoc stypendialną może być przeprowadzony z zastosowaniem trybu pozakonkursowego, pod warunkiem, że IZ RPO zapewni, że beneficjentem projektu będzie IZ RPO;
b. w przypadku projektów wybranych do realizacji w trybie konkursowym pomoc stypendialna jest udzielana przez szkołę lub placówkę systemu oświaty, w której kształcą się uczniowie albo przez organ prowadzący szkoły lub placówki systemu oświaty;
c. kryterium szczególnie uzdolnionych uczniów powinno obejmować co najmniej oceny klasyfikacyjne uzyskane przez uczniów lub słuchaczy z przynajmniej jednego spośród przedmiotów zawodowych. Osiągnięcia w olimpiadach, konkursach lub turniejach mogą stanowić dodatkowe kryterium premiujące. Szczegółowe kryteria naboru, uwzględniające warunki określone w Wytycznych będą zawierać regulaminy programów stypendialnych;
d. wysokość pomocy stypendialnej ustala IZ RPO, jednak kwota stypendium wyliczona na bazie miesięcznej nie może przekroczyć 1000 zł brutto na jednego ucznia lub słuchacza;
e. minimalny okres na jaki jest przyznawana pomoc stypendialna wynosi 10 miesięcy i może być skrócony jedynie w przypadku naruszenia przez ucznia regulaminu programu stypendialnego;
f. w trakcie otrzymywania pomocy stypendialnej uczeń lub słuchacz podlega opiece dydaktycznej nauczyciela, pedagoga szkolnego albo doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole lub placówce systemu oświaty ucznia lub słuchacza. Celem opieki dydaktycznej jest pomoc w dalszym osiąganiu jak najlepszych rezultatów, wsparcie ucznia lub słuchacza w wykorzystaniu stypendium na cele edukacyjne i monitorowanie jego osiągnięć edukacyjnych;
g. Opiekun stypendysty za związane z tą funkcją obowiązki może otrzymywać wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej 30% wysokości stypendium ucznia (wg kalkulacji miesięcznej).

	Poddziałanie 10.3.3	Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac
	Poddziałanie 10.3.4	Podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kwalifikacji zawodowych poprzez; a. realizację szkolnych form kształcenia ustawicznego zawodowego albo pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, w tym wymienionych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 622).
11. Typ beneficjenta	Poddziałanie 10.3.1	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
	Poddziałanie 10.3.2	Instytucja Zarządzająca RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego
	Poddziałanie 10.3.3	JST funkcjonujące w ramach Porozumienie gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020
	Poddziałanie 10.3.4	Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 10.3.1	• uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe; • placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego; • gimnazjaliści (w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego); • gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne (wyłącznie dla typu operacji nr 5); • młodociani pracownicy; • szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące realizujące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne kształcące w zawodach artystycznych; • nauczyciele kształcenia zawodowego szkół i placówek oświatowych; • instruktorzy praktycznej nauki zawodu; • nauczyciele wyznaczeni do realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego (wyłącznie dla typu operacji nr 5).
	Poddziałanie 10.3.2	Uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe

	Poddziałanie 10.3.3	• uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe; • placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego; • gimnazjaliści (w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego); • młodociani pracownicy; • szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące realizujące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne kształcące w zawodach artystycznych; • nauczyciele kształcenia zawodowego szkół i placówek oświatowych; • instruktorzy praktycznej nauki zawodu.
	Poddziałanie 10.3.4	• osoby w wieku dorosłym, od 18 r.ż., zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia formalnego, podnoszenia, uzupełniania kwalifikacji lub ich formalnego potwierdzenia;
13. Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 10.3.1	MJWPU
	Poddziałanie 10.3.2	MJWPU
	Poddziałanie 10.3.3	MJWPU oraz m.st. Warszawa
	Poddziałanie 10.3.4	MJWPU
14. Instytucja wdrażająca	Działanie 10.3	Nie dotyczy
15. Kategoria regionu wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 10.3	63 657 488
	Poddziałanie 10.3.1	46 357 488
	Poddziałanie 10.3.2	2 000 000
	Poddziałanie 10.3.3	2 500 000
	Poddziałanie 10.3.4	12 800 000
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w	Poddziałanie 10.3.1	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.2	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.3	Projekty realizowane w ramach ZIT

ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 10.3.4	Nie dotyczy
17. Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 10.3.1	RIT – szczegółowy opis w rozdziale IV.2.4.1
	Poddziałanie 10.3.2	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.3	ZIT – szczegółowy opis rozdziale IV.1.2.1
	Poddziałanie 10.3.4	RIT – szczegółowy opis w IV.2.4.1
18. Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 10.3.1	▪ konkursowy Tryb konkursowy jest trybem podstawowym i stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.
	Poddziałanie 10.3.2	▪ pozakonkursowy W trybie pozakonkursowym będą wybierane projekty wdrożeniowe zgodnie z UP, o kluczowym znaczeniu dla realizacji Programu, polegające na świadczeniu usług edukacji na rzecz ostatecznych odbiorców wsparcia. Projekty wybierane w trybie pozakonkursowym, tak jak projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez Komitet Monitorujący. W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami w zakresie przedmiotów i umiejętności zawodowych. Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków - MJWPU Dla trybu pozakonkursowego nie jest przewidziana procedura odwoławcza.

	Poddziałanie 10.3.3	▪ konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - m.st. Warszawa oraz MJWPU
	Poddziałanie 10.3.4	▪ konkursowy Tryb konkursowy jest trybem podstawowym i stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów - MJWPU
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 10.3	Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.: • pkt. 10 Podziałanie 10.3.2 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Instytucję Zarządzającą RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (tryb pozakonkursowy); • pkt. 21-22 oraz 24-29. W projektach konkursowych limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji Działania 10.3 (włączając *cross-financing*). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródokresowego programu.
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 10.3.	Cross-financing w przedmiotowym działaniu będzie stosowany na poziomie wynikającym z Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO 2014-2020. Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS. Kryteria będą uwzględniać wyniki edukacyjne szkół i premiować szkoły położone na terenach wiejskich.
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Poddziałanie 10.3.1	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że IZ postanowi inaczej. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 10.3.2	Nie dotyczy
	Poddziałanie 10.3.3	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że IZ postanowi inaczej. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.
	Poddziałanie 10.3.4	W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-financingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że IZ postanowi inaczej. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 10.3	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 10.3	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 10.3	W przypadku wsparcia stanowiącego pomoc publiczną i pomoc de minimis, udzielaną w ramach realizacji programu, znajdą zastosowanie właściwe przepisy prawa wspólnotowego i krajowego dotyczące zasad udzielania tej pomocy, obowiązujące w momencie udzielania wsparcia. Szczegółowe informacje na temat możliwych podstaw prawnych, zostaną opublikowane w ramach ogłoszenia o konkursie.
		Ogółem

25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu	Działanie 10.3	Projekty nieobjęte pomocą publiczną – maksymalnie 80% kosztów kwalifikowanych inwestycji.
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		Ogółem
	Poddziałanie 10.3.1	90% = 80% UE + 10% BP (w zakresie realizacji programów kształcenia zawodowego)
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	
	Poddziałanie 10.3.4	
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Poddziałanie 10.3.1	10%
	Poddziałanie 10.3.2	
	Poddziałanie 10.3.3	
	Poddziałanie nr 10.3.4	20%
		Ogółem

28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Działanie 10.3	Minimalna wartość projektu 100 000. Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Ogółem
	Działanie 10.3	Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej/ dokumentacji dotyczącej naboru (projekty pozakonkursowe)
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)		Ogółem
	Działanie 10.3	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 10.3	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 10.3	Nie dotyczy
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 10.3	Nie dotyczy

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II.11. Oś Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Cel szczegółowy 1: Utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia, wysoko wykwalifikowanej kadry, niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WM 2014 - 2020,

Cel szczegółowy 2: Skutecznie działający i użyteczny system informatyczny na potrzeby monitorowania postępów we wdrażaniu i efektywna wymiana doświadczeń, przepływ informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów,

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST, innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie RPO WM 2014 - 2020,

Cel szczegółowy 4: Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WM 2014 - 2020.

3. Syntetyczny opis osi	Nie dotyczy	
4. Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
	EFS	72 991 719
5. Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	

OPIS DZIAŁANIA		
6. Nazwa działania	Działanie 11.1	Plan Działań Pomocy Technicznej RPO WM 2014-2020
7. Cele szczegółowe działania	Działanie 11.1	Celem działania jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz certyfikacji RPO WM 2014-2020 poprzez: 1. zapewnienie adekwatnego potencjału administracyjnego, 2. wsparcie realizacji procesu programowania, zarządzania, wdrażania, ewaluacji oraz certyfikacji RPO WM 2014 - 2020 3. wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, 4. wsparcie procesów informacji i promocji.
8. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 11.1	1. Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w RPO WM 2014 - 2020; 2. Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania RPO WM 2014 - 2020;

		3. Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych; 4. Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy); 5. Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego; 6. Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów.
9. Lista wskaźników produktu	Działanie 11.1	1. Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej; 2. Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy; 3. Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji; 4. Liczba przeprowadzonych ewaluacji; 5. Liczba utworzonych lub dostosowanych systemów informatycznych; 6. Liczba użytkowników systemów informatycznych; 7. Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów; 8. Liczba opracowanych ekspertyz; 9. Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów; 10. Liczba projektów objętych wsparciem (Project pipeline); 11. Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/ serwisu internetowego; 12. Liczba działań informacyjno - promocyjnych o szerokim zasięgu;
10. Typy projektów	Działanie 11.1	1. Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WM 2014-2020; 2. Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych; 3. Szkolenia specjalistyczne pracowników odpowiadające na potrzeby identyfikowane na poziomie RPO WM 2014-2020 (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); 4. Szkolenia indywidualne na podstawie planów szkoleń instytucji; 5. Finansowanie ewaluacji specyficznych dla RPO WM 2014-2020; 6. Wsparcie procesów realizacji RPO WM 2014-2020 (np. wybór i kontrola projektów); 7. Wsparcie potencjału i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie cyklem rozwoju innowacji; 8. Finansowanie narzędzi informatycznych na potrzeby instytucji wdrażania RPO WM 2014-2020; 9. Finansowanie lokalnego systemu informatycznego służącego wdrażaniu RPO WM 2014-2020; 10. Wsparcie funkcjonowania Komitetu Monitorującego, grup roboczych oraz innych ciał dialogu społecznego funkcjonujących na poziomie RPO WM 2014-2020; 11. Wsparcie eksperckie i prawne na potrzeby wdrażania RPO WM 2014-2020; 12. Badania, analizy, statystyki na potrzeby monitorowania i ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji wraz z inteligentną specjalizacją;

		13. Szkolenia specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); 14. Project pipeline; 15. Portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów w RPO WM 2014-2020; 16. Działania informacyjne, promujące możliwości finansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia RPO WM 2014-2020, w tym promujące uruchomienie Programu; 17. Działania informacyjne podejmowane na podstawie strategii komunikacji RPO WM 2014 - 2020, zgodnie z art. 116 Rozporządzenia PE i Rady nr 1303/2013 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych dla RPO WM 2014-2020).
11. Typ beneficjenta	Działanie 11.1	Wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, pełniące rolę IZ/IC/IP
12. Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 11.1	Nie dotyczy
13. Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
14. Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
15. Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)		Region lepiej rozwinięty
	Działanie 11.1	72 991 719
16. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Wsparcie w ramach Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna będzie miało komplementarny charakter wobec : 1. wsparcia w zakresie zwiększenia potencjału administracyjnego i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie osią pierwszą w odniesieniu do zarządzania cyklem rozwoju innowacji, w tym metodologii klasyfikowania i oceny gotowości technologii oraz oceną ryzyka związanego z realizacją projektów innowacyjnych, 2. zapewnienia monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji, obejmującego: a. proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych,

		b. stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS. Za koordynację wsparcia w zakresie pomocy technicznej odpowiada IK UP poprzez krajowy program PO PT 2014-2020. RPO WM 2014 – 2020 ograniczony zostaje jednakże do interwencji regionalnej, projektów realizowanych na terenie i na rzecz województwa mazowieckiego. Dotyczy to działań w zakresie informacji i promocji, wsparcia potencjału beneficjentów funduszy europejskich oraz wsparcia zasobów ludzkich. Koszty operacyjne związane z koordynacją, zarządzaniem i wdrażaniem ZIT miasta st. Warszawy (jako IP), zgodnie z UP, będą współfinansowane ze środków Funduszu Spójności, w ramach OP 2: Potencjał beneficjentów funduszy europejskich PO PT 2014-2020.
17. Instrumenty terytorialne	Działanie 11.1	Nie dotyczy
18. Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 11.1	Z uwagi na specyfikę interwencji oraz beneficjentów określonych podmiotowo w programie, nabory na projekty w ramach osi będą odbywały się w trybie pozakonkursowym. Za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów odpowiedzialny jest Departament UMWM w Warszawie pełniący funkcję IZ.
19. Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
20. Warunki i planowany zakres stosowania *cross-financingu* (%)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
21. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych	Działanie 11.1	Nie dotyczy

jako % wydatków kwalifikowalnych		
22. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Działanie 11.1	Nie dotyczy
23. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 11.1	Na zasadach opisanych w rozdziale 1.3.2.4
24. Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	Działanie 11.1	Nie dotyczy
25. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu		Ogółem
	Działanie 11.1	80%
26. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z		Ogółem
	Działanie 11.1	80%

budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)		
27. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Ogółem
	Działanie 11.1	20%
28. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy
29. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy
30. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)		Ogółem
	Działanie 11.1	Nie dotyczy
31. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 11.1	Nie dotyczy
32. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze	Działanie 11.1	Nie dotyczy

warunki przyznawania		
33. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 11.1	Nie dotyczy

III. Indykatywny plan finansowy

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne				Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE	Wkład EBI
			ogółem	FS	EFRR	EFS	ogółem	ogółem	budżet państwa	budżet jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE		
			a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
			=b+c+d				=f+j	=g+h+i	rewitalizacja +EFS				=a+e		=a-n		=n/a*100%	
OP I		region lepiej rozwinięty	278 217 130		278 217 130		122 577 288	23 974 570	0	500 000	23 474 570	98 602 717	400 794 418		261 524 103	16 693 027	6,00	
działanie 1.1	1a	region lepiej rozwinięty	125 197 709		125 197 709		44 340 855	23 474 570	0	0	23 474 570	20 866 285	169 538 564					
działanie 1.2	1b	region lepiej rozwinięty	153 019 421		153 019 421		78 236 432	500 000	0	500 000		77 736 432	231 255 853					
OP II		region lepiej rozwinięty	153 599 843		153 599 843		67 684 297	25 514 853	0	23 943 498	1 571 355	42 169 444	221 284 140	0%	144 383 853	9 215 990	6,00	
działanie 2.1	2c	region lepiej rozwinięty	153 599 843		153 599 843		67 684 297	25 514 853	0	23 943 498	1 571 355	42 169 444	221 284 140					
poddziałanie 2.1.1	2c	region lepiej rozwinięty	125 708 369		125 708 369		60 711 428	18 541 984	0	16 970 630	1 571 355	42 169 444	186 419 797					
poddziałanie 2.1.2	2c	region lepiej rozwinięty	27 891 474		27 891 474		6 972 869	6 972 869	0	6 972 869	0	0	34 864 343					
OP III		region lepiej rozwinięty	213 369 786		213 369 786		114 777 612	11 615 033	810 944	10 804 089	0	103 162 580	328 147 398	0%	200 567 599	12 802 187	6,00	
działanie 3.1	3a	region lepiej rozwinięty	72 083 927		72 083 927		18 020 982	10 194 881	810 944	9 383 937	0	7 826 101	90 104 909					
poddziałanie 3.1.1	3a	region lepiej rozwinięty	11 579 348		11 579 348		2 894 837	2 894 837	284 954	2 609 883	0	0	14 474 185					
poddziałanie 3.1.2	3a	region lepiej rozwinięty	60 504 579		60 504 579		15 126 145	7 300 044	525 990	6 774 054	0	7 826 101	75 630 724					
działanie 3.2	3b	region lepiej rozwinięty	33 159 967		33 159 967		8 289 992	1 420 152	0	1 420 152	0	6 869 840	41 449 959					
poddziałanie 3.2.1	3b	region lepiej rozwinięty	5 680 606		5 680 606		1 420 152	1 420 152	0	1 420 152	0	0	7 100 758					

poddziałanie 3.2.2	3b	region lepiej rozwinięty	27 479 361		27 479 361		6 869 840	0	0	0	0	6 869 840	34 349 201					
działanie 3.3	3c	region lepiej rozwinięty	108 125 892		108 125 892		88 466 639	0	0	0	0	88 466 639	196 592 531					
OP IV		region lepiej rozwinięty	324 359 153		324 359 153		99 788 691	67 862 271	7 848 787	60 013 484	0	31 926 420	424 147 844	0%	304 897 604	19 461 549	6,00	
działanie 4.1	4a	region lepiej rozwinięty	37 707 260		37 707 260		13 711 731	7 541 452	0	7 541 452	0	6 170 279	51 418 991					
działanie 4.2	4c	region lepiej rozwinięty	78 621 521		78 621 521		34 069 367	13 313 226	2 211 230	11 101 996	0	20 756 141	112 690 888					
działanie 4.3	4e	region lepiej rozwinięty	208 030 372		208 030 372		52 007 593	47 007 593	5 637 557	41 370 036	0	5 000 000	260 037 965					
poddziałanie 4.3.1	4e	region lepiej rozwinięty	111 124 789		111 124 789		27 781 197	22 781 197	2 782 697	19 998 500	0	5 000 000	138 905 986					
poddziałanie 4.3.2	4e	region lepiej rozwinięty	96 905 583		96 905 583		24 226 396	24 226 396	2 854 860	21 371 536	0	0	121 131 979					
OP V		region lepiej rozwinięty	91 442 566		91 442 566		22 860 642	17 756 910	1 004 578	16 322 869	429 463	5 103 731	114 303 208	0%	85 956 012	5 486 554	6,00	
działanie 5.1	5b	region lepiej rozwinięty	29 490 483		29 490 483		7 372 621	7 372 621	0	7 035 121	337 500	0	36 863 104					
działanie 5.2	6a	region lepiej rozwinięty	24 394 487		24 394 487		6 098 622	3 227 287	0	3 227 287	0	2 871 335	30 493 109					
działanie 5.3	6c	region lepiej rozwinięty	35 718 340		35 718 340		8 929 585	6 697 189	1 004 578	5 692 610		2 232 396	44 647 925					
działanie 5.4	6d	region lepiej rozwinięty	1 839 256		1 839 256		459 814	459 814	0	367 851	91 963	0	2 299 070					
OP VI		region lepiej rozwinięty	116 411 947		116 411 947		54 987 083	19 991 264	14 796 596	4 435 554	759 115	34 995 819	171 399 030	0%	109 427 230	6 984 717	6,00	
działanie 6.1	9a	region lepiej rozwinięty	55 684 051		55 684 051		32 904 212	5 568 405	3 410 196	2 158 210	0	27 335 807	88 588 263					
działanie 6.2	9b	region lepiej rozwinięty	60 727 896		60 727 896		22 082 871	14 422 859	11 386 400	2 277 344	759 115	7 660 012	82 810 767					
OP VII		region lepiej rozwinięty	367 285 892		367 285 892		91 821 473	58 228 973	12 991 257	45 237 716	0	33 592 500	459 107 365	0%	345 248 739	22 037 153	6,00	
działanie 7.1	7b	region lepiej rozwinięty	232 915 892		232 915 892		58 228 973	58 228 973	12 991 257	45 237 716	0	0	291 144 865					
działanie 7.2	7d	region lepiej rozwinięty	134 370 000		134 370 000		33 592 500	0	0	0	0	33 592 500	167 962 500					
OP VIII		region lepiej rozwinięty	137 885 055			137 885 055	34 471 264	30 840 052	1 172 224	3 565 334	26 102 494	3 631 211	172 356 319	10%	128 333 009	9 552 046	6,93	
działanie 8.1	8i	region lepiej rozwinięty	104 409 977			104 409 977	26 102 494	26 102 494	0	0	26 102 494	0	130 512 471					
działanie 8.2	8i	region lepiej rozwinięty	6 251 859			6 251 859	1 562 965	1 543 428	1 172 224	371 204	0	19 537	7 814 824					
działanie 8.3	8iv	region lepiej rozwinięty	27 223 219			27 223 219	6 805 805	3 194 131	0	3 194 131	0	3 611 674	34 029 024					
poddziałanie 8.3.1	8iv	region lepiej rozwinięty	14 446 697			14 446 697	3 611 674	0	0	0	0	3 611 674	18 058 371					
poddziałanie 8.3.2	8iv	region lepiej rozwinięty	12 776 522			12 776 522	3 194 131	3 194 131	0	3 194 131	0	0	15 970 653					
OP IX		region lepiej rozwinięty	172 375 061			172 375 061	43 093 765	32 509 117	23 508 391	9 000 726	0	10 584 649	215 468 826	10%	160 433 705	11 941 356	6,93	
działanie 9.1	9i	region lepiej rozwinięty	84 233 041			84 233 041	21 058 260	15 808 501	8 851 103	6 957 398	0	5 249 759	105 291 301					

działanie 9.2	9iv	region lepiej rozwinięty	79 577 765			79 577 765	19 894 441	15 228 154	13 317 687	1 910 467	0	4 666 287	99 472 206					
poddziałanie 9.2.1	9iv	region lepiej rozwinięty	25 650 299			25 650 299	6 412 575	4 877 222	4 292 690	584 533	0	1 535 352	32 062 874					
poddziałanie 9.2.2	9iv	region lepiej rozwinięty	53 927 466			53 927 466	13 481 867	10 350 932	9 024 997	1 325 935	0	3 130 934	67 409 333					
działanie 9.3	9v	region lepiej rozwinięty	8 564 255			8 564 255	2 141 064	1 472 461	1 339 601	132 860	0	668 602	10 705 319					
OP X		region lepiej rozwinięty	161 901 986			161 901 986	40 475 497	35 085 501	22 262 491	12 823 010	0	5 389 996	202 377 483	10%	150 686 157	11 215 829	6,93	
działanie 10.1	10i	region lepiej rozwinięty	78 706 309			78 706 309	19 676 577	18 712 055	11 863 031	6 849 024	0	964 522	98 382 886					
poddziałanie 10.1.1	10i	region lepiej rozwinięty	50 846 410			50 846 410	12 711 603	12 206 826	7 663 840	4 542 986	0	504 776	63 558 013					
poddziałanie 10.1.2	10i	region lepiej rozwinięty	8 423 086			8 423 086	2 105 772	2 105 772	1 269 572	836 199	0	0	10 528 858					
poddziałanie 10.1.3	10i	region lepiej rozwinięty	4 000 000			4 000 000	1 000 000	1 000 000	602 901	397 099	0	0	5 000 000					
poddziałanie 10.1.4	10i	region lepiej rozwinięty	15 436 813			15 436 813	3 859 203	3 399 458	2 326 718	1 072 740	0	459 746	19 296 016					
działanie 10.2	10iii	region lepiej rozwinięty	19 538 189			19 538 189	4 884 547	2 442 274	2 442 274	0	0	2 442 273	24 422 736					
działanie 10.3	10iv	region lepiej rozwinięty	63 657 488			63 657 488	15 914 372	13 931 171	7 957 186	5 973 985	0	1 983 201	79 571 860					
poddziałanie 10.3.1	10iv	region lepiej rozwinięty	46 357 488			46 357 488	11 589 372	10 458 990	5 937 462	4 521 528	0	1 130 382	57 946 860					
poddziałanie 10.3.2	10iv	region lepiej rozwinięty	2 000 000			2 000 000	500 000	500 000	233 494	266 506	0	0	2 500 000					
poddziałanie 10.3.3	10iv	region lepiej rozwinięty	2 500 000			2 500 000	625 000	625 000	291 868	333 132	0	0	3 125 000					
poddziałanie 10.3.4	10iv	region lepiej rozwinięty	12 800 000			12 800 000	3 200 000	2 347 181	1 494 362	852 819	0	852 819	16 000 000					
OP XI		region lepiej rozwinięty	72 991 719			72 991 719	18 247 930	18 247 930		18 247 930	0	0	91 239 649	0%				
działanie 11.1	-----	region lepiej rozwinięty	72 991 719			72 991 719	18 247 930	18 247 930		18 247 930	0	0	91 239 649					

IV. Wymiar terytorialny prowadzonej interwencji

IV.1. Wymiar terytorialny - formy obligatoryjne

IV.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach RPO WM 2014-2020

IV.1.1.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Wdrażanie polityki rewitalizacyjnej na poziomie regionalnym w województwie mazowieckim rozumiane jest jako zespół działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych.

W ramach Programu zaplanowano zintegrowane planowanie i zarządzanie procesami rewitalizacji z zakresu materialno-przestrzennego, społeczno-socjalnego oraz rozwoju gospodarczego, w ramach działań współfinansowanych z EFRR i EFS. Działania te muszą zostać skoncentrowane w zdegradowanych obszarach miejskich, lub w poprzemysłowych, powojskowych, pokolejowych i popegeerowskich obszarach wiejskich, wskazanych w lokalnych programach rewitalizacji.

Zasadą ogólną działań rewitalizacyjnych zaplanowanych w Programie będzie włączenie społeczne. W związku z powyższym działania naprawcze prowadzić będą do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Pozwolą one również na trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. W celu uzyskania najlepszych rozwiązań premiowane będą takie projekty, które zostały wyłonione w konkursach architektonicznych, urbanistycznych lub architektoniczno-urbanistycznych. Podejmowane interwencje przyczynią się również do ograniczania zjawiska eksurbanizacji poprzez podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań będzie zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co się z tym wiąże zwiększone zainteresowanie inwestorów tym obszarem, przy zminimalizowanym stopniu zagrożenia gentryfikacją.

IV.1.1.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i	EFS	12 000 000	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów, w których wsparcie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji
	przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			odbywa się w obiektach, które zostały zrewitalizowane lub są w trakcie rewitalizacji.
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej	EFS	3 500 000	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów, w których wsparcie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się w obiektach, które zostały zrewitalizowane lub są w trakcie rewitalizacji.

IV.1.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach ZIT

IV.1.2.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Politykę terytorialną RPO WM 2014-2020 oparto na realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla m.st. Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego.

Funkcjonowanie ZIT WOF na Mazowszu opiera się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy gmin, położonych w WOF. W skład WOF wchodzi 40 JST, które podpisały porozumienie o współpracy w zakresie realizacji ZIT: Miasto stołeczne Warszawa, a także gminy: Błonie, Brwinów, Czosnów, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jaktorów, Józefów, Karczew, Kobyłka, Konstancin-Jeziorna, Legionowo, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Nadarzyn, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Stare Babice, Sulejówek, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Ząbki, Zielonka, Żyrardów.

Funkcję Lidera ZIT WOF oraz Instytucji Pośredniczącej w systemie wdrażania RPO WM 2014 - 2020 na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz.1146) pełni m.st. Warszawa działające na podstawie *„Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020 z dnia 21 lutego 2014 r.*

Zakres powierzenia zadań związanych z realizacją programu w ramach Strategii ZIT WOF określa pisemne porozumienie pomiędzy IZ RPO WM 2014-2020 a m.st. Warszawą, *reprezentowanym przez Prezydenta m.st. Warszawy „w sprawie powierzenia zadań instytucji pośredniczącej w ramach instrumentu zintegrowane inwestycje terytorialne regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2014-2020”.*

Dokumentem warunkującym realizację ZIT WOF, jest Strategia ZIT WOF 2014-2020+. Dokument ten zawiera m.in. spójny zestaw powiązanych ze sobą działań, a także zasady wyboru projektów dla ZIT, stanowiące podstawę do opracowania szczegółowych kryteriów wyboru projektów ustanawianych przez KM RPO WM 2014-2020.

Celem głównym Strategii ZIT WOF jest: Rozwój i wykorzystanie potencjałów WOF ZIT poprzez integrację obszaru i budowanie jego przewag konkurencyjnych zgodnie z art. 7 rozporządzenia EFRR.

Na finansowanie ZIT zostanie wydzielona kwota w wysokości min. 165,8 mln euro (7,94% środków RPO WM 2014-2020). W SZOOP wydzielone zostały w odrębne Poddziałania dedykowane mechanizmowi ZIT WOF w osiach priorytetowych zgodnie z tabelą IV.1.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT wojewódzki.

Projekty w ramach ZIT mogą być realizowane w formule konkursowej i pozakonkursowej.

IV.1.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT wojewódzki

Oś priorytetowa	Poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
II	2.1.2 E -usługi dla Mazowsza w ramach ZIT	EFRR	27 891 474	
III	3.1.1 Rozwój MŚP w ramach ZIT	EFRR	11 579 348	
	3.2.1 Modele biznesowe w ramach ZIT	EFRR	5 680 606	
IV	4.3.2 Mobilność miejska w ramach ZIT	EFRR	96 905 583	
VIII	8.3.2 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT	EFS	12 776 522	
X	10.1.2 Edukacja ogólna w ramach ZIT	EFS	8 423 086	
	10.3.3 Doradztwo zawodowe w ramach ZIT	EFS	2 500 000	

IV.1.3 Obszary wiejskie

IV.1.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Uzupełnieniem podejścia terytorialnego w Programie będą preferencje punktowe w wybranych działaniach dla obszarów wiejskich, na które łącznie przeznaczone zostanie min. 11% alokacji Programu. Co do zasady w ramach osi priorytetowych nie przewidziano alokacji dedykowanych wyłącznie obszarom wiejskim, ale jedynie działania w ramach których przewidziano preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich lub których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich. Jako podstawa przyznania preferencji służy analiza potrzeb terytorium, którego dotyczy dany obszar wsparcia oraz osiągnięcie wyznaczonych w tym zakresie celów.

Założeniem interwencji EFRR na ternach wiejskich jest uzupełnienie infrastruktury służącej ich rozwojowi oraz poprawę dostępu i jakości usług. Założeniem interwencji EFS na ternach wiejskich jest

rozwiązywanie konkretnych problemów poszczególnych grup docelowych, a co za tym idzie, kierowanie interwencji bezpośrednio do osób, których one dotyczą.

Wzrost poziomu aktywności zawodowej mieszkańców wsi i małych miast bez konieczności emigracji związany jest z rozwojem lokalnych i regionalnych ośrodków, rozwojem poza rolniczej przedsiębiorczości, ale także poprawą dostępności komunikacyjnych lokalnych i regionalnych rynków pracy.

Szczegółowe wyjaśnienie podejścia terytorialnego w wybranych Osiach Priorytetowych

W VIII Osi Priorytetowej, w przypadku Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, na podstawie statystyk publicznych[70] można dokonać założenia, iż odbiorcami planowanej interwencji w znaczącej większości będą mieszkańcy obszarów wiejskich i powyższe nie wymaga definiowania dodatkowego skwantyfikowanego kryterium wyboru projektów. Ponadto w przypadku ustanowienia kryterium, które musiałoby być jednakowe dla wszystkich beneficjentów w naborze, mogłoby przyczynić się do dyskryminowania bezrobotnych w powiatach o wyższym udziale bezrobotnych pochodzących z obszarów miejskich i sztucznym ograniczeniu grupy docelowej, a nawet niemożliwością prawidłowego zrealizowania projektu.

Lata	Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi		Odsetek ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi
		w tym kobiet	
2010	105 153	50 209	47,0%
2011	108 992	53 602	49,2%
2012	118 669	55 651	46,9%
2013	122 458	56 873	46,4%
2014	107 807	51 009	43,2%
razem	563 079	216 335	
średniorocznie dla badanego okresu.	**140 770**	**54 084**	**46,5%**

Ponadto z danych na koniec grudnia 2014 r. wynika, że bezrobotni zamieszkali na wsi przeważali w 29 z 42 powiatów, a w 13 powiatach stanowili 70,0% i więcej. Poza miastami na prawach powiatu udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się od 34,7% w powiecie otwockim do 96,8% w powiecie siedleckim.

Z uwagi na fakt, iż planowana kwota alokacji dedykowanej do obszarów wiejskich w Działaniu 8.1 (wynosząca 12 267 040 euro) stanowi ok. 12% alokacji środków na przedmiotowe Działanie, IZ będzie na bieżąco monitorować publikowane przez WUP raporty dotyczące rynku pracy na Mazowszu i

[70] http://wupwarszawa.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/raporty-roczne-i-polroczne

podejmować środki zaradcze w przypadku zmiany trendu struktury udziału bezrobotnych z obszarów wiejskich.

W IX Osi Priorytetowej nie zastosowano wprawdzie preferencji dla obszarów wiejskich, natomiast jest wyraźna preferencja punktowa (15) dla obszarów (gmin) o najwyższym wskaźniku ubóstwa i wykluczenia społecznego. Statystyki pokazują, że problem ubóstwa i wykluczenia społecznego i największy wskaźnik ubóstwa dotyczą przede wszystkim obszarów wiejskich. Można więc założyć, że preferowanie projektów realizowanych w gminach o najwyższym wskaźniku ubóstwa pozwoli na zrealizowanie założeń RPO dotyczących alokacji dla obszarów wiejskich. Ewentualna zmiana preferencji, tzn. ich rozszerzenie o preferencje punktowe (lub wydzielenie alokacji) dla obszarów wiejskich można będzie zastosować po ocenie wyników realizacji projektów realizowanych w ramach pierwszych konkursów.

W Osi Priorytetowej X, w ramach Podziałania 10.1.3 w trybie pozakonkursowym przewidziano m.in. 75% stypendiów dla uczniów z obszarów wiejskich. Założenie uzasadnione jest udziałem uczniów z obszarów wiejskich w projekcie *Regionalny program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych* (9.1.3 PO KL) w latach 2009-2015.

IV.1.3.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty realizowane na obszarach wiejskich lub projekty, których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich lub realizowana infrastruktura obejmuje obszary wiejskie

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
II	2.1 E-usługi	EFRR	4 441 878	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich
V	5.1 Dostosowanie do zmian klimatu	EFRR	7 786 637	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych przez OSP na terenach wiejskich. Na późniejszym etapie wsparcie poprzez dodatkowe punkty dla obszarów wiejskich będzie dotyczyło wyposażenia w system wczesnego ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami.
VIII	8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP	EFS	12 267 040	Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na obszarach wiejskich wspieranych w ramach przedmiotowego Działania.

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie		Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		EFS	12 331 036	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na obszarach (w gminach) o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej		EFS	1 253 738	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na obszarach (w gminach) o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W przypadku ekonomii społecznej preferencja została zastosowana w ten sposób, że subregiony województwa o najwyższym wskaźniku ubóstwa otrzymają na realizacje określonych wskaźników większą alokację.
X	10.1 Edukacja ogólna i przedszkolna	10.1.3	EFS	10 288 896	Udział osób z obszarów wiejskich w ogóle wspieranych w ramach poddziałania - założono m.in. 75% stypendiów dla uczniów z obszarów wiejskich.
		10.1.1, 10.1.2, 10.1.4			Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich w zakresie: • objęcie wsparciem dzieci dotychczas nieuczestniczących w edukacji przedszkolnej wyłącznie z obszarów wiejskich. • związanym z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych realizowane na obszarach wiejskich (silniejsza koncentracja środków na szkołach i placówkach na obszarach cechujących się największymi potrzebami w zakresie edukacji jest niezbędna w kontekście zróżnicowań wewnątrz regionalnych i potrzeby osiągnięcia większej spójności społeczno-gospodarczej).

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
	10.3 Doskonalenie zawodowe	EFS	8 952 962	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w zakresie doskonalenia zawodowego osób zamieszkujących obszary wiejskie.

IV.2. Wymiar terytorialny - formy fakultatywne

IV.2.1. RLKS

Opis dotyczący RLKS znajduje się w rozdziale 4.1.ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, przy czym należy zauważyć, że w ramach Programu nie będzie stosowany instrument RLKS w formule bezpośredniej.

IV.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju innych obszarów miejskich niż obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (w tym ZIT, instrumenty spełniające kryteria art. 36 rozporządzenia ogólnego oraz art. 7 rozporządzenia EFRR)

IV.2.2.1.Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Nie dotyczy

IV.2.2.2 Alokacja i wkład krajowy

Nie dotyczy

IV.2.3 Wsparcie ZIT poza zintegrowanymi przedsięwzięciami z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (instrumenty spełniające kryteria art. 36 rozporządzenia ogólnego inne niż obszary miejskie)

IV.2.3.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Nie dotyczy

IV.2.3.2 Alokacja i wkład krajowy

Nie dotyczy

IV.2.4 Inne instrumenty terytorialne

IV.2.4.1 Krótki opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Uzupełnieniem podejścia terytorialnego będą:

- Wsparcie regionalnych OSI problemowych poprzez regionalne inwestycje terytorialne (RIT) dla 5 subregionów (NTS 3): ciechanowskiego, płockiego, ostrołęckiego, siedleckiego i radomskiego poprzez preferencje lub konkursy dedykowane.
- Preferencje dla projektów partnerskich bez ograniczenia terytorialnego i tematycznego.

Regionalne inwestycje terytorialne

Wsparcie regionalnych OSI problemowych poprzez regionalne inwestycje terytorialne (RIT) to mechanizm stworzony przez Samorząd Województwa Mazowieckiego skierowany do 5 subregionów (NTS 3): ciechanowskiego, płockiego, ostrołęckiego, siedleckiego i radomskiego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach ZWM zastrzega sobie prawo do rozszerzenia obszaru objętego RIT.

Mechanizm ten realizuje politykę rozwoju opisaną w SRWM do 2030 r., mającą na celu wsparcie OSI ostrołęcko-siedleckiego, płocko-ciechanowskiego oraz radomskiego, które zostały określone w SRWM jako problemowe.

Ponadto jego założenia są zgodne z zamieszczonym w SRWM kierunkiem działań „Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych podregionach" i pozwoli na realizacje działania 14.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej zapóźnionych podregionów do ośrodków regionalnych i subregionalnych.

Liderami prowadzonych prac są miasta regionalne (Płock i Radom) i subregionalne (Ciechanów, Ostrołęka i Siedlce), które koordynują przygotowanie planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi, na których będą realizowane regionalne inwestycje terytorialne. Podejście takie wpłynie na wzmocnienie relacji małych miast oraz obszarów wiejskich z miastami stanowiącymi regionalne i subregionalne centra rozwoju na OSI problemowych. Natomiast umowy na realizacje projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi mogą być podpisywane przez partnerów RIT.

Podstawą realizacji RIT jest współpraca JST. Samorządy realizujące RIT są zobligowane do zawiązania dowolnej formy partnerstwa. Podstawą partnerstwa RIT ma być odpowiedź na wspólne wyzwania i cele rozwojowe, zidentyfikowane w subregionach oraz potrzebę wypracowania wspólnej wizji rozwoju. Współpraca partnerów w ramach RIT pozwoli na kompleksowe, spójne, bardziej skoordynowane i skoncentrowane działania prorozwojowe oraz rozwiązywanie problemów lub wykorzystanie potencjałów na obszarze danego subregionu, co przełoży się na poprawę spójności przestrzennej.

Zidentyfikowane projekty powinny mieć jak najszersze oddziaływanie terytorialne i poprawiać integrację przestrzenną np. poprzez wzmocnienie powiązań funkcjonalnych między miastami regionalnymi i subregionalnymi a pozostałymi terenami w danym subregionie, zwiększanie dostępności obszaru oraz zwiększenie dostępności do usług tworząc warunki do jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Partnerstwo stworzone w celu realizacji RIT powinno obejmować jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio zaangażowane w realizacje inwestycji lub takie, na które inwestycje oddziałują.

Wymaga się aby projekty zgłoszone w ramach RIT, miały zintegrowany charakter. Projekty zintegrowane należy rozumieć jako wiązki projektów, które będą realizowane w ramach różnych PI objętych Programem.

Dokumentem warunkującym realizację projektów w formule RIT są plany inwestycyjne dla subregionów objętych OSI problemowymi, zawierające:

- diagnozę obszaru, w tym identyfikację potencjałów i problemów rozwojowych;
- projekty wiodące (1-2);
- projekty towarzyszące (1-3), powiązane tematycznie z inwestycją wiodącą;
- plan finansowy i harmonogram czasowy.

Dla każdego z subregionów przewiduje się utworzenie jednego planu inwestycyjnego dla subregionów objętych OSI problemowymi .

Nabór wniosków na projekty wskazane w Planie inwestycyjnym dla subregionów objętych OSI problemowymi, będzie odbywał się w trybie konkursowym. Przewiduje się ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z Planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

Projekty towarzyszące finansowane z EFS będą promowane przyznaniem dodatkowych punktów podczas oceny wniosków projektowych.

Projekty wybierane w konkursie ogłaszanym dla RIT, tak jak pozostałe projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez KM.

Ostateczne kwoty przekazane na finansowanie projektów wiodących RIT będą zależeć od rodzaju i jakości zaproponowanych w planach inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi inwestycji, w tym przede wszystkim od ich zasięgu oddziaływania oraz od wpływu na wskaźniki realizacji celów Programu.

Weryfikacja Planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi pod względem formalnym zostanie przeprowadzona przez IZ. Projekty zaproponowane do realizacji muszą w całości wpisywać się w założenia RPO WM 2014-2020. Ocenę merytoryczną inwestycji przeprowadzą eksperci z Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie lub inni eksperci wskazani przez

IZ RPO WM 2014-2020. Ostateczna decyzja o przyjęciu Planu inwestycyjnego dla subregionów objętych OSI problemowymi do realizacji należy do ZWM. Warunkiem uruchomienia mechanizmu nie jest przyjęcie do realizacji wszystkich planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

RIT stanowi jeden z mechanizmów podejścia terytorialnego oraz wsparcia projektów realizowanych w formule partnerstwa. Komplementarnym mechanizmem są projekty partnerskie premiowane na etapie konkursów. Projekty partnerskie nie mają ograniczenia terytorialnego, tematycznego oraz ustalonego maksymalnego poziomu alokacji w Programie.

Projekty partnerskie

W ramach zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego realizowany będzie ponadto mechanizm - projekty partnerskie. Celem projektów partnerskich jest włączenie lokalnych społeczności skupionych m.in. wokół organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego - tym LGD (które mogą być jednym z ogniw uczestniczących w partnerstwie; lider lub partner) w proces podejmowania inicjatywy stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy, poprzez zawiązywanie partnerstw na rzecz osiągnięcia zidentyfikowanych celów. Realizacja projektów w partnerstwie umożliwi partycypację społecznościom lokalnym w inicjowaniu i realizacji działań rozwojowych. Zapewnia także zaangażowanie ich potencjału w kreowanie mechanizmów rozwojowych w sposób komplementarny z przyjętymi kierunkami rozwoju w lokalnych dokumentach strategicznych i co ważniejsze wzmacnia rolę i współodpowiedzialność obywateli reprezentowanych przez szeroko rozumiane środowisko organizacji społecznych i pozarządowych za procesy rozwojowe.

Nie zakłada się formalnego wymogu udziału w partnerstwie jednostek sektora finansów publicznych. Jednak realizowane projekty w ramach niniejszego mechanizmu, muszą wpisywać się w strategiczne założenia rozwojowe lokalne lub regionalne. Muszą one być również komplementarne do celów Strategii Europa 2020, UP i zapisów Programu.

Zaproponowane rozwiązanie osadza w przestrzeni identyfikowane przez społeczność lokalną problemy, m.in. do lokalnych dokumentów strategicznych i zapewnia zgodność z kierunkami rozwoju inicjowanego przez władze lokalne. Ponadto pozwoli na wypracowanie ścieżki porozumienia wśród podmiotów funkcjonujących na danym obszarze.

Realizacja przedsięwzięć w formule partnerstwa adresowana jest zarówno do organizacji pozarządowych (społecznych), jak i samorządów lokalnych (z zastrzeżeniem, iż ich udział z formalnego punktu widzenia nie jest wymagany). Pozwala na kontynuowanie i rozwijanie dobrych praktyk wypracowanych w poprzednich latach oraz promuje współpracę ponadgminną. Mechanizm premiujący projekty partnerskie został przewidziany przede wszystkim w osiach współfinansowanych z EFS, ale także EFRR.

Doprecyzowanie zapisów dotyczących projektów partnerskich zostanie dokonane w SZOOP dla RPO WM 2014-2020. Do ich opracowania zostaną włączeni reprezentanci organizacji pozarządowych i LGD skupionych wokół Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Mechanizm – projekty partnerskie stanowi jeden z elementów podejścia terytorialnego w regionie wprowadzonych do RPO WM 2014-2020. Będzie on realizowany poprzez premiowanie tego typu projektów dodatkowymi punktami na etapie konkursów, bez ograniczenia terytorialnego i tematycznego oraz bez ustalania maksymalnego poziomu alokacji w Programie na projekty partnerskie. Podstawą tego mechanizmu jest włączenie lokalnych społeczności w kreowanie rozwoju. W związku z zastosowaniem w Programie opisanej powyżej szerokiej formuły, nie zaplanowano w nim zastosowania mechanizmu RLKS.

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Metoda preferencji projektów realizowanych w Partnerstwie
II	2.1 E-usługi	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie
V	5.1 Dostosowanie do zmian klimatu	EFRR	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych w partnerstwie w ramach typów interwencji: • systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi; • rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych;
IX	9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	EFS	Preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie dodatkowymi punktami w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych poprzez: (każde z wymienionych 5 punktów) • partnerstwo jednostek samorządu terytorialnego z jednostkami spoza sektora finansów publicznych, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej i przedsiębiorcami, • partnerstwo wielosektorowym o charakterze podmiotowym (sektory: społeczny, prywatny, publiczny/rząd i samorząd/partnerstwo samorządów różnych szczebli), przedmiotowym (sektory różnych polityk publicznych) lub w partnerstwie sieciowym (podmiotów tożsamych ze względu na rodzaj ich działalności), • partnerstwo z udziałem jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli.
	9.3 Rozwój ekonomii społecznej	EFS	Beneficjentami wsparcia będą OWES, które mogą zawierać partnerstwa w celu realizacji projektu.

IV.2.4.2 Alokacja i wkład krajowy

Do uzupełnienia w kolejnym etapie prac.

V. Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji RPO WM 2014-2020

V.1. Wykaz dokumentów krajowych i unijnych

V.1.1. Wykaz rozporządzeń, decyzji i komunikatów UE

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006,

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/200,

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, EURATOM) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002,

- Rozporządzenie delegowane KE (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego,

- Rozporządzenie delegowane KE (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych,

- Rozporządzenie wykonawcze KE nr 184/2014 z dnia 25 lutego 2014 ustanawiające, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, warunki mające zastosowanie do systemu elektronicznej wymiany danych między państwami członkowskimi a

Komisją oraz przyjmujące, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna" , klasyfikację kategorii interwencji dla wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna",

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych,

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające zasady, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w odniesieniu do wzoru dla programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna" w odniesieniu do wzoru dla programów EWT w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna",

- Rozporządzenie wykonawcze KE nr 1011/2014 ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzorów służących do przekazywania Komisji określonych informacji oraz szczegółowe przepisy dotyczące wymiany informacji między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi, certyfikującymi, audytowymi i pośredniczącymi,

- Decyzja wykonawcza KE z 18 lutego 2014 nr 2014/99/EU ustanawiająca wykaz regionów kwalifikujących się do finansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz państw członkowskich kwalifikujących się do finansowania z Funduszu Spójności,

- Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie rocznego podziału między państwa członkowskie zasobów ogólnych przydzielonych na Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" i celu „Europejska współpraca terytorialna", a także rocznego podziału między państwa członkowskie zasobów ze szczególnej alokacji na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi

młodych, wraz z wykazem kwalifikujących się regionów oraz kwotami, które mają zostać przeniesione z alokacji Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych dla każdego państwa członkowskiego do instrumentu „Łącząc Europę" oraz na pomoc najbardziej potrzebującym na okres 2014–2020 (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 2082) (2014/190/UE),

- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 28 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art.107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis.

V.1.2. Wykaz ustaw, rozporządzeń, strategii i innych dokumentów krajowych

- Umowa partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej UE 2014-2020 z dnia 21 maja 2014 r;
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014, poz. 1649);
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2014 poz. 1146);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1240);

V.2. Wykaz wytycznych

V.2.1. Wykaz wytycznych UE

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

V.2.2. Wykaz krajowych wytycznych horyzontalnych[71]

- Wytyczne w zakresie procesu desygnacji na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie informacji i promocji na lata 2014-2020 programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowo poniesionych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności w perspektywie finansowej na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w programach operacyjnych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020;

[71] W rozumieniu art. 5 ustawy wdrożeniowej.

- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych, w tym określenia katalogu wskaźników kluczowych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie systemu ewaluacji polityki spójności oraz realizacji ewaluacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie przeglądu i renegocjacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie wyboru przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków EFS na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020;
- Wytyczne horyzontalne w zakresie realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze adaptacyjności na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS i EFRR w obszarze włączenia społecznego na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie ochrony danych osobowych w ramach realizacji programów dotyczących polityki spójności oraz międzynarodowych programów współpracy finansowanych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020; *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. *w przygotowaniu*
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020.

V.3. Wykaz wytycznych programowych

Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac

VI. Załączniki

VI.1. Załącznik 1 do SZOOP

Tabela transpozycji PI na działania/ poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych

Oś Priorytetowa	Nr Działania	Nazwa Działania	Nr Poddziałania	Nazwa Poddziałania	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
I Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	**1.1**	Działalność badawczo - rozwojowa jednostek naukowych			1 Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	**1a** Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
	1.2	Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw				**1b** Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
II Wzrost e-potencjału Mazowsza	**2.1**	E-usługi	**2.1.1**	E -usługi dla Mazowsza	2 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych	**2c** Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia
			2.1.2	E -usługi dla Mazowsza w ramach ZIT		
III Rozwój potencjału	**3.1**	Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu	**3.1.1**	Rozwój MŚP w ramach ZIT	3 Wzmacnianie konkurencyjności	**3a** Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania

Oś Priorytetowa	Nr Działania	Nazwa Działania	Nr Poddziałania	Nazwa Poddziałania	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
innowacyjnego i przedsiębiorczości			**3.1.2**	Rozwój MŚP	małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)	nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
	3.2	Internacjonalizacja MŚP	**3.2.1**	Modele biznesowe w ramach ZIT		**3b** Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
			3.2.2	Modele biznesowe		
	3.3	Innowacje w MŚP	**3.3**			**3c** Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	**4.1**	Odnawialne źródła energii (OZE)			4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	**4a** Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
	4.2	Efektywność energetyczna				**4c** Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
	4.3	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza	**4.3.1**	Ograniczanie niskiej emisji i rozwój mobilności miejskiej		**4e** Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatyczne
			4.3.2	Mobilność miejska w ramach ZIT		
V Gospodarka przyjazna środowisku	**5.1**	Dostosowanie do zmian klimatu			5 Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	**5b** Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami
	5.2	Gospodarka odpadami			6 Zachowanie i ochrona i środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego	**6a** Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

Oś Priorytetowa	Nr Działania	Nazwa Działania	Nr Poddziałania	Nazwa Poddziałania	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
	5.3	Dziedzictwo kulturowe			gospodarowania zasobami	**6c** Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
	5.4	Ochrona bioróżnorodności				**6d** Ochrona i przywrócenie bioróżnorodności, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie systemów ochrony ekosystemów, w tym programu NATURA 2000 oraz zielonej infrastruktury
VI Jakość życia	**6.1**	Infrastruktura zdrowotna			9 Promowanie włączenia społecznego oraz walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	**9a** Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych,
	6.2	Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych				**9b** Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich
VII Rozwój regionalnego systemu transportowego	**7.1**	Transport drogowy			7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	**7b** Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
	7.2	Transport kolejowy				**7d** rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu
VIII Rynek pracy	**8.1**	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP			8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników	**8i** Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników
	8.2	Aktywizacja zawodowa osób poszukujących				

Oś Priorytetowa	Nr Działania	Nazwa Działania	Nr Poddziałania	Nazwa Poddziałania	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
		pracy biernych zawodowo				
	8.3	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	**8.3.1**	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej		**8iv** Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
			8.3.2	Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT		
IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	**9.1**	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			9 Promowanie włączenia społecznego oraz walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	**9i** Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności
	9.2	Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej	**9.2.1**	Zwiększenie dostępności usług społecznych		**9iv** Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
			9.2.2	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych		
	9.3	Rozwój ekonomii społecznej				**9v** Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych
X Edukacja dla rozwoju regionu	**10.1**	Edukacja ogólna i przedszkolna	**10.1.1.**	Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych)	10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	**10i** Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego
			10.1.2	Edukacja ogólna w ramach ZIT		
			10.1.3	Programy stypendialne		
			10.1.4	Edukacja przedszkolna		

Oś Priorytetowa	Nr Działania	Nazwa Działania	Nr Poddziałania	Nazwa Poddziałania	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
	10.2	Kompetencje kluczowe osób dorosłych				**10iii** Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakoś
	10.3	Doskonalenie zawodowe	**10.3.1**	Doskonalenie zawodowe uczniów		**10iv** Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy p
			10.3.2	Programy stypendialne		
			10.3.3	Doradztwo zawodowe w ramach ZIT		
			10.3.4	Kształcenie i doskonalenie zawodowe osób dorosłych		
XI Pomoc Techniczna	**11.1**	Pomoc Techniczna		Pomoc Techniczna	Nie dotyczy	Pomoc Techniczna

VI.2. Załącznik 2 do SZOOP

Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa [74]	Rok bazowy[75]	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Oś Priorytetowa I Badania i innowacje w nauce oraz gospodarce						
Działanie 1.1	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	EPC	-	-	200	SL2014
Działanie 1.2	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach	EPC	-	-	300	SL2014
Oś Priorytetowa II Wzrost e-potencjału Mazowsza						
Działanie 2.1						
Poddziałanie 2.1.1	Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych	szt.	-	-	28	SL2014
Poddziałanie 2.1.2	Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych	szt.	-	-	22	SL2014
Oś Priorytetowa III Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości						
Działanie 3.1						

[72] IZ w SZOOP wybiera adekwatne wskaźniki produktu z WLWK oraz wskaźniki specyficzne, jeśli brak odpowiednich wskaźników produktu z WLWK. IZ ma również - w uzasadnionych przypadkach -możliwość zastosowania w SZOOP wskaźników agregujących wskaźniki produktu z WLWK. W przypadku EFS IZ wybiera wszystkie wskaźniki rezultatu bezpośredniego określone w PO zgodnie z WLWK. Ponadto IZ ma możliwość zaproponowania w SZOOP wskaźników specyficznych (tj. spoza programu i WLWK).

[73] Należy umieścić w tabeli również wspólne wskaźniki (*output common indicators*) wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 281) oraz z rozporządzenia 1301/2013, które w WLWK zakwalifikowane zostały jako rezultaty bezpośrednie. W przypadku EFS nie należy umieszczać w tabeli wspólnych wskaźników (*common output indactors*) z rozporządzenia 1304/2013, które nie są określone w PO.

[74] Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

[75] Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa [74]	Rok bazowy[75]	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Poddziałanie 3.1.1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	-	-	32	SL2014
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	-	-	175	SL2014
Poddziałanie 3.1.2	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	-	-	58	SL2014
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	-	-	325	SL2014
	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.	-	-	92	SL2014
Działanie 3.2						
Poddziałanie 3.2.1	Brak	-	-	-	-	-
Poddziałanie 3.2.2	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.	-	-	350	SL2014
Działanie 3.3[76]	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	-	-	160	SL2014

[76] Dane dot. wartości docelowych wskaźników są inne niż w RPO WM 2013-2020, ale uwzględniają wyniki raportu „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020". Wartości docelowe wskaźników w RPO WM 2014-2020 zostaną zaktualizowane w oparciu o ww. analizę ex-ante.

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
Oś Priorytetowa IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną						
Działanie 4.1	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	-	-	30	SL2014
	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO_2	-	-	40 000	SL2014
Działanie 4.2	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO_2	-	-	54 400	SL2014
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	-	-	82 000 000	SL2014
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	-	-	8 000	SL2014
Działanie 4.3						
Poddziałanie 4.3.1	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	-	-	133 000	SL2014
	Powierzchnia podlegająca zmianie sposobu ogrzewania	m2	-	-	350 000	SL2014
	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO_2	-	-	9 600	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
Poddziałanie 4.3.2	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	-	-	133 000	SL2014
Oś Priorytetowa V Gospodarka przyjazna środowisku						
Działanie 5.1	Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej	osoby	-	-	24 000	SL2014
	Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przed pożarami lasów	osoby	-	-	30 000	SL2014
Działanie 5.2	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów	Mg/rok	-	-	11 000	SL2014
	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów	Mg/rok	-	-	216 000	SL2014
	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	osoby	-	-	1 600 000	SL2014
Działanie 5.3	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny/rok	-	-	30 000	SL2014
Działanie 5.4	Liczba wprowadzonych ponownie do środowiska (reintrodukowanych) młodych osobników chronionych gatunków fauny	szt.	-	-	9000	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]							
	Nazwa wskaźnika		Jednostka miary	Wartość bazowa [74]	Rok bazowy[75]	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Oś Priorytetowa VI Jakość życia							
Działanie 6.1	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi		osoby	-	-	185 000	SL2014
Działanie 6.2	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach		szt.	-	-	33	SL2014
Oś Priorytetowa VII Rozwój regionalnego systemu transportowego							
Działanie 7.1	brak						
Działanie 7.2	brak						
Oś Priorytetowa VIII Rynek pracy							
Działanie 8.1	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby	66%	2013	66%	SL2014
		Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie		66%	2013	66%	SL2014
	Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)		osoby	55%	2013	55%	SL2014
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby	12%	2013	12%	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]							
	Nazwa wskaźnika		Jednostka miary	Wartość bazowa [74]	Rok bazowy[75]	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
	opuszczeniu programu	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie		12%	2013	12%	SL2014
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie		10%	2013	10%	SL2014
	Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)		osoby	38%	2013	38%	SL2014
	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej		szt.	22 383	2013	9 109	SL2014
Działanie 8.2	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby	31%	2013	31%	SL2014
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby	6%	2013	6%	SL2014
Działanie 8.3							
Poddziałanie 8.3.1	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu		osoby	80%	2014	80%	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	osoby	70%	2014	70%	SL2014
Poddziałanie 8.3.2	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	osoby	80%	2014	80%	SL2014
	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	osoby	70%	2014	70%	SL2014
Oś Priorytetowa IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem						
Działanie 9.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	20%	2014	22%	SL2014
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	56%	2014	56%	SL2014
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	26%	2014	30%	SL2014
Działanie 9.2						
Poddziałanie 9.2.1	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0%	2014	80%	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoby	56%	2014	58%	SL2014
Poddziałanie 9.2.2	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0	2014	30	SL2014
Działanie 9.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	38%	2014	38%	SL2014
	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	440	2014	687	SL2014
Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu						
Działanie 10.1						
Poddziałanie 10.1.1	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	90%	2014	90%	SL2014
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	90%	2014	90%	SL2014
	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	94%	2014	97%	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	91%	2014	91%	SL2014
Poddziałanie 10.1.2	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	94%	2014	97%	SL2014
Poddziałanie 10.1.3	Brak	-	-	-	-	-
Poddziałanie 10.1.4	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.	osoby	86%	2014	86%	SL2014
Działanie 10.2	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	56%	2014	59%	SL2014
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	40%	2014	45%	SL2014
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	66%	2014	68%	SL2014
Działanie 10.3						
Poddziałanie 10.3.1	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	80%	2014	80%	SL2014

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO [72] [73]						
	Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa [74]**	**Rok bazowy[75]**	**Szacowana wartość docelowa (2023)**	**Źródło**
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.	80%	2014	80%	SL2014
Poddziałanie 10.3.2	Brak	-	-	-	-	-
Poddziałanie 10.3.3	Brak	-	-	-	-	-
Poddziałanie 10.3.4	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	osoby	79%	2014	85%	SL2014
Oś Priorytetowa XI Pomoc Techniczna						
Działanie 11.1	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w RPO WM	%	5,32	2013	5,0	SL2014
	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania RPO WM	szt.	2	2013	3	SL2014
	Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych	%	77	2013	50	SL2014
	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	liczba dni	335	2013	285	SL2014
	Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego	skala 1-5	2,04	2013	4,0	SL2014
	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	skala 1-5	4,59	2013	4,6	SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Oś Priorytetowa I Badania i innowacje w nauce oraz gospodarce							
Działanie 1.1	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	-			5	SL2014
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju	EUR	-			31 300 000	SL2014
Działanie 1.2	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	13 897 000			125 200 000	SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	-			260	SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	-			260	SL2014
	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	przedsiębiorstwa	-			40	SL2014
Oś Priorytetowa II Wzrost e-potencjału Mazowsza							
Działanie 2.1							
Poddziałanie 2.1.1	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	-			5	SL2014

[77] Zgodnie z WLWK oraz wskaźniki specyficzne dla PO jeśli brak odpowiednich wskaźników z WLWK.
[78] Dotyczy wskaźników zaliczonych do ram wykonania
[79] Podział na kobiety i mężczyzn dotyczy tylko działań finansowanych z PI 8i z EFS
[80] Podział na kobiety i mężczyzn dotyczy tylko działań finansowanych z PI 8i z EFS

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	szt.	24	159			SL2014
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	szt.	-	100			SL2014
Poddziałanie 2.1.2	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	-	20			SL2014
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	szt.	-	41			SL2014
Oś Priorytetowa III Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości							
Działanie 3.1							
Poddziałanie 3.1.1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	-	359[81]			SL2014
Poddziałanie 3.1.2	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	297	2270			SL2014

[81] wartość docelowa wskaźnika uzależniona będzie od uzgodnień z KE i zostanie wpisana niezwłocznie po otrzymaniu akceptacji ze strony KE

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	-	2270			SL2014
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	-	641			SL2014
Działanie 3.2							
Poddziałanie 3.2.1	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.	-	5			SL2014
Poddziałanie 3.2.2	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	-	350			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	-	350			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	przedsiębiorstwa	-	350			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	przedsiębiorstwa	-	350			SL2014
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	-	22 500 000			SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Działanie 3.3[82]	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	190	1425			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy	przedsiębiorstwa	-	1425			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	-	55			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach sektora strategii inteligentnej specjalizacji	przedsiębiorstwa	-	55			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku	przedsiębiorstwa	-	55			SL2014
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	-	40 000 000			SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	przedsiębiorstwa	-	1100			SL2014

[82] Dane dot. wartości docelowych wskaźników są inne niż w RPO WM 2013-2020, ale uwzględniają wyniki raportu „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020". Wartości docelowe wskaźników w RPO WM 2014-2020 zostaną zaktualizowane w oparciu o ww. analizę ex-ante.

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	EUR	-			48 000 000	SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	-			270	SL2014
Oś Priorytetowa IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną							
Działanie 4.1	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	-			5 200	SL2014
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	-			6	SL2014
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	przedsiębiorstwa	-			12	SL2014
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	EUR	-			2 300 000	SL2014
Działanie 4.2	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	gospodarstwa domowe	-			5 500	SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	33			300	SL2014
	Moc zainstalowana energii elektrycznej i cieplnej	MW	-			9	SL2014
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji	szt.	-			9	SL2014
Działanie 4.3							
Poddziałanie 4.3.1	Długość ścieżek rowerowych	km	2			14	SL2014
	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	0			9	SL2014
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	-			950	SL2014
	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	-			10	SL2014
	Długość sieci ciepłowniczej	km	-			19	SL2014
	Powierzchnia podlegająca zmianie sposobu ogrzewania	m2	-			350 000	SL2014
	Liczba wymienionych punktów oświetlenia ulicznego	szt.	-			10 000	SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Poddziałanie 4.3.2	Długość ścieżek rowerowych	km	17	136			SL2014
	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	2	9			SL2014
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	-	950			SL2014
Oś Priorytetowa V Gospodarka przyjazna środowisku							
Działanie 5.1	Pojemność obiektów małej retencji	m3	-	300 000			SL2014
	Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania	szt.	-	1000			SL2014
	Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego ratowniczo-gaśniczego	szt.	-	16			SL2014
Działanie 5.2	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	12	109			SL2014
	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	-	1			SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Działanie 5.3	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	3			15	SL2014
	Liczba kulturowych obszarów / miejsc / instytucji kulturalnych udostępnianych dla niepełnosprawnych	szt.	-			15	SL2014
	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	4			30	SL2014
Działanie 5.4	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	-			20	SL2014
Oś Priorytetowa VI Jakość życia							
Działanie 6.1	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	-			12	SL2014
	Liczba urządzeń aparatury medycznej/ sprzętu medycznego zakupionych w programie	szt.	-			1 400	SL2014
	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	3			33	SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Działanie 6.2[83]	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	-		24		SL2014
	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich	szt.	-		50 000		SL2014
Oś Priorytetowa VII Rozwój regionalnego systemu transportowego							
Działanie 7.1	Całkowita długość nowych dróg	km	7,5		66		SL2014
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	-		23		SL2014
Działanie 7.2	Całkowita długość nowych linii kolejowych	km	-		5		SL2014
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	-		65		SL2014
	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	szt.	-		36		SL2014
	Pojemność zakupionych wagonów osobowych	osoby	-		4000		SL2014
Oś Priorytetowa VIII Rynek pracy							

[83] Dane dot. wartości docelowych wskaźników są inne niż w RPO WM 2013-2020, ale uwzględniają wyniki raportu „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020". Wartości docelowe wskaźników w RPO WM 2014-2020 zostaną zaktualizowane w oparciu o ww. analizę ex-ante.

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Działanie 8.1	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby	7 309	10 135	9 355	19 490	SL2014
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w ramach programu	osoby	-	5 347	4 935	10 282	SL2014
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	-	447	413	860	SL2014
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które otrzymały wsparcie w ramach programu	osoby	-	6 993	6 455	13 448	SL2014
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	osoby	-	1 494	1 379	2 873	SL2014
	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	3 382	4 690	4 329	9 019	SL2014
Działanie 8.2	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby	-	881	814	1 695	SL2014
Działanie 8.3							
Poddziałanie 8.3.1	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	osoby	-	731			SL2014
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	-	4 863			SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Poddziałanie 8.3.2	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	-		4 300		SL2014
Oś Priorytetowa IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem							
Działanie 9.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	11 752		31 338		SL2014
	Liczba osób z niepełnosprawościami objętych wsparciem w programie	osoby	-		3 447		SL2014
Działanie 9.2							
Poddziałanie 9.2.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	-		2914		SL2014
Poddziałanie 9.2.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	-		76 885		SL2014
Działanie 9.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	677		1 807		SL2014
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	-		720		SL2014
Oś Priorytetowa X Edukacja dla rozwoju regionu							

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Działanie 10.1							
Poddziałanie 10.1.1	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.				313	SL2014
	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	-			292	SL2014
	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	12 170			32 454	SL2014
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	-			1 633	SL2014
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	-			327	SL2014
Poddziałanie 10.1.2	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	3 035			8 093	SL2014
Poddziałanie 10.1.3	Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium za ponadprzeciętne wyniki w nauce przedmiotów ogólnych	osoby	-			2 563	SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Poddziałanie 10.1.4	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	-	22 355			SL2014
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	-	3 709			SL2014
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	-	531			SL2014
Działanie 10.2	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	4 432	11 819			SL2014
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	-	3 119			SL2014
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	-	16 416			SL2014
Działanie 10.3							
Poddziałanie 10.3.1	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno - zawodowego	szt.	-	696			SL2014
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	4 962	13 232			SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	-	232			SL2014
	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	-	7			SL2014
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	-	1 948			SL2014
Poddziałanie 10.3.2	Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium za ponadprzeciętne wyniki w nauce przedmiotów zawodowych	osoby	-	1 922			SL2014
Poddziałanie 10.3.3	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno - zawodowego	szt.	-	119			SL2014
Poddziałanie 10.3.4	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby	-	4 837			SL2014

WSKAŹNIKI PRODUKTU [77]							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia (2018)[78]	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K[79]	M[80]	Ogółem	
Oś Priorytetowa XI Pomoc Techniczna[84]							
Działanie 11.1	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	-		nd.		SL2014
	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba utworzonych lub dostosowanych systemów informatycznych	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba użytkowników systemów informatycznych	osoby	-		nd.		SL2014
	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	-		nd.		SL2014
	Liczba projektów objętych wsparciem (Project pipeline)	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.	-		nd.		SL2014
	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	-		nd.		SL2014

[84] Rozporządzenie ogólne nie nakłada obowiązku ustalania wartości docelowej dla wskaźników produktu w osiach pomocy technicznej.

VI.3. Załącznik 3 do SZOOP

Kryteria wybory projektów dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP

Ocena kryteriów formalnych, dostępu oraz merytorycznych jest prowadzona w systemie binarnym, zero-jedynkowym – „0-1", gdzie „0" oznacza niespełnienie kryterium, a „1" spełnienie. Wnioski, które nie spełniają kryteriów nie są odrzucane, ale kierowane do uzupełnienia.

Wyjątek od powyższej reguły stanowi:

- kryterium nr 1, którego niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku bez możliwości poprawy.
- kryterium nr 2, którego niespełnienie równoznaczne jest z pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Z uwagi na możliwość poprawy wniosku, przeprowadza się łącznie etap oceny formalnej i merytorycznej oraz weryfikację przy użyciu karty oceny formalnej oraz karty oceny merytorycznej. Pozwala to znacznie skrócić proces oceny oraz zmniejszyć obciążenia administracyjne, zarówno ze strony IP jak i Wnioskodawców.

Kryterium		Definicja (informacja o zasadach oceny)	Opis znaczenia kryterium
Kryteria formalne			
1	Czy projekt opisany we wniosku o dofinansowanie nie został usunięty z wykazu projektów zidentyfikowanych, stanowiącego załącznik do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020?	Weryfikacji podlega czy wnioskodawca jest uprawniony do składania wniosku o dofinansowanie poprzez sprawdzenie, czy projekt opisany we wniosku o dofinansowanie nie został w danym roku kalendarzowym usunięty z wykazu projektów zidentyfikowanych, stanowiącego załącznik do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020.	Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku.
2	Czy wniosek został złożony w odpowiedzi na wezwanie IP?	Weryfikowane będzie, czy wniosek został złożony w odpowiedzi na wezwanie IP i w zgodzie z konkretną informacją o naborze, w tym czy został złożony w odpowiednim terminie i do właściwej instytucji.	Niespełnienie kryterium jest równoznaczne z pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.
3	Czy wniosek został wypełniony zgodnie z instrukcją wypełnienia wniosku?	W ramach kryterium weryfikowane będzie: – czy wniosek został złożony na formularzu wskazanym przez IP;	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie

		– czy Wnioskodawca przygotowując wniosek, zastosował się do wszystkich poleceń wskazanych w instrukcji wypełnienia wniosku; – czy wniosek został złożony w formie wymaganej przez IP (elektroniczna i papierowa); – czy wniosek został wypełniony w języku polskim: Niezastosowanie się do poleceń instrukcji jest równoznaczne z niespełnieniem kryterium.	wskazanym przez IP.
4	Czy wersje wniosku są tożsame?	Weryfikowane będzie, czy wersja papierowa wniosku jest tożsama z wersją elektroniczną. W przypadku gdy wersja papierowa nie jest zgodna z wersją elektroniczną stwierdza się niespełnienie kryterium.[85]	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
5	Czy wniosek w wersji elektronicznej i papierowej jest kompletny?	Weryfikacja polega na sprawdzeniu, czy wniosek w wersji papierowej zawiera wszystkie strony, zgodnie z wersją elektroniczną wniosku. W przypadku braku strony stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
6	Czy wniosek został podpisany przez osoby upoważnione do reprezentacji Wnioskodawcy i opatrzony właściwymi pieczęciami w tym pieczęcią podmiotu?	Weryfikacja kryterium polega na sprawdzeniu zgodności podpisów z danymi osób upoważnionych do reprezentacji Projektodawcy wskazanymi we wniosku. Podpis powinien być czytelny, umożliwiający jednoznaczną identyfikację i opatrzony pieczęcią imienną. W przypadku niezgodności podpisów lub braku podpisu stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
7	Czy projekt jest zgodny z kartą zgłoszenia projektu PUP stanowiącą podstawę ujęcia projektu w Wykazie projektów zidentyfikowanych w ramach trybu pozakonkursowego?	Weryfikacja kryterium polega na sprawdzeniu zgodności informacji przedstawionych we wniosku z kartą zgłoszeniową projektu stanowiącą podstawę ujęcia projektu w Wykazie projektów zidentyfikowanych .	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

[85] Wymóg uzależniony od funkcjonalności LSI. W przypadku obowiązywania tylko i wyłącznie wersji elektronicznej wniosku wymóg zostanie usunięty.

		Kryterium wynika z zapisów ustawy wdrożeniowej oraz projektem Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów.	
8	Czy projekt jest zgodny z zapisami regulaminu naboru?	Weryfikacja kryterium polega na sprawdzeniu zgodności informacji przedstawionych we wniosku z zapisami regulaminu naboru. W przypadku niezgodności stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
9	Czy projekt jest zgodny z politykami horyzontalnymi, prawodawstwem krajowym oraz prawodawstwem wspólnotowym?	Weryfikacja kryterium polega na sprawdzeniu zgodności informacji przedstawionych we wniosku z politykami horyzontalnymi, prawodawstwem krajowym oraz prawodawstwem wspólnotowym w szczególności potwierdzenia występowania pomocy de minimis. W przypadku niezgodności informacji stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
10	Czy projekt spełnia zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami?	Weryfikacja będzie polegała na sprawdzeniu treści wniosku pod kątem realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Wymogiem ubiegania się o środki EFS jest realizowanie zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Nie przewiduje się projektów neutralnych pod tym kątem. W przypadku braku zgodności projektu z zasadą stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
11	Czy projekt spełnia zasadę równości szans kobiet i mężczyzn? Kryterium weryfikowane pod względem zgodności wniosku ze standardem minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS?	Weryfikacja polega na sprawdzeniu treści wniosku pod kątem zgodności z pytaniami standardu minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS. Ocena jest zgodna z obowiązującymi na dzień ogłoszenia konkursu wytycznymi ministra	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

		właściwego ds. rozwoju regionalnego w tym zakresie. Projekt musi otrzymać minimum 2 pkt. za spełnienie 5 kryteriów określonych w ww. standardzie minimum. W przypadku braku zgodności projektu z zasadą stwierdza się niespełnienie kryterium.	
12	Czy wydatki przewidziane w projekcie nie są współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych?	Weryfikacja kryterium następuje na podstawie oświadczenia Projektodawcy. W przypadku niezłożenia oświadczenia stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
13	Czy poziom kosztów pośrednich nie przekracza poziomu równego 3% kwoty przyznanej ze środków będących w dyspozycji samorządu województwa?	Weryfikacja polega na sprawdzeniu, czy poziom kosztów pośrednich w projekcie nie przekracza wartości 3% kwoty przyznanej ze środków będących w dyspozycji samorządu województwa. W przypadku przekroczenia limitu kosztów pośrednich stwierdza się niespełnienie kryterium.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
14	Czy projekt realizuje wybrany cel szczegółowy RPO WM 2014-2020?	Weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca określił cel szczegółowy PI, w ramach którego realizowany jest projekt.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
Kryteria dostępu weryfikowane na etapie oceny formalnej			
1	Projekt zakłada objęcie wsparciem osób należących do każdej z grup defaworyzowanych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego , tj. : kobiet, osób o niskich kwalifikacjach, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych i osób powyżej 50 roku życia. Jednakże przypadku bezrobotnych z n/w grup defaworyzowanych, tj. : 1. osób powyżej 50 r. życia, 2. osób niepełnosprawnych,	Weryfikacja polega na sprawdzeniu czy w ramach projektu wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w RPO WM 2014-2020 jako wymagające interwencji EFS: - osoby powyżej 50 roku życia, - osoby z niepełnosprawnościami,	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

	3.osób długotrwale bezrobotnych w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja liczebności danej podgrupy defaworyzowanej zarejestrowanej w rejestrze PUP o I i II profilu pomocy w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych o I i II profilu pomocy, wg stanu na ostatni dzień przedostatniego miesiąca poprzedzającego dzień rozpoczęcia naboru". Ze wsparcia wyłączone są osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy	- osoby długotrwale bezrobotne, - osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, - kobiety.	
2	Projekt zakłada: a) ogólny wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla uczestników nie kwalifikujących się do żadnej z poniżej wymienionych grup docelowych – na poziomie co najmniej 43% b) dla osób niepełnosprawnych – wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 17% c) dla osób długotrwale bezrobotnych – wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 35% d) dla osób o niskich kwalifikacjach – wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 36% dla objętych wsparciem uczestników projektu.	Kryterium będzie weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wskazującego osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej grup w podziale na: - długotrwale bezrobotnych - niepełnosprawnych - osoby bez kwalifikacji - innych niewymienionych. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia stanowi podstawowe wyzwanie dla polityki zatrudnieniowej regionu, dlatego też kryterium to ma zagwarantować odpowiednią skuteczność projektów ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób objętych wsparciem i tym samym zwiększyć efektywność wydatkowania środków publicznych. Pomiar efektu zatrudnieniowego będzie dokonywany zgodnie z projektem *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć realizowanych z udziałem EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020.*	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
3	Projekt zakłada objęcie wsparciem osób w wieku 30 lat i powyżej.	Kryterium będzie weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu. Kryterium wynika z demarkacji między RPO a POWER, zgodnie z którą w RPO wsparcie jest kierowane do osób w wieku 30 lat i powyżej, zaś w ramach POWER	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

		wsparcie otrzymają osoby do 29 roku życia.	
4	Uczestnicy otrzymają wsparcie, które będzie dostosowane do potrzeb pracodawców, w tym dotyczyło będzie zielonych lub białych miejsc pracy, o ile wynika to z potrzeb i możliwości lokalnego rynku pracy.	Kryterium będzie weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu. Białe i zielone miejsca pracy przynoszą m.in. korzyści społeczne i ekonomiczne, wpływają na zmniejszenie bezrobocia, aktywizację społeczną i zawodową. W związku z powyższym uzasadnione są preferencje dla ich powstawania.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
5	Dla uczestników przewidziano działania mające na celu podniesienie/nabycie kwalifikacji zawodowych, o ile wynika to z IPD. Szkolenie musi: a) kończyć się egzaminem zewnętrznym i uzyskaniem certyfikatu potwierdzającego uzyskanie/nabycie kwalifikacji lub b) kończyć się egzaminem przeprowadzonym przez instytucję szkoleniową, o ile posiada ona uprawnienia do egzaminowania w zakresie zgodnym z realizowanymi szkoleniami, a uprawnienia te zostały nadane w drodze akredytacji przez podmiot zewnętrzny (ze wskazaniem instytucji akredytującej procedurę egzaminacyjną i gwarantującej jej bezstronność i wiarygodność),	Kryterium będzie weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu. Podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy, są odpowiedzią na niski poziom kwalifikacji zawodowych u osób bezrobotnych. Dla uczestników przewidziano działania mające na celu podniesienie/nabycie kwalifikacji zawodowych, o ile wynika to z IPD. Szkolenie musi kończyć się egzaminem zewnętrznym i uzyskaniem certyfikatu potwierdzającego uzyskanie/podniesienie kwalifikacji lub kończyć się egzaminem przeprowadzonym przez instytucję szkoleniową, o ile posiada ona uprawnienia do egzaminowania w zakresie zgodnym z realizowanymi szkoleniami, a uprawnienia te zostały nadane w drodze akredytacji przez podmiot zewnętrzny (ze wskazaniem instytucji akredytującej procedurę egzaminacyjną i gwarantującej jej bezstronność i wiarygodność)	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
6	Minimum 30 % środków w ramach projektu zostanie przeznaczone na dotacje na utworzenie działalności gospodarczej.	Kryterium będzie weryfikowane na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu. Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej sprzyjają podniesieniu aktywności zawodowej społeczeństwa. Pomoc bezzwrotna stwarza warunki do rozwoju	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

		przedsiębiorczości osobom z grup defaworyzowanych, które nie mają możliwości skorzystania z kredytów w bankach komercyjnych.	
Kryteria merytoryczne			
1	Czy projektodawca opisał grupę docelową (tj. osoby, które zostaną objęte wsparciem), określił jej cechy charakterystyczne oraz kwestie problemowe, które jej dotyczą?	Ocenie podlega sposób opisania grupy docelowej tj. uzasadnienie wyboru grupy docelowej i jej adekwatność do zdiagnozowanego problemu, jej liczebność, cechy charakterystyczne osób objętych wsparciem.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
2.	Czy projekt jest adekwatny do problemów, które ma rozwiązać albo złagodzić?	Ocenie podlegać będzie wpływ projektu na zdiagnozowane problemy.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
3	Czy projektodawca opisał w jaki sposób ułatwi udział w projekcie uczestnikom, w kontekście barier, które ich dotyczą?	Ocenie podlega sposób przedstawienia potrzeb, barier i oczekiwań uczestników projektu oraz działań, które umożliwią/zachęcą osoby do wzięcia udziału w projekcie.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
4	Czy planowane wydatki są niezbędne i adekwatne do realizacji zadań oraz osiągania celów projektu?	Oceniana będzie niezbędność i adekwatność zaplanowanych wydatków w kontekście zaplanowanych zadań i celu projektu.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
5	Czy wskaźniki realizacji właściwego celu szczegółowego RPO WM 2014-2020 lub inne wskaźniki określone we wniosku o dofinansowanie są trafnie i prawidłowo dobrane i opisane w stosunku do zadań przewidzianych do realizacji w projekcie? Czy są dobrane prawidłowo i ich wartości?	Ocenie podlegają zapisy dotyczące wskaźników tj. ich adekwatność do założonego celu głównego projektu i celu szczegółowego wskazanego w RPO WM 2014-2020, sposób i częstotliwość ich pomiaru, źródła pomiaru wskaźników.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.
6	Czy wydatki wykazane we wniosku o dofinansowanie są racjonalne i efektywne, (zgodnie z zasadą efektywnego zarządzania finansami)?	Ocenie podlega racjonalność i efektywność wydatków zaplanowanych w projekcie.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP

7	Czy wydatki spełniają zasady kwalifikowalności określone we właściwych *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków* wydanych przez Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego?	Oceniana będzie zgodność zaplanowanych wydatków i sporządzonego budżetu z zasadami określonymi we właściwych *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków* wydanych przez Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.	Niespełnienie kryterium skutkuje koniecznością poprawy wniosku w terminie wskazanym przez IP.

VI.4. Załącznik 4 do SZOOP

WYKAZ PROJEKTÓW POZAKONKURSOWYCH
(wykaz projektów zidentyfikowanych PRZEZ właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego)

lp.	numer działania lub poddziałania	tytuł lub zakres projektu	podmiot zgłaszający	data identyfikacji	podmiot, który będzie wnioskodawcą	szacowana całkowita wartość projektu (PLN)	szacowana wartość kosztów kwalifikowalnych (PLN)	duży projekt (T/N/ND)	szacowany wkład UE (PLN)	zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami		przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/ miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin zakończenia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)
										wskaźnik	wartość docelowa			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	8.1	Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie X	WUP w Warszawie	05.05.2015 r.	Powiatowe Urzędy Pracy z województwa mazowieckiego: w Białobrzegach, w Ciechanowie, w Garwolinie, w Gostyninie, w Grodzisku Mazowieckim, w Grójcu, w Kozienicach, w Legionowie w Lipsku, w Łosicach, w Makowie Mazowieckim, w Mińsku Mazowieckim, w Mławie, w Nowym Dworze Mazowieckim, w Ostrołęce (powiat i miasto Ostrołęka), w Ostrowi Mazowieckiej, w Otwocku, w Piasecznie, w mieście Płocku, w powiecie płockim, w Płońsku, w Pruszkowie, w Przasnyszu, w Przysusze, w Pułtusku, w Radomiu (powiat i miasto Radom), w Siedlcach (powiat i miasto Siedlce), w Sierpcu, w Sochaczewie, w Sokołowie Podlaskim, w Szydłowcu, w m.st. Warszawie, w powiecie warszawskim zachodnim, w Węgrowie, w Wołominie, w Wyszkowie, w Zwoleniu, w Żurominie, w Żyrardowie	1 478 060 – najniższa szacowana całkowita kwota projektu 12 006 21–najwyższa szacowana całkowita kwota [86]	121 151 486 (podział kwoty na 2015 r. na poszczególne PUP zgodnie z uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego nr 27/1/14 z dnia 2 grudnia 2014 r. z późn. zm. podział alokacji na 2016 r. nastąpi po przekazaniu decyzji przez MPiPS)	NIE		Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi), które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	444	II kwartał 2015 r.	01.01.2015 r.	31.12.2016 r.
										Liczba osób długotrwale bezrobotnych, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	235			
										Liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	20			

[86] Dane dotyczące wartości pojedynczych projektów oraz wartości docelowych wskaźników dla poszczególnych projektów posiada WUP w Warszawie

										Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	1101			
										Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	6343			
										Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w ramach programu	3362			
										Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach programu	279			
										Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	932			
										Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które otrzymały wsparcie w ramach programu	4377			
										Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie	1101			
										Liczba osób długotrwale bezrobotnych pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	1342			

										Liczba osób bezrobotnych łącznie z długotrwale bezrobotnymi) pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	2892			
										Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących po opuszczeniu programu(łącznie z pracującymi na własny rachunek)	69			

VII. Inne

VII.1. Wykaz stosowanych skrótów i symboli

BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
B+R	Badania i rozwój; skrót B+R występuje w różnych kontekstach, np. sfera badawczo-rozwojowa (sfera B+R), prace B+R, jednostki B+R
BP	budżet państwa
CT	Cel Tematyczny
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EURES	European Employment Services (ang.) - Europejskie Służby Zatrudnienia
FS	Fundusz Spójności
IA	Instytucja Audytowa
IC	Instytucja Certyfikująca
IK UP	Instytucja Koordynująca Umowę Parterstwa
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP	Instytucja Pośrednicząca
IPD	Indywidualne Plany Działań
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
IZ	Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii "Europa 2020"
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
KT	Kontrakt Terytorialny
MJWPU	Mazowiecka Jednostka Wdrażania Projektów Unijnych
MBPR	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
m.st.	Miasto stołeczne
MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
OP	Oś Priorytetowa
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
PI	Priorytet Inwestycyjny
PJB	Państwowa jednostka budżetowa
PO	Program Operacyjny
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PT	Pomoc Techniczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy/Powiatowe Urzędy Pracy
RIS RIS Mazovia	Regional Innovation Strategy (ang.) - Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza
RIT	Wsparcie regionalnych OSI problemowych poprzez regionalne inwestycje terytorialne dla 5 subregionów
RPO	Regionalny Program Operacyjny

RPO WM 2014-2020; Program	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
SRWM	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze
SZOOP	Szczegółowy opis osi priorytetowych
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TIK	Technologie informacyjne i komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UFP	Ustawa o finansach publicznych
UMWM	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
UP	Umowa Partnerstwa
WE	Wspólnota Europejska
WOF	Warszawski Obszar Funkcjonalny
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZIT WOF	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego
ZWM	Zarząd Województwa Mazowieckiego

VII.2. Wykaz definicji

Beneficjent – podmiot publiczny lub prywatny odpowiedzialny za inicjowanie lub inicjowanie i wdrażanie operacji otrzymujący pomoc; w kontekście instrumentów finansowych „beneficjent" oznacza podmiot, który wdraża instrument finansowy albo, w stosownych przypadkach, fundusz funduszy.

Deinstytucjonalizacja usług - proces przejścia od usług świadczonych w formach instytucjonalnych do usług świadczonych na poziomie lokalnym, wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, z drugiej - stopniowej eliminacji usług świadczonych w formach instytucjonalnych. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka, która obejmuje różnorodne rodzaje wsparcia, mające zapobiegać umieszczaniu osób w formach instytucjonalnych, a w przypadku dzieci zapobiegać rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu pod opieką zastępczą.

E-Usługa – usługa świadczona w sposób zautomatyzowany poprzez użycie technologii informacyjnych, za pomocą systemów teleinformatycznych w publicznych sieciach telekomunikacyjnych, na indywidualne żądanie usługobiorcy, bez jednoczesnej obecności stron w tej samej lokalizacji.

Gospodarka biała –dotyczy zawodów związanych z opieką nad osobami w wieku starszym i z opieką nad osobami niepełnosprawnymi, a także z potrzebami tych osób. Potrzeba interwencji w tym zakresie związana jest ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Poza tym opieka nad osobami zależnymi, do których zaliczamy osoby starsze i niepełnosprawne, w kluczowy sposób ogranicza aktywność zawodową opiekunów – domowników, zdolnych do podjęcia pracy, którzy są zmuszeni do rezygnacji z rozwoju zawodowego, a często w ogóle z pracy. Dlatego też niezbędnym jest przygotowanie kompetentnej kadry, która przejmie opiekę nad osobami zależnymi, dzięki czemu umożliwiony zostanie powrót domowników na rynek pracy. Rozwój białej gospodarki jest jednym z założeń Strategii Rozwoju Mazowsza w dziedzinie infrastruktury i usług społecznych.

Gospodarka zielona – dziedziny, które przyczyniają się do ochrony i rekonstrukcji środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają zachowaniu dobrego zdrowia człowieka. Zakres branż wchodzących w skład tego obszaru wywierający największy wpływ na wzrost zatrudnienia w regionie został przedstawiony w publikacji „Praca Wysokiej Jakości na Zielonym Rynku Pracy w Województwie Mazowieckim" opracowanej przez Fundację „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym". Szczegółowe informacje w tym zakresie zostaną przedstawione w regulaminie konkursu.

Indywidualny plan działania - plan działań obejmujący podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy w celu zatrudnienia bezrobotnego lub poszukującego pracy.

Instytucja Zarządzająca (IZ) – instytucja, o której mowa w art. 125 rozporządzenia ogólnego.

Kompetencje kluczowe - kompetencje wskazane w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006, str. 10):

a) porozumiewanie się w języku ojczystym;
b) porozumiewanie się w językach obcych;
c) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
d) kompetencje informatyczne;
e) umiejętność uczenia się;
f) kompetencje społeczne i obywatelskie;
g) inicjatywność i przedsiębiorczość;

h) świadomość i ekspresja kulturalna.

Mieszkanie o charakterze wspieranym – forma pomocy społecznej w postaci mieszkania chronionego (zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Dz. U. z 2013 r. poz. 182, z późn. zm.) lub w postaci innego mieszkania lub domu rozumianego jako pomoc przygotowująca osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę w formie instytucjonalnej. Mieszkanie o charakterze wspieranym zapewnia warunki niezależnego życia lub samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Opiekun nieformalny – osoba niebędąca zawodowym opiekunem, opiekująca się osobą niesamodzielną, np. członek rodziny.

Osoby bezrobotne – osoby pozostające bez pracy, gotowe do podjęcia pracy i aktywnie poszukujące zatrudnienia. Definicja uwzględnia osoby zarejestrowane jako bezrobotne zgodnie z krajowymi przepisami, nawet jeżeli nie spełniają one wszystkich trzech kryteriów. Osobami bezrobotnymi są zarówno osoby bezrobotne w rozumieniu badania aktywności ekonomicznej ludności, jak i osoby zarejestrowane jako bezrobotne. Definicja nie uwzględnia studentów studiów stacjonarnych, nawet jeśli spełniają powyższe kryteria. Osoby kwalifikujące się do urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego, które są bezrobotne w rozumieniu niniejszej definicji (nie pobierają świadczeń z tytułu urlopu), są również osobami bezrobotnymi[87] w rozumieniu Wytycznych[88];

Osoby bierne zawodowo – osoby, które w danej chwili nie tworzą zasobów siły roboczej (tzn. nie pracują[89] i nie są bezrobotne). Studenci studiów stacjonarnych są uznawani za osoby bierne zawodowo. Osoby będące na urlopie wychowawczym (rozumianym jako nieobecność w pracy, spowodowana opieką nad dzieckiem w okresie, który nie mieści się w ramach urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego), są uznawane za bierne zawodowo, chyba że są zarejestrowane już jako bezrobotne (wówczas status bezrobotnego ma

[87] Taka sytuacja ma miejsce w momencie gdy np. osoba bezrobotna urodziła dziecko, niemniej w związku z tym, iż jest niezatrudniona nie pobiera od pracodawcy świadczeń z tytułu urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego. W związku z tym, należy ją traktować jako osobę bezrobotną.

[88] Projekt *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*

[89] Osoby pracujące to osoby w wieku 15 lat i więcej, które wykonują pracę, za którą otrzymują wynagrodzenie, z której czerpią zyski lub korzyści rodzinne lub osoby posiadające zatrudnienie lub własną działalność, które jednak chwilowo nie pracowały ze względu na np. chorobę, urlop, spór pracowniczy czy kształcenie się lub szkolenie. Osoby prowadzące działalność na własny rachunek – prowadzące działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub praktykę zawodową – są również uznawane za pracujących, o ile spełniony jest jeden z poniższych warunków:
1) osoba pracuje w swojej działalności, praktyce zawodowej lub gospodarstwie rolnym w celu uzyskania dochodu, nawet jeżeli przedsiębiorstwo nie osiąga zysków;
2) osoba poświęca czas na prowadzenie działalności gospodarczej, praktyki zawodowej czy gospodarstwa rolnego, nawet jeżeli nie zrealizowano żadnej sprzedaży lub usług i nic nie wyprodukowano (na przykład: rolnik wykonujący prace w celu utrzymania swojego gospodarstwa; architekt spędzający czas w oczekiwaniu na klientów w swoim biurze; rybak naprawiający łódkę czy siatki rybackie, aby móc dalej pracować; osoby uczestniczące w konwencjach lub seminariach);
3) osoba jest w trakcie zakładania działalności gospodarczej, gospodarstwa rolnego lub praktyki zawodowej; zalicza się do tego zakup lub instalację sprzętu, zamawianie towarów w ramach przygotowań do uruchomienia działalności. Bezpłatnie pomagający członek rodziny uznawany jest za osobę pracującą, jeżeli wykonywaną przez siebie pracą wnosi bezpośredni wkład w działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub praktykę zawodową będącą w posiadaniu lub prowadzoną przez spokrewnionego członka tego samego gospodarstwa domowego. Bezpłatnie pomagający osobie prowadzącej działalność członek rodziny uznawany jest za „osobę prowadzącą działalność na własny rachunek". Żołnierze poborowi, którzy wykonywali określoną pracę, za którą otrzymywali wynagrodzenie lub innego rodzaju zysk w czasie tygodnia odniesienia nie są uznawani za "osoby pracujące" – o ile obowiązkowy pobór i powołanie do wojska dotyczy państwa członkowskiego. Osoby przebywające na urlopie macierzyńskim/rodzicielskim (rozumianym jako świadczenie pracownicze, który zapewnia płatny lub bezpłatny czas wolny od pracy do momentu porodu i obejmuje późniejszą krótkoterminową opiekę nad dzieckiem) są uznawane za „osoby pracujące". Osoby przebywające na urlopie wychowawczym (rozumianym jako nieobecność w pracy, spowodowaną opieką nad dzieckiem w okresie, który nie mieści się w ramach urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego) są uznawane za „osoby bierne zawodowo", chyba że są zarejestrowane już jako „osoby bezrobotne" (wówczas status bezrobotnego ma pierwszeństwo). „Zatrudnienie subsydiowane" jest uznawane za "zatrudnienie". Należy je rozumieć jako zachętę do zatrudnienia zgodnie z definicjami Polityki Rynku Pracy (LMP): Zachęty do zatrudnienia obejmują środki, które ułatwiają rekrutację osób bezrobotnych i innych grup docelowych lub pomagają zapewnić ciągłość zatrudnienia osób narażonych na przymusowe zwolnienie z pracy. Zachęty do zatrudnienia odnoszą się do subsydiowania miejsc pracy na otwartym rynku prac, które mogą istnieć lub zostać stworzone bez dotacji publicznych i które, jak należy mieć nadzieję, utrzymają się po okresie subsydiowania. Miejsca pracy, które mogą być subsydiowane, dotyczą zwykle sektora prywatnego, ale do uzyskania wsparcia kwalifikują się również miejsca pracy z sektora publicznego i instytucji niekomercyjnych, przy czym rozróżnienie nie jest wymagane. Środki publiczne w postaci zachęt w zakresie zatrudnienia mają swój udział w kosztach zatrudnienia, przy czym większość tych kosztów nadal ponosi pracodawca. Nie wyklucza to jednak przypadków, kiedy wszystkie koszty pracy są pokrywane przez określony czas ze środków publicznych.

pierwszeństwo)[90]. Osoby prowadzące działalność na własny rachunek (w tym członek rodziny bezpłatnie pomagający osobie prowadzącej działalność) nie są uznawane za bierne zawodowo;

Osoby długotrwale bezrobotne – definicja pojęcia „długotrwale bezrobotny" różni się w zależności od wieku:
- młodzież (<25 lat) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (>6 miesięcy),
- dorośli (25 lat lub więcej) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (>12 miesięcy).
Wiek uczestników projektu jest określany na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.

Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jeden z warunków określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

b) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą, rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.);

c) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382);

d) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);

e) osoby lub rodziny należące do mniejszości narodowych lub etnicznych, o których mowa w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późn. zm.), kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jeden z warunków określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

f) osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 r. Nr 231, poz. 1375);

g) osoby z gospodarstw domowych bez osób pracujących lub z jedną osobą pracującą;

h) osoby niesamodzielne;

i) osoby zagrożenie eksmisją;

j) osoby odbywające kary pozbawienia wolności.

Osoby o niskich kwalifikacjach – osoby posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3. Definicja poziomów wykształcenia (ISCED) została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 w części dotyczącej wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich PI. Stopień uzyskanego wykształcenia

[90] Taka sytuacja ma miejsce w momencie gdy np. osoba bierna zawodowo urodziła dziecko, niemniej w związku z tym, iż jest niezatrudniona nie pobiera od pracodawcy świadczeń z tytułu urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego. W związku z tym, należy ją traktować jako osobę bierną zawodowo, chyba, że jest zarejestrowana jako bezrobotna, wówczas zgodnie z definicją należy wykazać ją jako osobę bezrobotną.

jest określany w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie. Osoby przystępujące do projektu należy wykazać jeden raz, uwzględniając najwyższy ukończony poziom ISCED.

Osoby z niepełnosprawnościami – osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Na potrzeby tego dokumentu przyjęto stosowanie definicji osób z niepełnosprawnościami, która uwzględnia osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375).

Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES) - podmiot, który świadczy łącznie wszystkie rodzaje usług wsparcia ekonomii społecznej na terytorium wskazanym przez samorząd województwa i wynikającym z wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – to członkowie rodzin lub inne osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub w najbliższym środowisku tych osób, a także opiekunowie i podopieczni osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Partner – podmiot wymieniony we *Wniosku o dofinansowanie Projektu*, uczestniczący w realizacji Projektu, wnoszący do niego zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne bądź finansowe, realizujący Projekt wspólnie z Beneficjentem i ewentualnie innymi podmiotami, na warunkach określonych w umowie partnerskiej[91].

Podmiot ekonomii społecznej:

a) przedsiębiorstwo społeczne;

b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym:

   i. podmioty, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.), tj. centrum integracji społecznej (CIS) i klub integracji społecznej (KIS),

   ii. podmioty rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), tj. zakład aktywności zawodowej (ZAZ) i warsztat terapii zajęciowej (WTZ);

c) organizacja pozarządowa prowadząca zarówno działalność odpłatną, jak i nieodpłatną pożytku publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.), o ile zatrudnia pracowników;

d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:

[91] Jeśli dotyczy

i. organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych,
ii. ZAZ,
iii. spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych.

Pracodawca - jednostka organizacyjna, chociażby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one co najmniej jednego pracownika.

Prace interwencyjne - zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie bezrobotnych.

Profil pomocy I - pośrednictwo pracy, a także w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe lub formy pomocy, o których mowa w art. 40 ust. 1 i 3a, art. 45, art. 46 ust. 1 pkt 2, art. 60b, art. 61e pkt 2 oraz art. 66k-66n ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy.

Profil pomocy II - usługi i instrumenty rynku pracy, działania aktywizacyjne zlecone przez urząd pracy oraz inne formy pomocy z wyłączeniem Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w art. 62a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy.

Profil pomocy III - Program Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w art. 62austawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach runku pracy, działania aktywizacyjne zlecone przez urząd pracy, programy specjalne, skierowanie do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej zakładanej przez osoby prawne oraz w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe.

Przedsiębiorstwo społeczne - podmiot, który spełnia łącznie poniższe warunki:

a) jest podmiotem prowadzącym zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym działalność gospodarczą (wyodrębnioną pod względem organizacyjnym i rachunkowym), której celem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zatrudnienie co najmniej 50% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym lub

b) osób z niepełnosprawnościami o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności) lub świadczenie usług społecznych w interesie ogólnym, przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych (zatrudnienie co najmniej 20% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym);

c) jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną (w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym) lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;

d) jest zarządzany na zasadach demokratycznych (w przypadku spółdzielni) albo co najmniej posiada ciało konsultacyjno-doradcze z udziałem pracowników lub innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.

Roboty publiczne - zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez powiaty - z wyłączeniem prac organizowanych w urzędach pracy - gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

Rozporządzenie ogólne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Rozporządzenie EFFR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Rozporządzenie EFS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006.

Schemat – wydzielony obszar interwencji danego Działania lub Poddziałania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, który określa zakres przedmiotowy (rodzaje projektów objętych dofinansowaniem) i podmiotowy (rodzaje beneficjentów uprawnionych do aplikacji) konkursu. Do schematów przyporządkowane są odrębne zestawy kryteriów wyboru finansowanych operacji.

Staż - nabywanie przez osobę bezrobotną lub osobę bierną zawodową umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą;

System teleinformatyczny - zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania zapewniający przetwarzanie, przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne.

Usługa on-line o stopniu dojrzałości 3 - umożliwia transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy. Typowym sposobem jej realizacji jest pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną. Usługi powyższe obejmują m.in. usługi powstałe w ramach digitalizacji map, GIS.

W ramach wskaźnika należy ujmować usługi:
- nowe lub istotnie udoskonalone,
- skierowane do klientów spoza administracji publicznej: obywateli (usługi A2C) i/lub przedsiębiorców (A2B).
Powyższe warunki należy traktować łącznie.

Usługa on-line o stopniu dojrzałości 4 - umożliwia pełne załatwienie danej sprawy drogą elektroniczną, łącznie z ewentualną płatnością. W ramach wskaźnika należy ujmować również usługi o stopniu dojrzałości

5, czyli takie, które oprócz możliwości pełnego załatwienia danej sprawy zawierają dodatkowo mechanizmy personalizacji, tj. dostosowania sposobu świadczenia do szczególnych uwarunkowań i potrzeb klienta (np. oferowanie częściowo wypełnionych formularzy, poinformowanie klienta sms-em o zbliżającej się potrzebie wykonania danej czynności urzędowej).

W ramach wskaźnika należy ujmować usługi:
- nowe lub istotnie udoskonalone,
- skierowane do klientów spoza administracji publicznej: obywateli (usługi A2C, Administration to Customer) i/lub przedsiębiorców (A2B, Administration to Business). Powyższe warunki należy traktować łącznie.

Usługi aktywnej integracji – usługi, których celem jest:

a) przywrócenie możliwości lub zdolności uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej;
b) rozwinięcie lub wzmocnienie samodzielności życiowej i społecznej;
c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym:

a) usługi asystenckie i opiekuńcze nad osobami niesamodzielnymi o różnym stopniu niesamodzielności, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, których zakres i wymagania kwalifikacyjne dla kadr określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

b) usługi wsparcia rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w tym:

   i. praca z rodziną, w tym asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia" lub „grupami samopomocowymi",

   ii. pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, w tym poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej;

c) usługi pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

d) usługi w mieszkaniach chronionych (zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) i innych formach mieszkań o charakterze wspieranym.

Usługi świadczone w lokalnej społeczności - usługi umożliwiające osobom niezależne życie w środowisku lokalnym. Usługi te zapobiegają odizolowaniu osób od rodziny i środowiska lokalnego, a gdy to nie jest możliwe, gwarantują tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych. Są to w szczególności usługi świadczone w miejscu zamieszkania, w mieszkaniu o charakterze wspieranym, a także w instytucji (placówce) oferującej wsparcie dzienne lub całodobowe, o ile rozmiar tej instytucji oraz jej kultura organizacyjna gwarantują, że usługi są świadczenie w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby) oraz jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku rodzinnym i umożliwiający odbiorcom tych usług podejmowanie decyzji o własnym życiu. Oznacza to, że osoby przebywające w tej instytucji nie są odizolowane od ogółu społeczności lub nie są zmuszane mieszkać razem oraz mają kontrolę nad swoim

życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą, a wymagania organizacyjne w tej instytucji nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami tych osób. W przypadku dzieci usługi świadczone w lokalnej społeczności oznaczają opiekę i wychowanie w środowisku rodzinnym lub w formach rodzinnych wskazanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Usługi wsparcia ekonomii społecznej - usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne), usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe).

Ustawa wdrożeniowa – ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146).

Wnioskodawca – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, ubiegająca się o dofinansowanie projektów finansowanych z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych.

Zatrudnienie - wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą.

Zatrudnienie subsydiowane – forma pomocy finansowej dla pracodawcy stanowiąca zachętę do zatrudnienia, zakładającą redukcję kosztów ponoszonych przez niego na zatrudnienie pracowników zgodnie z art. 32 i 33 rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr 853/52/15
Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 30 czerwca 2015 r.

Komunikat Zarządu Województwa Mazowieckiego pełniącego funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

z dnia 30 czerwca 2015 r.

w sprawie publikacji Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 dla *Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP*, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r oraz dla *Działania 11.1 Pomoc techniczna*.

1. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 30 czerwca 2015 r. podjął uchwałę Nr 853/52/15 w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 dla *Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP*, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r oraz dla *Działania 11.1 Pomoc techniczna*.
2. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, zamieszcza Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r oraz dla *Działania 11.1 Pomoc techniczna* na stronie internetowej www.funduszedlamazowsza.eu, a także na Portalu Funduszy Europejskich www.funduszeeuropejskie.gov.pl.
3. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r oraz dla *Działania 11.1 Pomoc techniczna* obowiązuje od dnia podjęcia przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwały Nr 853/52/15 w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych (wersja 1.1) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

dla Działania 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP, dla naborów planowanych do uruchomienia w III kwartale 2015 r oraz dla *Działania 11.1 Pomoc techniczna.*